

४४ वा वार्षिक अहवाल

२०२० - २०२१

अनुक्रमणिका

अ क्र.	विषय	पान क्र.
०१	आमसभेची सुचना	०३
०२	संचालक मंडळाचा अहवाल	०८
०३	सचिवीय अंकेक्षण अहवाल	२८
०४	स्वतंत्र लेखापरीक्षकांचा अहवाल	३१
०५	ताळेबंद	४५
०६	नफातोटा पत्रक	४६
०७	ताळेबंदाशी संबंधित अनुसूची	४९

टिप - हा वार्षिक अहवाल इंग्रजी वार्षिक अहवालाचे भाषांतर करून तयार केलेला आहे.

विद्यमान संचालक मंडळ (३१ मार्च २०२१ पर्यंत)	श्री.एकनाथ डवले, भाप्रसे	अध्यक्ष
	श्री.जी. श्रीकांत, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
	श्री.धीरज कुमार, भाप्रसे	संचालक
	श्री.वल्लभराव तेजराव देशमुख	संचालक
	श्री.विनोद.के.गौर	संचालक
	श्री.विश्वनाथन मोहन	संचालक
	श्री.एम.एल.अरोरा	संचालक
	श्री.जय प्रकाश	संचालक
लेखा परीक्षक	जे. एस. उबेरॉय अॅन्ड कंपनी सनदी लेखापाल, २ सत् प्रताप बेझोनबाघ कामठी रोड, नागपुर श्री.राम ठक्कर अॅन्ड असोसिएट्स, सेक्रेटरीअल ऑडीटर, अकोला.	
बँकर्स	बँक ऑफ महाराष्ट्र, एच.डी.एफ.सी. बँक	
पंजीकृत कार्यालय	'महाबीज भवन', कृषि नगर, अकोला.	
कार्यकारी अधिकारी (सद्यस्थिती)	श्री.मनिष यादव	महाव्यवस्थापक (वित्त/प्रभारी महाव्यवस्थापक प्रशासन)
	श्री.एस.एम.पुंडकर	महाव्यवस्थापक (उत्पादन) कंत्राटी
	श्री.डॉ.प्रफुल्ल लहाने	महाव्यवस्थापक (गु.नि.व संशोधन)
	श्री.पी.जी.ताटर	प्रभारी महाव्यवस्थापक (विपणन)
	श्री.प्रशांत पागृत	प्रभारी महाव्यवस्थापक (प्रक्रिया व अभियांत्रिकी)
	श्री.विनय एच.वर्मा	कंपनी सचिव तथा उपमहाव्यवस्थापक (अंतर्गत अंकेक्षण)

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

नोंदणीकृत कार्यालय, "महाबीजभवन" कृषिनगर, अकोला-४४४ १०४

दूरध्वनी क्र.०७२४-२४५२०६०, २४५५०९३ फॅक्स क्र.०७२४-२४५५१८७ टोल फ्री क्रमांक.- १८०० २३३ ८८७७

Email – hocs@mahabeej.com,

CIN-U01200MH1976SGC018990

(कंपनी कायदा १९५६ नुसारपंजीकृत संस्था)

आमसभेची सूचना

प्रति,
सर्व सन्माननीय भागधारक,

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या भागधारकांची चौरेचाळीसावी (४४ वी) वार्षिक सर्वसाधारण सभा खंडेलवाल भवन, आळशी प्लॉट, नेहरू पार्क जवळ, गौरक्षण रोड, अकोला येथे शुक्रवार, दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२१ रोजी दुपारी १.०० वाजता पुढील कार्यवाही पूर्ण करण्यासाठी भरविण्यांत येत आहे. त्या अनुषंगाने सर्वभागधारकांना आमसभेला उपस्थित राहण्याची विनंती करण्यांत येत आहे.

सामान्य कार्यवाही

- १, महामंडळाचे दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या वर्षाकरिता तयार केलेल्या नफातोटा पत्रक व त्या तारखेपर्यंतची स्थिती दर्शविणारे ताळेबंद व त्या वरील संचालकमंडळाचा अहवाल आणि लेखापरीक्षकांचे अभिप्राय यावर विचार करणे आणि त्यास मान्यता देणे.
२. भागधारकांना १०.०० टक्के लाभांश देणे बाबत विचार करणे व त्यास मान्यता देणे.

अकोला संचालक मंडळाच्या आदेशानुसार
म.रा.बि.म.मर्या. करिता,

(विनय वर्मा)

कंपनी सचिव

ठिकाण: अकोला

दिनांक: २५/११/२०२१

टिप :

- १) ज्यांना सभेत उपस्थित राहण्याची व तेथे मतदान करण्याची अर्हता असेल, अशा भागधारकांना प्रतिनिधिमाफत सभेत उपस्थित राहण्याचा व मतदानाचा हक्क आहे. प्रतिनिधी हा महामंडळाचा भागधारक असणे आवश्यक नाही.
- २) मात्र सन्माननीय भागधारकांनी नेमलेल्या प्रतिनिधींना, आमसभेत होणाऱ्या कार्यवाही संबंधीत ठरावांबाबत जर मतदान झाल्यास फक्त मतदानातच भाग घेता येईल. परंतु सभेच्या चर्चेत प्रत्यक्ष सहभागी होण्याचा अधिकार राहणार नाही अथवा सभा स्थानी मंचावर येऊन कसल्याही प्रकारचा मुद्दा उपस्थित करता येणार नाही.
- ३) वार्षिक अहवाल स्वतंत्ररित्या भागधारकांच्या अधिकृत पत्त्यावर पाठविण्यात येत आहेत. अहवाला सोबत प्रतिनिधी नेमावयाचा सर्वसाधारण फॉर्म जोडलेला आहे. प्रतिनिधित्वाचा फॉर्म वैध ठरविण्यासाठी त्यावर रूपया एक फक्त इतक्या किंमतीचे महसूल मुद्रांक (रिव्हेन्यु स्टॅम्प) लावून त्यावर भागधारकाची स्वाक्षरी असणे अनिवार्य आहे. असे फॉर्म महामंडळाचे नोंदणीकृत कार्यालय, 'महाबीज भवन', कृषिनगर, अकोला ४४४ १०४ येथे सभेच्या वेळेच्या ४८ तासांपूर्वी पोहचणे आवश्यक आहे.
- ४) महामंडळाच्या आमसभेत घोषित केलेले लाभांश सन २०१३-२०१४, २०१४-२०१५, २०१५-२०१६, २०१६-२०१७, २०१७-२०१८, २०१८-२०१९ आणि २०१९-२०२० ह्या वर्षांचे अनक्लेम आहेत. भागधारकांना पुनःश्च विनंती की, मुदत संपल्याने स्वतःजवळच राहिलेल्या लाभांश वारंटसूची मुदत वाढवून देण्यासाठी कंपनी सचिव यांचे कार्यालयात, 'महाबीज भवन', कृषिनगर, अकोला या पत्त्यावर संपर्क साधावा. कारण जर भागधारकांनी वर्ष २०१३-२०१४ चे लाभांश वॉरंटसू वटविले नाही तर, कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १२४ नुसार इन्व्हेस्टर एज्युकेशन आणि प्रोटेक्शन फंडमध्ये हस्तांतरीत करण्यात येईल व त्यानंतर हस्तांतरीत केलेल्या रकमेवर अथवा महामंडळावर कुठलाही हक्क राहणार नाही.
- ५) भागधारकांना विनंती की, त्यांनी आपल्या पत्त्यातील बदल महामंडळास त्वरीत कळवावा.
- ६) सभासदास नामनिर्देशन करावयाचे असल्यास अहवालासोबत नामनिर्देशनाचा फॉर्म संलग्न केला असून या सुविधेचा लाभ घ्यावा. सदर फॉर्म पुर्ण माहिती भरून व स्वाक्षरी केल्यानंतर महामंडळाच्या नोंदणीकृत कार्यालयात 'महाबीज भवन', कृषिनगर, अकोला ४४४ १०४ येथे पाठविणे आवश्यक आहे.
- ७) कंपनी कायदा मंत्रालयाच्या हरित पुढाकार योजने अंतर्गत भागधारकास ई-मेल सुविधेप्रमाणे अहवाल प्राप्त करून घेता येईल. सदरहु भागधारकांनी त्यांचा ई-मेल आयडी कंपनी सचिव कार्यालयास hocs@mahabeej.com या ई-मेल आयडी वर कळविण्यात यावा.
- ८) कॉर्पोरेट सभासद/विद्यापीठ यांनी आपल्या प्रतिनिधींना आमसभेकरीता पाठवावे. त्यांना विनंती की, अशा प्रतिनिधीसोबत कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या निर्णयाची/ कंपनीतर्फे सभेला उपस्थिती राहणे आणि ई-मतदान/ मतदान करावयाच्या अधिकारपत्राची प्रमाणित सत्यप्रत सोबत आणावी.
- ९) के.वाय.सी. फॉर्म वार्षिक अहवालासोबत तसेच महाबीज संकेत स्थळावर इन्व्हेस्टर कॉर्नर मध्ये सुध्दा उपलब्ध करण्यांत आलेला आहे. भागधारकांना विनंती की, सदर फॉर्म भरून मुख्य कार्यालयास हस्तांतरीत करावा.
- १०) मृतक भागधारकांच्या वारसदारांना विनंती करण्यात येते की, समभाग संक्रमणाची प्रक्रिया पुर्ण करून घ्यावी. जेणे करून त्यांना सभेकरीता हजर राहता येईल.
- ११) कॉर्पोरेट व्यवहार मंत्रालयाने कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १२४ अंतर्गत दावा न केलेल्या लाभांशाशी संबंधित तरतुदी अधिसूचित केल्या आहेत. ज्यांचे लाभांश सलग सात वर्षांच्या कालावधीसाठी दावा केलेला नाही किंवा वठवलेले नाहीत, नियमानुसार कंपन्यांना अशा भागधारकांचे समभाग हस्तांतरित करण्याचे आदेश दिले आहे. भागधारकांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी विहित कालावधीत लाभांश वठवावे. लाभांशाचा दावा न केलेल्या रक्कमसह भागधारकांचा तपशील महामंडळाच्या कार्यालयीन संकेतस्थळ www.mahabeej.com वर पाहू शकता.
- १२) कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १०८ च्या तरतुदीनुसार सर्वसाधारण सभा व ई-मतदान बाबतच्या सूचना पुढील प्रमाणे आहेत.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

अ. इलेक्ट्रॉनिक माध्यमातून मतदान:-

- कंपनी कायद्याच्या कलम १०८ च्या तरतूदीनुसार तसेच वेळोवेळी त्यामध्ये झालेल्या दुरुस्ती व कंपनी (व्यवस्थापन व प्रशासन) नियम २०१४ च्या नियम २० सह वाचावे (या नंतर 'नियम' म्हणून दिलेल्या अधिसूचनेच्या संदर्भात उल्लेखित करण्यात येईल) कंपनी आमसभेच्या नोटीसमध्ये दिलेल्या मुद्यांवर मत देण्यासाठी इलेक्ट्रॉनिक मतदान प्रणालीद्वारे रिमोट ई-मतदान सुविधा देत आहे. दिनांक ०६/१२/२०२१ (अंतिम दिवस) ही तारीख ई-मतदान प्रक्रियेत भाग घेण्यासाठी पात्र असलेल्या भागधारकांच्या मतदानाचे हक्क निश्चित करण्यासाठी अंतिम तारीख (कट ऑफ) निश्चित केली जात आहे. या रोजी भागधारक असलेल्या सभासदांना, CDSL द्वारे उपलब्ध करून दिलेल्या रिमोट ई-मतदान प्रक्रियेत भाग घेता येईल. जे भागधारक ई-मतदान प्रक्रियेद्वारे मतदान करू शकणार नाही त्यांना सभेच्या दिवशी व्यासपिठाद्वारे ई-वार्षिक सर्वसाधारण सभेत मतदान करण्याची संधी आहे. ज्या व्यक्ती निश्चित केलेल्या तारखे पर्यंत सदस्य नाही त्यांनी फक्त ह्या सूचनांचा माहिती करीता उपयोग करावा.
- रिमोट ई-मतदानाची प्रक्रिया व पध्दतीचा तपशील खाली दिलेला आहे:
 - प्रथमतः : www.evotingindia.com या ई-मतदान संकेतस्थळावर लॉग इन करा.
 - आता 'भागधारकांच्या' टॅब वर क्लिक करा.
 - आता तुमचा युझर आय डी प्रविष्ट करा. (तुमच्या नोंदणीत मोबाईल क्रमांकावर एसएमएसद्वारे पाठवलेला) (प्रत्यक्ष स्वरूपात समभाग असलेल्या सदस्यांनी कंपनीकडे नोंदणीकृत फोलीओ क्रमांक प्रविष्ट केला पाहिजे.)
 - पुढील प्रमाणे ईमेज प्रविष्ट करावे आणि लॉग इन वर क्लिक करावे.
 - आपण प्रथम वापरकर्ता असाल तर खालील चरणांचे अनुसरण करावे:

टॅबचे नाव	डिमेंट स्वरूपात आणि भौतिक स्वरूपात समभाग असलेल्या सदस्यांसाठी
पॅनटॅब मध्ये भरावयाची माहिती.	आपल्याला प्रदान केलेला १० अंकी क्रमांक प्रविष्ट करा. (नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावर एसएमएसद्वारे पाठविण्यात आलेला फोलीओ क्रमांक प्रविष्ट करा.)
लाभांश बँकेचे विवरण किंवा जन्मतारीख या टॅब मध्ये भरावयाची माहिती	फोलीओ क्रमांक प्रविष्ट करा.

(छ) वरील सर्व माहिती योग्यरित्या भरल्यानंतर 'सबमिट' टॅब वर क्लिक करा.

- यशस्वीरित्या लॉग इन केल्यावर, सिस्टम आपल्याला इव्हिएसन (EVSN) निवडण्यासाठी सुचित करेल म्हणजेच महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित या लिंकवर क्लिक करावे.
- मतदान पानावर, तुम्हाला 'ठरावाचे वर्णन' दिसेल आणि त्याच विरुद्ध 'इच्छेनुसार होय/नाही' पर्याय दिसेल. होय हा पर्याय सुचवतो की, तुम्ही ठरावाला संमती दिली आहे आणि पर्याय नाही म्हणजे तुम्ही ठरावाला सहमती दर्शवली नाही.
- तुम्हाला ठरावासंबंधी संपूर्ण तपशील पहावयाचे असल्यास 'RESOLUTIONS FILE LINK' वर क्लिक करा.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

४. योग्य पर्याय निवडून आपली मते द्या आणि 'सबमिट' वर क्लिक करावे. एक पुष्टीकरण बॉक्स दर्शविला जाईल, पुष्टीसाठी 'OK' वर क्लिक करावे किंवा बदल साठी 'CANCEL' वर क्लिक करावे. एकदा आपण पुष्टी केल्यावर त्यानंतर आपले मत बदलण्याची परवानगी दिली जाणार नाही. मतदानाच्या कालावधीत, आपण ठरावावर मतदान केल्याची पुष्टी केल्याशिवाय आपण एक किंवा अधिक वेळा लॉग इन करू शकता.
५. कॉपोरेट/संस्थात्मक सदस्यांनी (म्हणजेच व्यक्तीशिवाय, एचयुएफ, एनआरआय इत्यादी व्यतिरिक्त) संबंधित बोर्ड ठराव/अधि. पत्राची प्रमाणित प्रत याचा स्कॅन केलेला फोटो (पीडीएफ/जेपीजी स्वरूपात) पाठविणे आवश्यक आहे, एकत्रितपणे अधिकृत मतदाराची सही असलेल्या नमुन्यांच्या स्वाक्षऱ्यासह, जो मतदानास अधिकृत आहे, तपासणीकार; (Scrutinizer) यांना ramthakkar.cs@gmail.com वर ईमेलद्वारे पाठवावे आणि सदस्य त्यांच्या लॉग इन मध्ये ई-मतदान मोड्युलमध्ये अपलोड करू शकतात.
६. सदस्य दिनांक २२ डिसेंबर, २०२१ रोजी (सकाळी १०.०० पासून) ते दिनांक ३० डिसेंबर, २०२१, (संध्याकाळी ५.०० पर्यंत) ऑनलाईन मते देऊ शकतात, दिलेल्या तारखेनंतर मतदान करण्यास परवानगी नाही आणि रिमोट ई-मतदान सुविधा अक्षम केली जाईल.
७. कोणत्याही शंका/तक्रारी असल्यास आपण सदस्यांसाठी नेहमी विचारले जाणारे प्रश्न; (FAQs) वर पाहू शकता आणि <https://evotingindia.com> या संकेतस्थळावरील 'डाउनलोड' विभागात उपलब्ध असलेल्या ई-मतदान युझर मॅन्युअलचा संदर्भ घेऊ शकता.
८. ज्या भागधारकांनी ई-मतदान पद्धतीने मत नोंदविलेले नसेल, ते भागधारक आमसभेस उपस्थित असल्यास प्रत्यक्ष पद्धतीने मतदान नोंदवू शकतात.
९. ज्या भागधारकांचे समभाग त्यांनी इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने धारण केलेले आहेत, असे भागधारक स्वतःच्या डिमेंट खात्याच्या माध्यमातूनही मतदान करू शकतात.
१०. सीडीएसएल कडे डिमेंट पद्धतीने समभागधारण करणाऱ्या वैयक्तिक भागधारकांनी खालील सूचनांचे पालन करून मत नोंदवावे.
 - i. ज्या भागधारकांनी CDSL Easi/Easiest सुविधा निवडली आहे, ते त्यांच्या विद्यमान वापरकर्ता आयडी आणि पासवर्ड द्वारे लॉग इन करू शकतात. पुढे कोणत्याही प्रमाणीकरणाशिवाय ई-मतदान पानावर पोहोचण्याचा पर्याय उपलब्ध करून दिला जाईल. CDSL Easi/Easiest सुविधेवर लॉग इन करण्यासाठी वापरकर्त्यांनी <https://web.cdslindia.com/myeasi/home/login> किंवा www.cdslindia.com ला भेट द्या आणि लॉग इन चिन्हावर क्लिक करा आणि नविन प्रणाली Myeasi निवडा.
 - ii. यशस्वी लॉग इन केल्यानंतर CDSL Easi/Easiest सुविधा वापरकर्त्यांना पात्र कंपन्यासाठी ई-मतदान पर्याय पाहण्यास सक्षम असेल जेथे कंपनीने दिलेल्या माहितीनुसार ई-मतदान चालू आहे. ई-मतदान पर्यायावर क्लिक केल्यावर वापरकर्ते रिमोट ई-मतदान कालावधीत आपले मत देण्यासाठी किंवा प्रत्यक्ष सभेमध्ये सामील होण्यासाठी आणि सभेदरम्यान मतदान करण्यासाठी ई-मतदान सेवा मतदात्याचे ई-मतदान पानावर पाहण्यास सक्षम असेल. याव्यतिरीक्त, सर्व ई-मतदान सेवा मतदात्याच्या प्रणालीमध्ये प्रवेश करण्यासाठी खालील लिंक प्रदान केल्या आहेत. उदा. CDSL/NDL/KARVY/LINKINTIME जेणे करून वापरकर्ता थेट ई-मतदान सेवा देणाऱ्या संकेतस्थळाला भेट देऊ शकेल.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

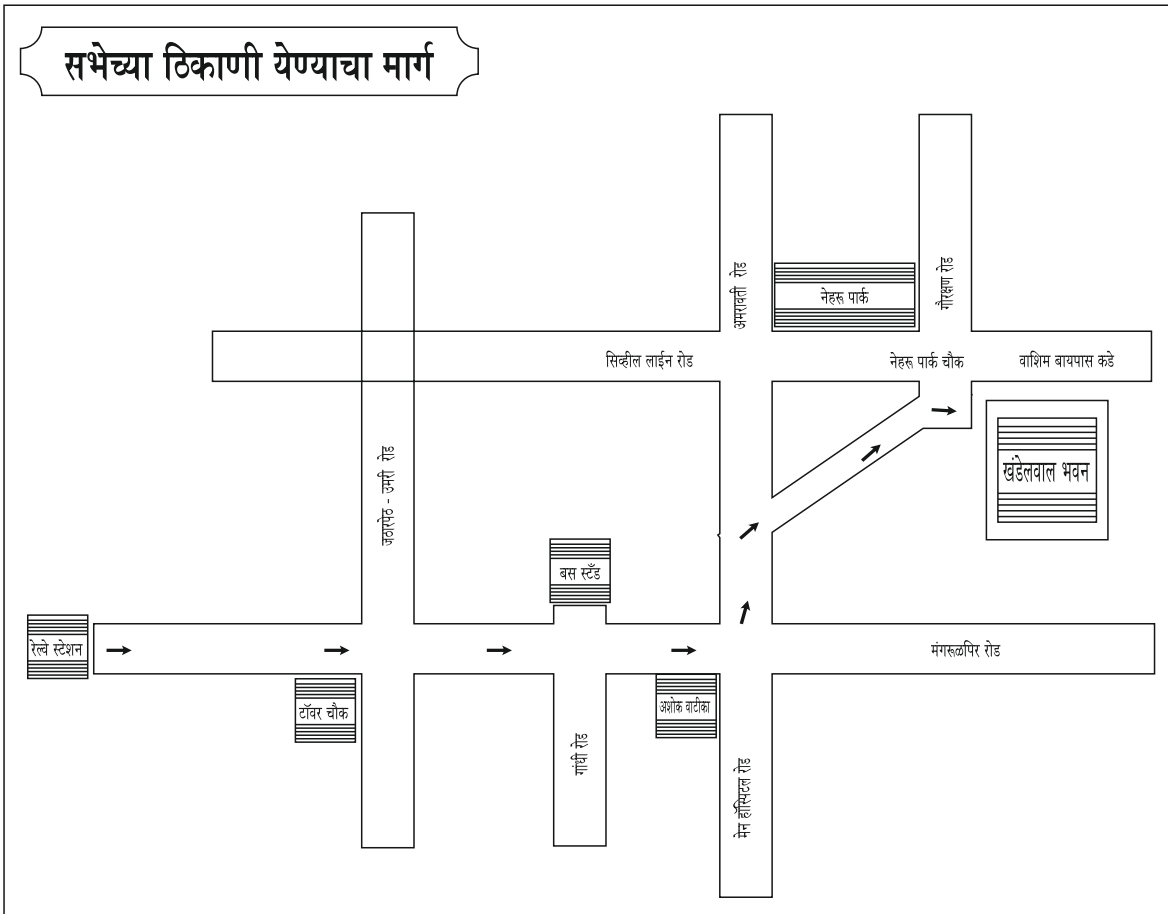
iii भागधारक जर CDSL Easi/Easiest सुविधेसाठी नोंदणीकृत नसल्यास नोंदणी करण्याचा पर्याय <https://web.edslindia.com/myeasi/Registration/Easi> येथे उपलब्ध आहे.

vi वैकल्पिकरित्या मतदानकर्ते www.cdslindia.com संकेतस्थळाच्या पानावर उपलब्ध असलेल्या ई-मतदान लिंकवर डिमेंट खाते क्रमांक आणि पॅन क्रमांकाची नोंद करून थेट ई-मतदान पानावर प्रवेश करू शकतात. प्रणालीमध्ये नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांक आणि ई-मेलवरील ओटीपी पाठवून मतदानकर्त्यास डिमेंट खात्यास प्रमाणित करेल. यशस्वी प्रमाणीकरणानंतर मतदानकर्ते ई-मतदान पर्याय पाहण्यास सक्षम असतील व जेथे ई-मतदान प्रगतीपथावर आहे आणि सर्व ई-मतदान सेवा देणाऱ्या प्रणालीमध्ये थेट प्रवेश करण्यास सक्षम असतील.

99. ई-मतदानाबाबत काही अडचणी असल्यास सन्माननीय भागधारक खालील दुरध्वनी/मोबाईल क्रमांकावर संपर्क साधुन आवश्यक मार्गदर्शन प्राप्त करू शकतात.

दूरध्वनी क्रमांक : (०७२४) - २४५५०९३, २४५२०६०

मोबाईल क्र. : ८७९३८६९२९९, ७६२०५९२५९५

संचालक मंडळाचा अहवाल

प्रति,

सर्व सन्माननीय भागधारक

महामंडळाचा ४४ वा वार्षिक अहवाल, दि. ३१, मार्च २०२१ रोजी संपलेल्या वर्षाची आर्थिक स्थिती दर्शविणारा अंकेक्षीत लेखा अहवाल आपणासमोर सादर करण्यास संचालक मंडळास आनंद होत आहे.

१) वित्तीय उपलब्धी:-

भारतीय लेखा मानक IND AS (IAS) ची अंमलबजावणी आणि त्यानुसार आर्थिक ताळेबंद तयार करण्याच्या धोरणांमध्ये महत्वपूर्ण बदल:

कॉर्पोरेट कार्य मंत्रालयाने निर्गमित केलेल्या अधिसूचनेनुसार कंपनीने कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३३ च्या अंतर्गत निर्धारित भारतीय लेखा मानक (IND AS) प्रमाणे आर्थिक ताळेबंद तयार करणे आवश्यक आहे. १ एप्रिल, २०१७ पासून कंपनी (लेखा मानक) दुरुस्ती नियम, २०१६ द्वारे सुधारित केल्या नुसार व कंपनी भारतीय लेखा मानक नियम, २०१५. त्यानुसार, कंपनीने वित्तीय विवरण तयार केले आहेत, ज्यात ३१ मार्च, २०२१ अखेरचा ताळेबंद समाविष्ट आहे. ३१ मार्च, २०२१ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षासाठी, नफा-तोटा पत्रक, कॅश फ्लो तक्ता आणि भागभांडवलात झालेल्या बदलाचे विवरण, आणि महत्वाची लेखा धोरणे आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहितीचा सारांश (यानंतर आर्थिक ताळेबंद म्हणून संदर्भित) यांचा समावेश आहे.

महामंडळाच्या आर्थिक स्थिती बाबत चालू वर्ष आणि मागील वर्षाच्या आकडेवारीसह पुनर्विलोकन खालीलप्रमाणे आहे.

(रूपये लाखात)

विवरण	३१.०३.२०२१	३१.०३.२०२०
व्यवसायातून उत्पन्न	४४६७५.५९	६६४३९.४७
इतर उत्पन्न	२४५८.२२	२२३७.४३
एकूण उत्पन्न	४७१३३.८१	६८६७६.९०
(वजा) एकूण खर्च	४४२९९.०७	६५२११.७७
असामान्य बाबी आणि करपुर्व नफा	२८३४.७४	३४६५.९३
चालू करखर्च	(७१३.४५)	(८७२.१०)
प्रलंबित करखर्च/देयता	-११.०३	-१६.४९
मागील वर्षासंबंधीचा कर	०	०
इतर सर्वसमावेश उत्पन्न	-३६.९७	३९.९६
निव्वळ नफा/तोटा (अहवाल वर्षाकरिता)	२०९५.३५	२६४९.४८
सामान्य भागावरील मुळ प्रतीभाग लाभ(रूपयात)	५००.७५	६३३.१७
सामान्य भागावरील सौम्य प्रतीभाग लाभ(रूपयात)	५००.७५	६३३.१७

२) लाभांश :-

संचालक मंडळाने आर्थिक वर्ष २०२०-२०२१ या कालावधीत रु. १० प्रतिभाग (१० टक्के दराने) निव्वळ लांभांश देण्याची शिफारस केलेली आहे. वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये सभासदांनी लाभांश देण्यासाठी मंजुरी दिल्यास रु. ४१.८४ लक्ष एवढी रक्कम लाभांश म्हणून देण्यात येईल.

३) व्यावसायिक कृती आणि भविष्यातील संभाव्य पुनर्विलोकन :-

चालू वर्षी झालेली महामंडळाची व्यावसायिक कृती आणि भविष्यातील संभाव्य पुनर्विलोकन बाबतचा तपशिल संचालक मंडळ खालीलप्रमाणे करित आहे.

कोरोना विषाणूचा (कोविड-१९) प्रभाव:

कोरोना विषाणूच्या दुसऱ्या लाटेदरम्यानच्या निर्बंधामुळे कामगार, वाहतुक आणि पुरवठा साखळी खंडीत झाल्याने कंपनीचे कामकाज तात्पुरत्या स्वरूपात प्रभावित झाले होते तथापि, राज्य शासनाने बियाणे व्यवसायाला 'अत्यावश्यक वस्तु' यात वर्गिकृत केले आणि काही मार्गदर्शक तत्वे आखून दिली; जेणेकरून बियाण्याचे उत्पादन, प्रक्रिया आणि वितरण यावर परिणाम होणार नाही. लॉकडाऊनच्या कालावधीत कंपनीच्या उत्पादन, प्रक्रिया आणि पुरवठा साखळी अशा प्रमुख सुविधांचा भाग कार्यरत होता तसेच शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार कार्यालये आणि प्रक्रिया केंद्रामध्ये सुरक्षिततेचे उपाय व स्वच्छतेचे पालन करण्यात येत आहे. अशाप्रकारे कोविड-१९ चा कंपनीवर होणारा परिणाम सुसह्य होता. कंपनीने आतापर्यंत प्राप्त झालेल्या व बाह्य माहितीचा विचार करून प्राप्त येणे, साठा, विशिष्ट गुंतवणुक आणि इतर वित्तीय मालमत्ता यांचे पुनर्प्राप्तीचे मुल्यांकन केलेले आहे. या मालमत्तेचे स्वरूप लक्षात घेता कंपनी या मालमत्तेचे वहन रक्कम वसूल करेल अशी अपेक्षा आहे.

बिजोत्पादन:-

अहवाल वर्षामध्ये महामंडळाने ५,४०,४५८ किंवंटल प्रमाणित / सत्यप्रत बियाणे आणि ४२,७८४ किंवंटल पायाभुत बियाणे भाजीपाला बियाण्यासह अनुक्रमे ८४,६०४ हेक्टर आणि ७,८०० हेक्टर क्षेत्रावर बिजोत्पादन/तालुका बिज गुणन केंद्रामार्फत बियाण्याचे उत्पादन केलेले आहे. या एकूण उत्पादित प्रमाणित बियाण्यामध्ये तृणधान्य १,३५,८२६ किंवंटल, कडधान्य २,०२,७४७ किंवंटल, गळित धान्य १,७४,७९२ किंवंटल, कपाशी व तंतुमय ८९१ किंवंटल, हिरवळीचे खत ६५० किंवंटल, चारावर्गीय ६,१०५ किंवंटल आणि इतर पिके आहेत. महामंडळाने उतीसंवर्धन तंत्राद्वारे संकरीत पपईची रोपे तयार करून शेतकऱ्यांना विक्रीसाठी उपलब्ध करून दिलेली आहेत. सलग क्षेत्रावर बिजोत्पादन कार्यक्रम आयोजित करण्याकरीता बिजोत्पादकांना प्रोत्साहित करण्याचे दृष्टीने महाराष्ट्र राज्य बीज प्रमाणीकरण यंत्रणेच्या तपासणी फी मध्ये १०० टक्के, ७५ टक्के व ५० टक्के सुट बिजोत्पादकांना “ग्राम बिजोत्पादन योजना कार्यक्रम” योजने अंतर्गत देण्यांत येते. ही योजना स्वतंत्रपणे तांदुळ, तुर, ताग आणि भाजीपाला पीके यासाठी राबविण्यात येते. या योजनेअंतर्गत उत्पादकांना चांगला फायदा होत आहे. त्याचा प्रतिसाद खुप उत्साहवर्धक आहे.

- ५,४०,४५८ किंवंटल प्रमाणित/ सत्यप्रत बियाणे उत्पादन
- ४२,७८४ किंवंटल पायाभुत बियाणे उत्पादन
- ९२,४०४ हेक्टर क्षेत्रावर बिजोत्पादन
- “बिज ग्राम योजना कार्यक्रम” योजनेअंतर्गत तपासणी फी मध्ये १०० टक्के, ७५ टक्के व ५० टक्के सुट
- ३००० किंवंटल पेक्षा जास्त प्रमाणित बियाणेचे उत्पादन घेणाऱ्या गावांना पुरस्कार.

त्याचप्रमाणे महामंडळाने महाबीज बिजोत्पादन ग्राम पुरस्कार योजना देखील जाहीर केली असून त्या अंतर्गत ३००० किंवंटल पेक्षा अधिक प्रमाणित बियाण्याचे उत्पादन घेणाऱ्या गावांचा महाबीज मार्फत पुरस्कार देवून गौरव करण्यांत आला आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

महामंडळाने बियाणे दर्जा उंचावणे कार्यक्रमांतर्गत, कमीत कमी निम्नस्तर बियाणे असणारे लॉट तसेच सोयाबिन, तुर, मुग, उडीद आणि धान इत्यादी पिकांकरीता उच्चतम उगवण क्षमता असणारे बियाणे याकरीता विशेष उच्चतम गुणवत्तेचे बियाणेकरीता अतिरीक्त प्रोत्साहन योजना सुरू केलेली आहे. सदर अतिरीक्त गुणवत्ता प्रोत्साहन योजनेमुळे बिजोत्पादकांनी कमी निम्नस्तर असलेले कच्चे बियाणे महामंडळास पुरविल्यामुळे प्रक्रिया खर्चामध्ये बचत होवून उच्चतम गुणवत्तेच्या बियाणे मात्रेमध्ये वाढ झालेली आहे.

‘राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान’ अंतर्गत कडधान्य, तेलबिया आणि तृणधान्य बियाण्याची मागणी लक्षात घेता महामंडळाने कडधान्य पिकामध्ये तुर, मुग, हरभरा व उडीद वाणाचे, तेलबियामध्ये सोयाबिनचे तसेच तृणधान्य पिकामध्ये रब्बी ज्वार, बाजरा व धान पिक वाणाचे लक्षांक उत्पादन करून बियाणे वितरीत करण्यांत आले. त्यामुळे सदर पिकामध्ये बियाणे बदलाचे प्रमाणामध्ये वाढ होण्यास मदत झाली तसेच महामंडळाने गळीत धान्य, कडधान्य व तृण धान्य पिकामध्ये नवीन वाणाचे बियाणे उत्पादीत करून राज्यातील शेतकऱ्यांमध्ये प्रसार होण्या करिता उपलब्ध करून दिले.

बिजोत्पादनात नवीन वाणाचा समावेश:

महामंडळाने अहवाल वर्षात सुधारीत बाजरी धनशक्ती, एएचबी १२००, एएचबी-१२६९, भात आरटीएन-६, आरटीएन-८, भात-पीडीकेव्ही तिलक, साकोली-९, कर्जत-८, कर्जत-९, नागली, फुले नाचणी, तुर राजेश्वरी, पीकेव्ही-तारा, बीडीएन-७११, बीडीएन-७१६, मुंग बिएम-२००३-२, उडीद एकेयु १०-१, सोयाबिन एमएयुएस-६१२, एमएयुएस-१६२, एमएसीएस-११८८, फुले संगम, फुले किमया, जेएस-२०-२९, पीकेव्ही येलो गोल्ड, तीळ जेएलटी-४०८, पिकेव्ही-एनटी-११, गहु एमएसीएस-६२२२, एमएसीएस-६४७८, एसएसएफ-७०८ फुले समाधान, पीडीकेव्ही सरदार, रब्बी ज्वार फुले वसुधा, फुले रेवती, फुले अनुराधा, करडई पीकेव्ही-पिक, पिबीएनस-८६ आणि हरभरा फुले विक्रम, राजविजय-२०२, कृपा, फुले विक्रांत, एकेजी-११०९ (पीडीकेव्ही कांचन), बीजीएम १०२१६, बीजी ३०६२ आणि लीन बियाणे एनएल-२६० इत्यादी कृषी विद्यापीठाने विकसित केलेल्या नवीन वाणाचा बिजोत्पादनामध्ये समावेश केलेला आहे.

- सुधारीत बाजरी धनशक्ती
- एएचबी १२००
- साकोली-९
- सोयाबीन एमएयुएस-६१२
- एमएसीएस-११८८
- जेएस-२०-२९
- पिकेव्ही येलो गोल्ड
- तीळ जेएलटी-४०८
- गहु एमएसीएस-६४७८
- हरभरा राजविजय-२०२
- हरभरा पीडीकेव्ही कांचन

बियाणे प्रक्रिया व अभियांत्रिकी:

कच्चे बियाण्यावर भिन्न वातावरणाच्या परिस्थितीत प्रक्रिया करून चांगल्या प्रतीचे बियाणे विपणना करीता योग्य वेळी उपलब्ध करून देणे हे एक मोठे आव्हान महाबीज करीता राहत आलेले आहे. अहवाल वर्षात एकंदरीत ९,५३,५७३ क्विंटल कच्च्या बियाण्यावर खरीप, रब्बी तथा उन्हाळी हंगामामध्ये कोविड-१९ च्या पार्श्वभूमीवर विहित कालमर्यादित प्रक्रिया करून उच्च प्रतीचे बियाणे

- एकंदरीत ९,५३,५७३ क्विंटल कच्च्या बियाण्यावर खरीप, रब्बी तथा उन्हाळी हंगामामध्ये विहित कालमर्यादित प्रक्रिया.
- महामंडळाची स्वतःची मालसाठवणूकीची क्षमता ७,८३,५०० क्वि. आणि बीज प्रक्रीयेची क्षमता ९,५३,५७३ क्वि.
- एम.आय.डी.सी. शिवणी अकोला येथे १०,००० क्विंटल साठवणुक क्षमता असलेले सौर ऊर्जेवर चालणारे वातानुकूलित गोदामाचे बांधकाम.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

अनेक नविन कल्पना आणि संकल्पनासह प्रक्रिया आणि साठवणूक अभियांत्रिकीच्या विस्तृत अनुभवावर प्रक्रियेचे कामकाज मशीनीकृत करण्यात आलेले आहे. महामंडळाने महाराष्ट्रातील बऱ्याच बिज प्रक्रिया केंद्रांमध्ये स्वयंचलीत भरणा मशीन, बॅगींग आणि टॅगींग मशीन, स्वयंचलीत इलेक्ट्रॉनिक लेबल छपाई मशीन, माल वाहक फोर्क लीफ्टर ट्रक अशा प्रकारे यांत्रिकीकरण करून मनुष्यबळाच्या कमतरतेवर मात केलेली आहे. यामुळे बिजप्रक्रियेमध्ये मानवीय प्रतिरोध आणि प्रक्रिया खर्च कमी झालेला आहे व साठवणूकीतही नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर केल्यामुळे दर्जेदार बियाणे उत्पादन होत आहे.

महामंडळाची स्वतःची माल साठवणूकीची क्षमता ७,८३,५०० किंवल आहे आणि बिज प्रक्रियेची क्षमता वाढवून ९,५३,५७३ किंवल झालेली आहे. ज्यामध्ये भाडेतत्वाच्या बिज प्रक्रिया केंद्राचा समावेश आहे. यामुळे बिजोत्पादकांना त्यांचे बियाणे प्रक्रियेसाठी त्यांच्या जवळच्या जिल्ह्यात नेणे-आण हे सोयीस्कर झालेले आहे.

महामंडळाने भाजीपाला बिज प्रक्रिया केंद्र, एम.आय.डी.सी., शिवणी, अकोला येथे १०,००० किंवल साठवणूक क्षमता असलेले सौर ऊर्जेवर चालणारे वातानुकूलीत गोदामाचे काम पूर्ण केलेले आहे. सदरील प्रकल्प हा राष्ट्रीय कृषि विकास योजने अंतर्गत असून यासाठी योजने अंतर्गत रु. १.७९ कोटी निधी तसेच महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित यांचे स्वःनिधीतुन रु. १.८६ कोटी खर्च केलेला आहे.

जालना येथे गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळा स्थापन करण्यात आली आहे आणि चालू आर्थिक वर्षात शिवणी येथील स्थित बिज प्रयोगशाळेचा विस्तार करण्यात आला आहे. पैलपाडा येथील शेतात दोन हरितगृह बसविण्यात आले. बिज प्रक्रिया केंद्र चिखली येथील एका गोदामाचे छत पीपीजीआए शिटद्वारे बदलेले आहे आणि बियाण्याची सुरक्षित साठवणूक व उन्हाळी हंगामात गोदामाचे तापमान नियंत्रित करण्यासाठी पोलीनियम पत्रके बसविण्यात आले.

बियाणे विपणनः

खरीप २०२० हंगामात महामंडळाने एकूण ३,०२,०९० किंवल बियाणे विक्री केलेली आहे. उपलब्धतेच्या ९१ टक्के बियाणे विक्री झालेली आहे. रब्बी २०२० हंगामात २,२८,८३८ किंवल बियाणे विक्री झालेली असून उन्हाळी २०२०-२१ हंगामात ४,६५५ किंवल बियाण्याची विक्री केलेली आहे. अहवाल वर्षात महामंडळाने भाजीपाला, वैरण पिके व हिरवळीचे पिके मिळून १७,२६४ किंवल बियाणे विक्री केलेले असून बियाण्याची किंमत १८.२८ कोटी आहे. यापैकी १०,४४० किंवल चारा पिके, ३,५४२ किंवल हिरवळीचे खते व ३,२८२ किंवल भाजीपाला पिकाचे बियाणे शासकीय योजने अंतर्गत व सर्वसाधारण विपणना अंतर्गत बियाणे विक्री केलेले आहे. योग्य नियोजन, वेळेत बियाणे उपलब्धता व रास्त दर यामुळे बियाणे विक्री शक्य झालेली आहे. सन २०२०-२१ या वर्षात एकूण ५,५२,८४७ किंवल बियाणे विक्री केलेले आहे.

- सन २०२०-२१ या वर्षात एकूण ५,५२,८४७ किंवल बियाणे विक्री केलेले आहे.
- खरीप २०२० हंगामात महामंडळाने एकूण ३,०२,०९० किंवल बियाणे विक्री केलेली आहे.
- रब्बी २०२० हंगामात २,२८,८३८ किंवल बियाणे विक्री केलेली आहे.
- भारत सरकारच्या विविध योजने अंतर्गत २०२०-२१ मध्ये खरीप व रब्बी हंगामात एकूण ७५,०५९ किंवल बियाणे वाटप.

भारत सरकारच्या 'राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा मोहीमे' अंतर्गत धान्य उत्पादन वाढविण्याकरीता गहू, भात व कडधान्य बियाणे निवडक जिल्ह्यामध्ये अनुदानावर वाटप केलेले आहे. सदर योजने अंतर्गत महामंडळामार्फत ५,५६८ किंवल भात, तुर, मुंग आणि उडीद खरीप २०२० हंगामात वाटप केलेले आहे व रब्बी २०२० हंगामात ६०,६१० किंवल गहू व हरभरा बियाणे योजने अंतर्गत अनुदानावर

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

वाटप केलेले आहे. राष्ट्रीय तेलवाण व तेलताड अभियान अंतर्गत ३,७९४ क्विंटल आणि राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान भरड धान्य योजने अंतर्गत महामंडळामार्फत खरीप २०२० हंगामात ५३४ क्विंटल व रब्बी २०२० हंगामात ४,५५३ क्विंटल रब्बी ज्वार बियाणे वितरीत केलेले आहे.

गुणवत्ता नियंत्रण:

अहवाल वर्षात एकूण ५८,५२५ नमुने बिज परीक्षण प्रयोगशाळेमध्ये तपासणी करिता घेतलेले आहेत. त्यापैकी ५५,७२९ नमुने विविध पिके/रोपे भौतिक शुध्दता तपासणीसाठी तसेच ९,३९६ नमुने जैविक शुध्दता तपासणीसाठी महाराष्ट्र तथा इतर राज्यामध्ये घेण्यात आलेले आहेत. वर्षात ९,४९४ बीटी कपाशी चाचण्या देखील घेण्यात आल्या. सोयाबिन बियाण्याचे उगवणशक्ती बाबतच्या तक्रारीस आळा घालण्याचे दृष्टीकोनातून उन्हाळी २०१२ हंगामापासून सोयाबिन बियाण्याची क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यात येत आहे. अहवाल वर्षामध्ये १०,०१९ क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यांत आलेली आहे. महामंडळाने शेतकऱ्यांना नेहमीच दर्जेदार व उत्कृष्ट बियाणे पुरवण्यासाठी, महामंडळाच्या क्षेत्रावर विविध चाचण्या घेवून आपली तत्परता दर्शविलेली आहे.

- एकूण ५८,५२५ नमुन्यांची गुणवत्ता तपासणी.
- १०,०१९ क्षेत्रीय उगवण चाचणी घेण्यांत आलेली आहे.
- अहवाल वर्षात ५०,९६८ लिटर जैविक खत निर्माण.

आपली कंपनी विविध केंद्र/राज्य सरकारच्या विविध योजना आणि अनुदानाच्या सहाय्याने नवीन चाचणी उपकरणे आणि यंत्रसामग्री कार्यान्वित व स्थापित करून गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळा बळकट करित आहे. महामंडळ महाराष्ट्र शासनाकडे प्रमाणित बियाणे चाचणी प्रयोगशाळा म्हणून नोंदणीकृत झालेले आहे आणि मानकानुसार बियाण्याची गुणवत्ता चाचणी करण्याचे धोरण आहे. कृषी नियतकालीका कृषी आज यांनी डिसेंबर २०२० मध्ये महामंडळाला “सर्वोत्तम बियाणे चाचणी प्रयोगशाळा” म्हणून सन्मानित केले आहे.

ट्रायकोडर्मा ज्यामध्ये जैविक खते, रायझोबिअम, अॅझोबॅक्टर, अॅझोस्फिरिलम, फॉस्फरस सोलुबिलायझिंग बॅक्टेरिया, पोटॅश मोबिलायझिंग बॅक्टेरिया, कोसोशीया एनपीके आणि विविध जैविक किटकनाशके यांचा समावेश आहे. त्यांच्या उत्पादनाकरीता केंद्रीय किटकनाशक मंडळ (CBI), फरिदाबाद यांचेकडून कायमस्वरूपी नोंदणी महामंडळाला मिळालेली आहे. अहवाल वर्षात ५०,९६८ लिटर जैविक खत आणि ट्रायकोडर्मा ६७५ क्विंटल निर्माण झालेले असून महाबीज जैविक खतांना शेतकऱ्यांकडून सकारात्मक प्रतिसाद मिळालेला आहे.

४) साहित्य बदल व जर कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकासंबंधित वर्षामध्ये आर्थिक स्थितीवर प्रभाव पाडणारे घटकात बदल झाल्यास त्यासंबंधीचा तपशील व बांधिलकी.

कंपनीच्या आर्थिक स्थितीवर प्रभाव पाडणारे कोणतेही विशेष बदल या वर्षात घडून आलेले नाहीत.

५) उर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान उपयोग, परकीय चलन मिळकत व खर्च.

उर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान उपयोग, परकीय चलन मिळकत व खर्चा संबंधित माहिती कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १३४ (३) (एम) नुसार व कंपनी खाते नियम, २०१४ च्या नियम ८ (३) अंतर्गत खालील प्रमाणे दिलेले आहेत.

उर्जा संवर्धन:

संचालक मंडळ नेहमीच उर्जेचे संवर्धन करण्यासाठी सर्वोत्तमरी प्रयत्नशील असते. नैसर्गिक उर्जेला प्रोत्साहन देण्यासाठी विविध प्रक्रिया केंद्राच्या ठिकाणी महामंडळाकडून एलइडी दिवे व सौर उर्जेचा वापर करण्यात येत आहे. बिज प्रक्रियेसाठी नवीन यांत्रिकीकरण आणि निरीक्षणाचा अभ्यास करून उर्जा बचत करण्याकरिता महामंडळ व्यवस्थापन प्रयत्नशील आहे. नैसर्गिक उर्जेच्या वापराकरीता यापुढे जाऊन महामंडळाचे मुख्य कार्यालय, अकोला येथे सौर उर्जा पॅनल बसविण्यात आलेले आहेत आणि भाजीपाला बिज प्रक्रिया केंद्र, एमआयडीसी,

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

शिवणी अकोला येथे शितगृहासाठी सौर उर्जेच्या प्रकल्पाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे व सदर प्रकल्पाचा उपयोग बियाणे जतन करण्यासाठी केला जाऊ शकतो महामंडळाचा मुख्य व्यवसाय बियाणे प्रक्रिया आहे त्यानुसार स्वयंचलीत व अत्याधुनिक उर्जा बचत प्रकल्पाची गरज असावी याकरिता सर्वकष अभ्यास करूनच उर्जेची बचत व्हावी म्हणून सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यांत आली आहे.

नवीन तंत्रज्ञानाचा अनुकूल समावेश:

महामंडळ वेळोवेळी संशोधन व विकास विभागांतर्गत विपणनाच्या आवश्यकतेनुसार उच्चतम बियाण्याची निर्मिती करण्यासाठी कार्यरत आहे. त्यामध्ये संकरीत कापूस, तृणधान्य, कडधान्य आणि भाजीपाला बियाण्याचा समावेश आहे. महामंडळाने सहा वाणाच्या PPV आणि FRA नोंदणीसाठी सादरीकरण केले होते, त्यापैकी हायब्रीड बाजरा महाबीज १००५ या एका वाणाला भारत सरकार, नवी दिल्ली कडून मान्यता मिळाली. याशिवाय महामंडळ DAC, ICAR Delhi यांच्याकडून MAHABEEJ-१२४ BGII वाणाची मान्यता प्राप्त करण्याकरीता तत्पर आहे. संशोधन आणि विकासाच्या दिशेने एक पाऊल पुढे टाकत कंपनीने नवीन संकरीत BG-II कापूस आणि इतर पिकांच्या संशोधनासाठी वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ परभणी सोबत करार केला आहे.

विदेशी मुद्राविनीमय

- १) विदेशी मुद्रा प्राप्ती - रू. (निरंक)
- २) विदेशी मुद्रा खर्च - रू. (निरंक)

६) महामंडळाचे जोखीम व्यवस्थापन धोरण विकास आणि अंमलबजावणी बाबत निवेदन.

सध्यास्थितीत महामंडळाचे कोणतेही जोखीम व्यवस्थापन धोरण नाही तथापि महामंडळाचे अस्तित्व धोक्यात येण्याच्या जोखमीचे घटक अत्यल्प आहेत. परंतु त्याबद्दल धोरण तयार करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

७) सामाजिक जबाबदारीच्या अंमलबजावणीवर महामंडळाच्या प्रगतशिल धोरणाचा तपशिल.

महामंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारीसाठी धोरण विकसित केलेले आहे आणि संचालक मंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारी प्रभावीपणे अंमलबजावणी करीता पुढाकार घेतलेला आहे, सन २०२०-२१ या वर्षातील सीएसआर कृतीचे विवरण परिशिष्ट-१ प्रमाणे आहे.

८) कंपनी कायदा, २०१३ चे कलम १८६ नुसार कर्ज हमी किंवा गुंतवणुकीचे विवरण:

कंपनी कायदा, २०१३ चे कलम १८६ नुसार कर्ज हमी किंवा गुंतवणुकीचे विवरण आर्थिक अहवालामध्ये दिलेले आहे.

९) संबंधित व्यक्तींनी केलेले करार किंवा ठराव याचा तपशिल:

कंपनीने आर्थिक वर्षात संबंधित पक्षासह प्रविष्ट केलेले सर्व करार/व्यवस्था/व्यवहार हे सर्वसाधारणपणे बाजार भावाच्या किंमतीत होते. कलम १८८ संबंधित व्यक्तींनी केलेले करार किंवा व्यवहार याचा तपशिल सोबत जोडलेल्या फॉर्म AOC-२ प्रमाणे आहे.

१०) वैधानिक लेखापात्रता, आरक्षण आणि लेखा परिक्षक/सेक्रेटरीयल ऑडीटर यांच्या अहवालावर स्पष्टीकरणे:

वैधानिक लेखापरीक्षक आणि व्यावसायिक कंपनी सचिव यांचे अहवालावर लेखापात्रता, आरक्षण बाबत स्पष्टीकरण संचालक मंडळाचे अहवालासोबत जोडलेले आहेत.

११) संचालकांची नियुक्ती, त्यांचे मानधन व कर्तव्याबाबत महामंडळाचे धोरण:

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(१) च्या तरतुदीनुसार नामनिर्देशन आणि वेतन समितीची स्थापना करण्यात आलेली आहे. केंद्र सरकारच्या भारतीय सामुहीक उद्योग मंत्रालयाचे दि. ५ जुन २०१५ च्या सुचनेनुसार वरीष्ठ व्यवस्थापन आणि इतर कर्मचारी यांची नियुक्ती वगळता कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(२)(३)(४) च्या अटीतुन सरकारी कंपन्यांना सुट देण्यात आलेली आहे. म्हणून महामंडळ कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७८(३) नुसार संचालकांची नियुक्ती, व्यवस्थापकीय मानधनाचे शोधन आणि इतर संबंधित बाबी याकरीता बाध्य नाही. त्याकरिता समितीमध्ये एक स्वतंत्र संचालक असणे आवश्यक असून संचालकाची नियुक्ती झाल्यानंतर नामनिर्देशन व वेतन समिती कार्यान्वित होईल. या नियुक्ती संबंधित सुचना राज्य शासनाचे अभिप्राय प्राप्त करून घेणे करिता सादर करण्यात आलेली आहे.

१२) वार्षिक विवरण

कंपनी (व्यवस्थापन आणि प्रशासन) नियम, २०१४ च्या नियम १२ व कायद्याचे कलम ९२ मधील तरतुदीच्या अनुषंगाने वार्षिक विवरण अहवाल परिशिष्ट - २ मध्ये दिलेला आहे.

१३) अहवाल वर्षात संचालक मंडळाच्या झालेल्या सभा आणि संचालक/मुख्य व्यवस्थापकीय व्यक्तीची निवड याचा तपशिल

अहवाल वर्षात आयोजित संचालक मंडळाच्या सभांची संख्या आणि संचालक/मुख्य व्यवस्थापकीय व्यक्तीच्या निवडी संबंधीचा तपशिल परिशिष्ट- ३ मध्ये दिलेला आहे.

१४) संचालकाचे जबाबदारीबाबत निवेदन

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३४(५) उपबंधानुसार आर्थिक वर्ष २०२०-२१ साठी संचालक मंडळ, संचालकांचे जबाबदारी बाबतचे निवेदन सादर करित आहे.

(अ) वार्षिकलेखे तयार करतांना लेख्याबाबत लागू असलेली मापदंडे अवलंबिलेली आहेत. ज्या बाबतीत लेखानियमानुसार वेगळी पध्दत अवलंबिलेली आहे अशा बाबीबाबत लेखानियमानुसार योग्य स्पष्टीकरणासह पध्दत अवलंबिलेली आहे.

(ब) संचालक मंडळाने अशा प्रकारच्या लेखांकनाच्या पध्दतीचे अनुसरन केलेले आहे, ज्यात समन्वय व संभाव्यता याचा मेळ लागेल व त्याबाबत सर्वकष अशी पाठराखन केली आहे की, ज्याद्वारे महामंडळाच्या कामकाजाबाबत तथा आर्थिक वर्षाशी संबंधित नफातोटा पत्रक हे खरे व वस्तुनिष्ठ स्वरूप प्रकट करेल.

(क) संचालकांनी कंपनी कायद्यांतर्गत आवश्यक असलेले लेखे ठेवण्याबाबत काळजी घेतलेली आहे, जेणे करून महामंडळाची मालमत्ता सुरक्षित राहिल तथा अपहार व अनियमितता होणार नाही व झाल्यास उघडकीस येईल.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

- (ड) संचालकांनी वार्षिक लेखे प्रचलीत पध्दतीनुसार तयार केलेले आहेत.
- (इ) संबंधित सर्व कायदे व तरतुदीनुसार प्रभावीपणे कार्य होते किंवा कसे याची खातरजमाकरण्यासाठी संचालकांसाठी योग्य प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आली आहे.

१५) दुय्यम, संयुक्त आणि सहाय्यक कंपनी:

महामंडळ हे राष्ट्रीय बिज निगम लि. या कंपनीची सहाय्यक कंपनी असुन या कंपनीने महामंडळाचे ३५.४४ टक्के समभाग धारण केलेले आहेत व सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षात यामध्ये कोणताही बदल नाही

१६) ठेवी

अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणत्याही ठेवी स्विकारलेल्या नाहीत किंवा ठेवीचे नुतणीकरण केलेले नाही.

१७) स्वतंत्र संचालकाची घोषणा:

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४९(७) अन्वये स्वतंत्र महिला संचालक यांचेकडुन आवश्यक असलेले घोषणापत्र प्राप्त झालेले आहे. कंपनी कायदा २०१३ च्या कलम १४९(६) नुसार देण्यांत आलेल्या पात्रते बाबतच्या अटी त्या पुर्ण करतात. त्यांचा कार्यकाळ ऑक्टोबर २०२० रोजी संपला आहे.

१८) अनक्लेम लाभांश वारंट्सची ची रक्कम (IEPF)ला हस्तांतरण:

सन २०२०-२१ मध्ये २०१२-१३ या वर्षाची अनक्लेम लाभांश वारंट्सची रक्कम रु. ३,८४,१४०.०० (Investor Education and Protection Fund) ला हस्तांतरीत करण्यात आलेली आहे.

१९) लेखापरीक्षा समितीची रचना आणि यंत्रणा:

संचालक मंडळाने कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १७७ च्या तरतुदीनुसार लेखापरीक्षा समितीच्या रचनेला मान्यता दिलेली आहे. या समितीमध्ये स्वतंत्र संचालक असणे आवश्यक असुन संचालकाची नियुक्ती झाल्यानंतर लेखापरीक्षा समिती कार्यान्वित होईल. या नियुक्ती संबंधी सुचना राज्य शासनाला त्यांचे मत घेण्याकरीता सादर करण्यात आलेली आहे.

२०) समभाग:

अहवाल वर्षात अधिकृत भागभांडवल आणि भरणा केलेले भागभांडवल यामध्ये बदल झालेला नाही.

समभाग परत घेणे

अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही समभाग विकत घेतलेले नाहीत.

सामान्य (Sweat) समभाग

अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही सामान्य समभाग वाटप केलेले नाहीत.

बोनस समभाग

अहवाल वर्षात महामंडळाने कोणतेही बोनस समभाग वाटप केलेले नाहीत.

कर्मचारी समभाग पर्याय योजना

महामंडळाने कर्मचा यांसाठी कोणतीही समभाग पर्यायी योजना प्रदान केलेली नाही.

२१) अंतर्गत आर्थिक नियंत्रण:

महामंडळाच्या महत्वपूर्ण व्यवसाय प्रक्रियेवर नियंत्रण ठेवण्याकरीता, वित्तीय अहवाला अंतर्गत नियंत्रण तसेच क्रियात्मक नियंत्रण हे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण आराखडयामध्ये आहे. महामंडळाच्या व्यवसायाला संरक्षित करण्यासाठी व बदलत्या पर्यावरणाबाबत कमीतकमी जोखीम स्विकारणे निर्णय क्षमता विकसित करणे व सुव्यवस्थापन याबाबत महामंडळाने अंतर्गत नियंत्रण पध्दतीचा आराखडा तयार केलेला आहे.

वित्तीय विवरणाच्या संदर्भात अंतर्गत नियंत्रण प्रणाली संबंधी विस्तृत बाबी खालीलप्रमाणे:

- अ) महामंडळाची कार्यव्यवस्था मान्य केलेल्या धोरणानुरूप आहे किंवा नाही, याबाबत तपासणी करिता महामंडळाने अंतर्गत अंकेक्षकाची नियुक्ती केलेली आहे.
- ब) महामंडळ ठराविक कालावधीच्या अंतराने नियमित साठा तपासणी करित आहे, आणि
- क) व्यवसायावर परीणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी, लबाडी/चोरी आणि चुका शोधून काढण्यासाठी, महामंडळाच्या मालमत्तेची सुरक्षा, लेख्या संबंधीच्या रेकॉर्डमध्ये अचुकता आणण्यासाठी आणि संबंधित वित्तीय माहिती वेळेवर तयार करण्यासाठी महामंडळाने संबंधित पक्ष व्यवहार धोरण व्हीसल ब्लोअर पॉलीसी आणि इतर धोरणांचा अवलंब केलेला आहे.

२२) महिला लैंगिक छळ (प्रतिबंध आणि तक्रार निवारण) अधिनियम, २०१३ अंतर्गत प्रगटीकरण:

अहवाल वर्षात महिला लैंगिक छळ (प्रतिबंध आणि तक्रार निवारण) अधिनियम, २०१३ अंतर्गत कोणतीही तक्रार दाखल झालेली नाही.

२३) लेखापरिक्षकांनी नोंदवलेल्या फसवणुकीच्या संदर्भात तपशील.

अहवाल वर्षात लेखा परिक्षकाने कंपनीच्या कारभारात कलम १४३ प्रमाणे कोणत्याही फसवणुकीची नोंद केलेली नाही किंवा नोंदवली नाही. त्यामुळे संचालक मंडळाकडे वरील विषयात/संदर्भात तपशील देण्यासारखे काहीच नाही.

२४) महत्वपूर्ण आणि प्रभाव टाकणारे आदेश.

नियामक किंवा न्यायालये किंवा न्यायाधिकरणाद्वारे कंपनीच्या चालु असलेल्या स्थितीवर आणि भविष्यात कामकाजावर परिणाम करणारे कोणतेही महत्वपूर्ण आणि प्रभाव करणारे आदेश दिलेले नाहीत.

२५) सचिवीय मानकांचे पालन.

कंपनीने अहवाल वर्षात लागू असलेल्या सचिवीय मानकांच्या सर्व तरतुदीचे योग्य पालन केलेले आहे.

२६) कर्मचाऱ्यांचे तपशील

व्यवस्थापकीय कर्मचारी नियम, २०१४ च्या नियम ५(२) अंतर्गत नमूद केलेल्या मर्यादिपक्षा जास्त वेतन घेणारे कोणतेही कर्मचारी नसल्यामुळे तरतुदी अंतर्गत कोणतेही माहिती दिली जात नाही आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

२७) वार्षिक अहवाल प्रदर्शित करण्यासाठी संकेतस्थळ.

कंपनीचे संकेतस्थळ www.mahabeej.com हे आहे आणि या संकेतस्थळावर कंपनीचा वार्षिक अहवाल प्रसिध्द करण्यात आला आहे.

कृतज्ञता :-

अहवाल वर्षातील उपलब्धी ही महामंडळाचे अधिकारी व कर्मचारी यांच्या प्रामाणिक व सर्वकष प्रयत्नाचे फळ आहे. या व्यतिरिक्त निम्ननिर्देशीत संस्था व कंपनी प्रती संचालक मंडळ कृतज्ञता व्यक्त करीत आहे.

- भारत सरकार व महाराष्ट्र शासन यांचा सातत्याने असणारा पाठींबा व मार्गदर्शनाबाबत.
- राज्य बिज प्रमाणीकरण यंत्रणा
- राष्ट्रीय बिज निगम व अन्य बिज निगम तसेच देशातील सर्व कृषी विद्यापीठे
- आयसीएआर व इक्रीसेंट यांच्या बहुमोल पाठींब्याबाबत
- माजी व वर्तमान संचालक मंडळावरील सहयोगी यांनी दिलेल्या पाठींब्याबाबत व मार्गदर्शनाबाबत.
- महामंडळाचे बँकर्स
- महामंडळाचे अंकेक्षक व वकील यांच्या सहकार्याबाबत
- जे सातत्याने आमच्या शक्तीचे स्रोत राहिले आहेत असे बिजोत्पादक, बियाणे विक्रेते, आमच्या बियाण्याच्या ब्रँडचे प्रस्तुतकर्ते व आश्रयदाते या सर्वांचे.
- महामंडळाचे भागधारक की ज्यांनी वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये महामंडळ वर्षानुवर्षे करीत आलेल्या अथक प्रयत्नांना प्रोत्साहन दिले व विश्वास आणि पाठींबा व्यक्त केला.

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

(एकनाथ डवले, भा.प्र.से.)

अध्यक्ष

DIN:-०६६५६८६०

स्थान :- मुंबई

दिनांक:- ३०/०९/२०२१

परिशिष्ट - १

संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) बाबत विवरण :-

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. (महाबीज) समाजघटकांच्या सामाजिक व आर्थिक विकासाबाबत कटीबद्ध असून ही जबाबदारी संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) धोरणांतर्गत अंगीकारलेली आहे. महामंडळाद्वारे संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत केल्या गेलेल्या कार्याची सूची खाली देण्यात आलेली आहे. ग्रामीण विकास, शेती कौशल्य वाढविणे, शिक्षणाकरीता प्रोत्साहन, आरोग्याची काळजी, दारिद्र्य आणि कुपोषण नष्ट करणे, उपासमारी निर्मुलन, पिण्याकरीता शुध्द पाण्याची उपलब्धता आणि पर्यावरणीय शाश्वतता व समतोल महामंडळ या संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) कार्यात विशेष लक्ष देत आहे.

१) संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) समितीचे गठन:-

- १- श्री राहूल अशोक रेखावार, भाप्रसे व्यवस्थापकीय संचालक
२- श्री वल्लभराव टी देशमुख सभासद

२) मागील तीन आर्थिक वर्षातील सरासरी नफा रूपये ३५८०.४३ लक्ष

३) संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) करीता नियोजित खर्च (वरील मुद्दा क्र. २ च्या २.००%) रूपये -७१.६० लाख

४) अहवाल वर्षामध्ये संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) अंतर्गत केलेला खर्च

अ) आर्थिक वर्षामध्ये केलेला एकूण खर्च - महामंडळाने संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) करीता रु. ७१,६१,०६३/- खर्चाची बांधीलकी स्विकारलेली आहे.

ब) सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षामध्ये अखर्चित झालेली रक्कम रु. निरंक

क) आर्थिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये खर्चीत रकमेचा तपशिल:-

१	संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत नियोजित कार्ये	<ul style="list-style-type: none"> महाराष्ट्रातील शेतूकऱ्यांना ताडपत्री आणि स्रे पंपचे वितरण. क्रीडा उपक्रमांना प्रोत्साहन
२	प्रकल्प क्षेत्र	ग्रामीण विकास आणि क्रीडा प्रोत्साहन
३	संयुक्त सामाजिक जबाबदारी अंतर्गतचे कार्यक्षेत्र	महाराष्ट्र राज्य.
४	प्रकल्प किंवा कार्यक्रम निहाय खर्चाचे अंदाज पत्रक	सन २०१८-२०१९ करीता रु. ९९,७६,०००/- सन २०१९-२०२० करीता रु. ९४,००,०००/- सन २०२०-२०२१ करीता रु. ७१,६०,०००/-
५	प्रकल्पावर केलेला खर्च १) प्रकल्प व कार्यक्रमावरील प्रत्यक्ष खर्च २) इतर खर्च	२०१८-२०१९ या वर्षात रु. ३२,००,०००/- प्रत्यक्ष २०१९-२०२० या वर्षात रु. १,६१,६७,४००/- प्रत्यक्ष आणि २०२०-२०२१ या वर्षात रु. ७१,६१,०६३/- प्रत्यक्ष
६	अहवाल वर्षापर्यंत अखर्चीत असलेली असलेली एकत्रित रक्कम	सन २०१८-२०१९ रु. ९९,७६,००० (-) रु. ३२,०९,००० अखर्चीत रक्कम रु. ६७,६७,००० सन २०१९-२०२० रु. ९४,००,००० (-) रु. १,६१,६७,४०० अखर्चीत रक्कम रु. निरंक ६७,६७,४०० खर्चित रक्कम सन २०१८-१९ च्या अखर्चित रक्कम करीता
		सन २०२०-२०२१ रु. ७१,६१,०६३ अखर्चीत रक्कम रु. निरंक
७	या कामाची अंमलबजावणी करणा या एजन्सी मार्फत प्रत्यक्ष खर्च	२०२०-२०२१ या वर्षात रु. ७१,६१,०६३/- प्रत्यक्ष

५. खर्च न झाल्याबद्दल स्पष्टीकरण

कंपनीने चालू आर्थिक वर्ष २०२०-२१ या वर्षात संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) निधी पुर्णपणे खर्च करण्यात आला आहे. संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) अखर्चित निधी शून्य आहे.

६. आम्ही संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) विषयक धोरणाचा पाठपुरावा व देखरेख करीत आहोत, ज्यायोगे या बाबीचे धोरण व उद्दीष्ट साध्य करता येईल.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

परिशिष्ट - २

फॉर्म नं. एम जी टी - ९
महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित चे
वार्षिक अहवालाचे निष्कर्ष
दि. ३१.०३.२०२१ रोजी अखेर
(कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम ९२(३) च्या अनुषंगाने आणि कंपनी (व्यवस्थापन व प्रशासन)
२०१४ च्या नियम १२ (१) नुसार)

१. नोंदणी आणि इतर तपशिल:-

१. नोंदणी क्र./संख्या	U01200MH1976SGC018990
२. नोंदणी दिनांक	२८ एप्रिल १९७६
३. कंपनीचे नाव	महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित
४. कंपनीचा वर्ग/उपवर्ग	राज्य शासनाद्वारे अंगीकृत कंपनी
५. नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता व संपर्काचा तपशिल	“महाबिज भवन” कृषिनगर, अकोला-४४४१०४
६. कंपनी सुचीबद्ध आहे काय?	नाही
७. नोंदणी व हस्तांतर एजन्सीची माहिती	बिगशेअर सर्व्हिसेस प्राइवेट लिमिटेड १ला माळा, भारत टिनवर्कस बिल्डींग, अंधेरी ईस्ट मुंबई-४०००५९
८. आंतरराष्ट्रीय सिक्युरिटीज ओळख क्रमांक(आयसीन) डिपॉझिटरी सीडिएसएल	- INE04Q501018

२. महामंडळाचा मुख्य व्यवसाय व कार्य :-

महामंडळाची एकूण उलाढाल १०% किंवा त्यापेक्षा अधिक असलेल्या व्यवसाय व कार्याबाबत माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	मुख्य उत्पादन/सेवांचे विवरण	उत्पादन व सेवांचा एनआयसी कोड	महामंडळाच्या उलाढालीची टक्केवारी
१	बियाणे उत्पादन, प्रक्रिया आणि विपणन	६८१०	१०० टक्के

३. दुरयम व सहाय्यक सहकारी कंपनीधारकांचा तपशिल:-

अ.क्र.	कंपनीचे नाव व पत्ता	सीआयएन	धारक/दुरयम/सहाय्यक	समभागाची टक्केवारी	लागू कलम
१	राष्ट्रीय बिज निगम मर्या.(NSC)	U74899DL1963GOI003913	-	३५.४४ टक्के	

* महामंडळाच्या एकूण समभागापैकी राष्ट्रीय बिज निगम मर्या. यांचा ३५.४४% वाटा आहे.

४. समभाग धारकांचा आकृतीबंध (समभाग भांडवल वर्गवारी समभागाची टक्केवारी)

१. समभागधारक वर्गवारी

समभाग धारकांचा वर्ग	वर्षाच्या सुरुवातीला असलेली समभागाची संख्या				वर्षाच्या शेवटी असलेली समभागाची संख्या				वर्षात बदललेली टक्केवारी
	गैरभौतिक	भौतिक	एकूण	एकूणटक्केवारी	गैरभौतिक	भौतिक	एकूण	एकूण भागाची टक्केवारी	
अ) प्रवर्तक									
१) भारतीय									
अ) वैयक्तिक									
ब) केंद्र सरकार व त्यांची संस्था	-	१४८३३०	१४८३३०	३५.४४		१४८३३०	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही
क) राज्य सरकार व त्यांची संस्था	-	२०५०००	२०५०००	४९.००		२०५०००	२०५०००	४९.००	लागु नाही
ड) संस्था/महामंडळ (ब व क व्यतिरिक्त)	-	०	०			०	०		लागु नाही
इ) बँका/वित्तीय संस्था	-	०	०			०	०		लागु नाही
फ) इतर	-								लागु नाही
एकूण अ(१)	-	३५३३३०	३५३३३०	८४.४४		३५३३३०	३५३३३०	८४.४४	
२) विदेशी									
अ) अनिवासी व्यक्ती	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ब) इतर व्यक्ती	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
क) संस्था/ महामंडळ	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ड) बँका/वित्तीय संस्था	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
इ) इतर	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
एकूण (अ) २	-	०	०	०		०	०	०	
एकूण प्रवर्तक भागधारक अ-१ + अ-२	-	३५३३३०	३५३३३०	८४.४४		३५३३३०	३५३३३०	८४.४४	
ब) सार्वजनिक भागधारक									
१) संस्था									
अ) म्युच्युअल फंड	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ब) बँक/संस्था	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
क) केंद्र सरकार	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ड) राज्य सरकार	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
इ) जोखीम भांडवली फंड	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
फ) विमा कंपन्या	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ग) एफआयआय	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ह) विदेशी जोखीम भांडवली फंड	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
इतर	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
एकूण ब-१	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
२) गैर संस्था									
अ) कार्पोरेट संस्था									
१) भारतीय	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
२) विदेशी	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
ब) वैयक्तिक									
१) रू. एक लाखापर्यंत भाग धारण केलेले वैयक्तिक भागधारक	-	५३११२	५३११२	१२.७०		५३११२	५३११२	१२.७०	लागु नाही
२) रू. एक लाखापेक्षा जास्त भाग धारण केलेले वैयक्तिक भागधारक	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
क) इतर	-	१२००३	१२००३	२.८६		१२००३	१२००३	२.८६	लागु नाही
एकूण ब-२	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
एकूण ब-१ + ब-२	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
क) जीडीआर व एडीआर यांच्या ताब्यातील भाग	-	०	०	०		०	०	०	लागु नाही
एकूण अ + ब+ क	-	४१८४४५	४१८४४५	१००		४१८४४५	४१८४४५	१००	

२) भागधारकांची सूची

अ. क्र.	भागधारकाचे नाव	वर्षाच्या सुरुवातीला धारण भाग			वर्षाच्या शेवटी धारण भाग			वर्षातील बदलाचे प्रतीशत प्रमाण
		भागाची संख्या	कंपनीच्या भागाची टक्केवारी	भागावरील तारण/ प्रभार टक्केवारी	भागाची संख्या	कंपनीच्या भागाची टक्केवारी	भागावरील तारण/ प्रभार टक्केवारी	
१	महाराष्ट्र शासन	२०५०००	४९.००	लागु नाही	२०५०००	४९.००	लागु नाही	निरंक
२	राष्ट्रीय बिज निगम मर्या.	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही	१४८३३०	३५.४४	लागु नाही	निरंक
३	कृषी विद्यापीठे	१२००३	२.८६	लागु नाही	१२००३	२.८६	लागु नाही	निरंक
४	शेतकरी	५३११२	१२.७०	लागु नाही	५३११२	१२.७०	लागु नाही	निरंक
	एकूण	४१८४४५	१००.००		४१८४४५	१००.००		

३) प्रवर्तकांच्या भागधारणामधील बदल (बदल नसेल तर स्पष्ट करा)

अ.क्र.	दिनांक	शेरा	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
				भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागाची टक्केवारी
काही नाही					

४) उच्चतम श्रेणीतील पहिल्या दहा भागधारकांचा आकृतीबंध (प्रवर्तक, संचालक, जीडीआर, एडीआर या धारकांब्यतिरिक्त)

अ.क्र.	शेरा	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
			भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागाची टक्केवारी
१	डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला.	४००१	४००१	०.९५
२	महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी	४००१	४००१	०.९५
३	वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी	४००१	४००१	०.९५
४	श्री दिवाकर शामराव धोत्रे	८३	८३	०.०१
५	श्री शिवाजी रघुत्तमराव देशमुख	७०	७०	०.०१
६	श्री रोहन प्रकाशराव काकड	७०	७०	०.०१
७	श्री विनोद रामकृष्ण इंगळे	६०	६०	०.०१
८	श्री बाबाराव यशवंतराव विखे	५३	५३	०.०१
९	श्री उमेश हरी पाटील	५२	५२	०.०१
१०	श्रीमती विमल दामोदर राऊत	५०	५०	०.०१

५) संचालक व व्यवस्थापनातील वरिष्ठ व्यक्ती यांनी धारण केलेले भाग

अ.क्र	दिनांक	शेरा	भागांची संख्या	वर्षामध्ये संचित भाग धारण	
				भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागाची टक्केवारी
श्री वल्लभराव तेजराव देशमुख					
१	०१/०४/२०२०	वर्षाच्या सुरुवातीस धारण केलेले भाग		३	०.००१
२	३१/०३/२०२१	वर्षाच्या अखेरीस धारण केलेले भाग		३	०.००१

ऋणबध्दता

महामंडळावरील व्याजासहीत कर्ज थकीत/मिळविलेले परंतु शोधनदेय नसलेले.

विवरण	ठेवी वगळता सुरक्षित कर्ज	असुरक्षित कर्ज	ठेवी	एकूण ऋणबध्दता
वर्षाच्या सुरुवातीला ऋणबध्दता अ) मुळ रक्कम ब) व्याज देय परंतु अशोधित क) व्याज प्राप्त परंतु देय नाही	नाही	नाही	नाही	
एकूण अ+ब+क		नाही	नाही	
आर्थिक वर्षामध्ये ऋणबध्दता बदल - वाढ - घट	नाही	नाही	नाही	
आर्थिक वर्षाचे शेवटी ऋणबध्दता १) मुळ रक्कम २) व्याज देय परंतु अशोधित ३) व्याज प्राप्त परंतु देय नाही	नाही	नाही	नाही	
एकूण १+२+३	नाही	नाही	नाही	

६) संचालक आणि व्यवस्थापनातील वरिष्ठ व्यक्ती यांना दिलेले मानधन

अ) व्यवस्थापकीय संचालक/पूणविल संचालक/किंवा व्यवस्थापक यांना दिलेले मानधन

अक्र	आर्थिक मानधनाचा तपशिल	व्यवस्थापकीय संचालक/पूणविल संचालक/किंवा व्यवस्थापक यांचे नाव	एकूण रुपये लाखात
१	एकूण सकल वेतन आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७(१) तरतुदीनुसार वेतन, आयकर कायदा, १९६१ च्या कलम १७(२) तरतुदीनुसार इतर प्राप्ती आयकर कायदा, १९६१ च्या कलम १७(३) तरतुदीनुसार वेतनाऐवजी इतर लाभ.	१) श्री अनिल भंडारी, (भाप्रसे)) रु. १०,०६,००० २) श्री जी. श्रीकांत, (भाप्रसे)) रु. २,८५,०००	रु. १२,९१,०००
२	सामान्य पर्याय	-	-
३	सामान्य पारिश्रमिक	-	-
४	कमीशन लाभाचे प्रतीशत प्रवास भत्ते	- रु. १,८०,०००	- रु. १,८०,०००
	एकूण अ	रु. १४,७१,०००	रु. १४,७१,०००
	कायदानुसार कमाल मर्यादा	-	-

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

ब) इतर संचालकांचे मानधन

अ.क्र	मानधनाचा तपशिल	संचालकाचे नाव		एकूण रक्कम
		डॉ. अनिता बी. चोरे	श्री वल्लभराव टी. देशमुख	
१	स्वतंत्र संचालक • बोर्ड समिती सभा उपस्थिती शुल्क • कमिशन • इतर चार्जेस	-	रु. ६,५००	रु. ६,५००
	एकूण १	०.००	रु. ६,५००	रु. ६,५००
२	इतर अकार्यकारी संचालक बोर्ड समिती सभा उपस्थिती शुल्क	०.००	०.००	०.००
	एकूण २	०.००	०.००	०.००
	एकूण) १+२	०.००	०.००	रु. ६,५००
	संचालकांचे एकूणमानधन	०.००	०.००	०.००
	कायद्याप्रमाणे मर्यादा			मर्यादित आत

क) व्यवस्थापकीय संचालक/पूणविळ संचालक/व्यवस्थापक यांचे व्यतिरिक्त इतर व्यवस्थापनातील प्रमुख व्यक्तींना दिलेले मानधन

अ.क्र	मानधनाचा तपशिल	संचालकाचे नाव	एकूण रक्कम
१	वेतन	विनय वर्मा, कंपनी सचिव	रु. ११.३० लाख

७) दंड/शिक्षा/आपसी समझोत्याने मिटविलेले गुन्हे

प्रकार	कंपनी कायद्याचे कलम	विस्तृत विवरण	दंड/शिक्षा/आपसी समझौता शुल्क	न्यायालयाचे नाव	अपील
अ- महामंडळ					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
ब) संचालक					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
क) इतर अधिकारी					
दंड	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
शिक्षा	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही
आपसी समझोता	नाही	नाही	नाही	नाही	नाही

परिशिष्ट - ३
संचालक मंडळाच्या बैठकीसंबंधी माहिती

संचालक मंडळातील बदल

सद्यस्थितीत संचालक मंडळावर ०८ सभासद आहेत

अहवाल वर्षामध्ये संचालक मंडळावरील खालील संचालक निवृत्त झाले असून, महामंडळाच्या प्रगतीसाठी त्यांनी दिलेला बहुमूल्य पाठींबा, दिलेल्या सेवा, मार्गदर्शन इत्यादी बाबत महामंडळ त्यांचे आभारी आहे.

अ.क्र.	नाव	पदनाम	नियुक्तीचा दिनांक	सेवानिवृत्तीचा दिनांक
१	श्री. विजय कऱ्हाणे	संचालक	२९/१०/२०१८	३०/०९/२०२०
२	श्री. अनिल भंडारी, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	०१/१२/२०१८	०८/१२/२०२०
३	श्री. जितेंद्र पापळकर, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	०८/१२/२०२०	१६/०२/२०२१

आर्थिक वर्ष २०२०-२१ मधील संचालकांची नियुक्ती

अ.क्र.	नाव	पदनाम	नियुक्तीचा दिनांक
१	श्री. धिरज कुमार, भाप्रसे	संचालक	१३/०७/२०२०
२	श्री. जय प्रकाश	संचालक	३०/०९/२०२०
३	श्री. जितेंद्र पापळकर, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	०८/१२/२०२०
४	श्री. जी. श्रीकांत, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक	१७/०२/२०२१

संचालक मंडळ सभा

अहवाल वर्ष २०२०-२१ मध्ये संचालक मंडळाच्या खालीलप्रमाणे ४ सभा झाल्या

अ.क्र.	संचालक मंडळ सभा क्र.	दिनांक	ठिकाण
१	१९९ वी सभा	११ ऑगस्ट २०२०	व्हिडिओ कॉन्फरसिंगद्वारे
२	२०० वी सभा	२० ऑक्टोबर २०२०	व्हिडिओ कॉन्फरसिंगद्वारे
३	२०१ वी सभा	२२ डिसेंबर २०२०	व्हिडिओ कॉन्फरसिंगद्वारे
४	२०२ वी सभा	३० मार्च २०२१	व्हिडिओ कॉन्फरसिंगद्वारे

संचालक मंडळाच्या बैठकीसाठी उपस्थिती

अ.क्र.	संचालकाचे नाव	संचालक मंडळ सभा	उपसमिती सभा	मागील ४३ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेकरीता दि. २२ डिसेंबर २०२०
		एकूण ४	एकूण ७	एकूण १
		उपस्थिती	उपस्थिती	उपस्थिती
१	श्री. एकनाथ डवले, भाप्रसे	४	लागु नाही	होय
२	श्री. अनिल भंडारी, भाप्रसे	४	२	लागु नाही
३	श्री. जितेंद्र पापळकर, भाप्रसे	१	४	होय
४	श्री. जी. श्रीकांत, भाप्रसे	१	१	लागु नाही
५	श्री. धिरज कुमार, भाप्रसे	४	लागु नाही	होय
६	श्री. वल्लभराव टी. देशमुख	४	७	होय
७	श्री. व्ही. के. गौर	१	लागु नाही	नाही
८	श्री. व्ही. मोहन	१	लागु नाही	नाही
९	श्री. विजय कऱ्हाणे	०	०	नाही
१०	श्री. जय प्रकाश	२	३	होय
११	श्री. मोहन लाल अरोरा	३	लागु नाही	नाही

फॉर्म नं. एओसी-२

(कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १३४, पोटकलम ३ च्या उपबंध (एच) आणि कंपनी (लेखा) नियम २०१४, च्या नियम ८(२) अन्वये)

कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १८८ (१) नुसार महामंडळाने संबंधित पक्षाशी केलेले करार/व्यवहार/व्यवस्था व सलगी तत्वावर केलेल्या व्यवहारांचे निवेदन

- १- सलगी न करण्याच्या तत्वावर केलेले करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचा तपशिल - नाही
२- सलगी तत्वावर केलेले करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचा तपशिल:-

अ.क्र	तपशिल	विवरण
१	संबंधित पक्षाचे नाव आणि नातेसंबंधाचा प्रकार	श्री व्ही.टी.देशमुख,संचालक श्री बी.व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांचा मुलगा श्री डी.व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांचा मुलगा श्री एच.व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांचा मुलगा श्रीमती एन. व्ही.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांची पत्नी श्रीमती एस.बी.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांची सुन श्रीमती पी.डी.देशमुख श्री व्ही.टी.देशमुख यांची सुन
२	करार/व्यवस्था/व्यवहारांचा प्रकार	बियाणे खरेदी
३	करार/व्यवस्था/व्यवहारांचा कालावधी	एक वर्ष
४	करार किंवा व्यवस्था किंवा व्यवहारांचे ठळक वैशिष्टे	सन २०२०-२१ मध्ये रु. ९.८९ लाख चे बियाणे विक्री
५	संचालक मंडळाच्या मान्यतेचा दिनांक	लागु नाही
६	अग्रिम राशीचे शोधन केले असल्यास	लागु नाही

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

स्थान :- मुंबई
दिनांक:- ३०/०९/२०२१

(एकनाथ डवले, भाप्रसे)
अध्यक्ष
DIN:- 06656860

संचालकांच्या अहवाला करिता परिशिष्ट

वैधानिक लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर भागधारकांना खुलासा

वर्ष २०२०-२०२१

मुद्दा क्रमांक	उत्तर
१	मागील वर्षी या खात्यातील शिल्लक रु. १२४.२५ लाख होती जे की या वर्षी कमी होऊन ९७.९२ लाख झालेली आहे. बँकेच्या खात्यामध्ये अनभिज्ञपणे जमा असलेल्या रकमांकरिता असे बीजोत्पादक/पक्षकार ज्याची ओळख पटलेली नाही त्याच्याबद्दल बँकेकडून स्पष्टीकरणासाठी पाठपुरावा केल्या जात आहे.
२	चालू आर्थिक वर्षात मुदत बाहय धनादेश खात्यात रु. ०.८७ कोटी आहेत. आम्ही चालू आर्थिक वर्षात सदर खात्याचे समेट करू/काढून टाकू/आवश्यक त्या लेखा नोंदी करू.
३	दखल घेण्यात आलेली असून व्यवस्थापनाकडून उचित कार्यवाही सुरु आहे.

(मनिष यादव)
महाव्यवस्थापक (वित्त)

(राहुल रेखावार, भा.प्र.से.)
व्यवस्थापकीय संचालक

(एकनाथ डवले, भा.प्र.से.)
अध्यक्ष

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

राम ठक्कर अँड असोसिएट्स
व्यावसायिक कंपनी सचिव
अकोला

सचिवीय अंकेक्षण अहवाल

दि. ३१ मार्च २०२१ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षाकरीता
कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम २०४(१) आणि कंपनी
(व्यक्तीची नियुक्ती आणि मानधन) नियम २०१४ च्या नियम ९ अनुसार

प्रति,

मा.सभासद

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या.

आम्ही महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित या कंपनीचे सचिवीय अंकेक्षण केलेले आहे ज्यांनी वैधानिक तरतुदीचे पालन चांगल्या प्रकारे केलेले आहे. सचिवीय अंकेक्षण, आम्हाला पुरविण्यात आलेल्या सर्व बाबींचे योग्य मुल्यांकन/वैधानिक पूर्तता आणि त्यावरील आमचे मत अशा पध्दतीने नोंदविण्यात आले आहे.

महामंडळाचे अभिलेखे, दस्तऐवज, इतिवृत्त नोंदवही, नमुने आणि भरलेली विवरणे याची आम्ही केलेली तपासणी आणि सचिवीय अंकेक्षणादरम्यान महामंडळाने, त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी, एजंट व अधिकृत प्रतिनिधी यांनी पुरविलेल्या माहितीच्या आधारे आम्ही याद्वारे विधान करतो की, दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणारे लेखापरीक्षित वर्षामध्ये महामंडळाने निम्ननिर्देशीत यादीप्रमाणे वैधानिक तरतुदीची पूर्तता केलेली आहे आणि महामंडळामध्ये योग्य संचालक मंडळ प्रक्रिया आणि त्याच्या पूर्ततेची योग्य व्यवस्था आहे. त्यासंबंधीचा आमचा अहवाल खालीलप्रमाणे आहे.

दि. ३१ मार्च २०२१ रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षामध्ये महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाने ठेवलेले अभिलेखे, दस्तऐवज, इतिवृत्त नोंदवह्या, नमुने आणि भरलेली विवरणे आणि इतर अभिलेखे याची आम्ही केलेली तपासणी कायद्यातील तरतुदीप्रमाणे आहे.

आम्ही महामंडळास लागू असलेल्या कायद्याच्या संबंधित तरतुदीची पूर्तता केल्याची बाब महामंडळाच्या संबंधित विभाग प्रमुखांनी दिलेल्या पूर्तता प्रमाणपत्रावर आधार मानून तपासलेली आहे.

(I) कंपनी कायदा, २०१३ आणि त्या अंतर्गत असलेले नियम

(ii) इतर कायदे विशेषतः लागू असलेले

- प्रदान शोधन अधिनियम, १९७२
- कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि किरकोळ तरतुदी अधिनियम, १९५२
- बियाणे कायदा, १९६६
- कारखाने कायदा, १९४८
- पाणी (प्रदूषण नियंत्रण आणि प्रतिबंध) कायदा, १९७४ त्या अंतर्गत असलेले नियम
- हवा (प्रदूषण नियंत्रण आणि प्रतिबंध) कायदा, १९८१ त्या अंतर्गत असलेले नियम
- व्यापारी मुद्रा कायदा, १९९९
- वजन व मापे कायदा
- औद्योगिक वादविवाद कायदा
- महिलालैंगिक छळ (प्रतिबंध, मनाई आणि तक्रार निवारण) कायदा, २०१३

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

अहवाल वर्षामध्ये महामंडळाने निम्ननिर्देशित बाबींव्यतिरिक्त वर नमुद केल्यानुसार सर्वच अधिनियम, नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी, मानके, इत्यादींच्या तरतूदींचे पुर्णपणे पालन केलेले आहे.

१. कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १७७ च्या तरतुदीनुसार, संचालक मंडळाने मागील काळात अंकेक्षण समितीच्या रचनेला मंजुरी दिलेली आहे. मात्र समितीचे कामकाज स्वतंत्र संचालकाच्या नियुक्तीनंतरच चालु होईल, समितीमधील सदस्यांच्या नियुक्तीचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असुन याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे.
२. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १७८ च्या तरतुदीनुसार, संचालक मंडळाने मागील काळात "निर्मिती नामनिर्देशन आणि मानधन समिती" (फॉर्मेशन नॉमिनेशन अँड रिम्युनेशन कमिटी) च्या रचनेला मंजुरी दिलेली आहे. मात्र समितीचे कामकाज स्वतंत्र संचालकांच्या नियुक्तीनंतरच चालु होईल, की ज्याच्या नावाचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असुन याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे.
३. महामंडळ कलम १२४ (६) अन्वये आवश्यक असणारी गुंतवणूकदार शिक्षण कोषात समभाग हस्तांतरीत करण्यात आलेले नाही आणि त्यानुसार उक्त कलमांतर्गत आवश्यक असलेले निवेदन त्या अधिकारात दाखल करणे बाकी आहे.
४. महामंडळाकडे वेगवेगळ्या ठिकाणी अनेक कारखाने आहेत, जिथे कारखाने अधिनियमानुसार नोंदणी करणे आवश्यक आहे. त्यापैकी काही कारखान्यांची नोंदणी अद्याप पूर्ण करावयाची आहे.

कार्यासंबंधीची चांगली पध्दत/रित ह्याबाबत दिलेल्या सुचना :

आम्ही केलेल्या अंकेक्षण प्रक्रीये दरम्यान, महामंडळाला लागु असलेले नियम व कायदे यातील तरतुदींचे योग्य रीतीने पाठपुरावा आणि पुर्तता करण्याकरीता संचालक मंडळासमोर या बाबी स्वतंत्रपणे त्यांच्या माहितीसाठी व मंजुरीसाठी सादर करून त्याची अंमलबजावणी करण्यात आलेली आहे.

आम्ही पुढील अहवाल सादर करतो की,

संचालक मंडळाची रचना आर्टिकल ऑफ असोसिएशन च्या तरतुदीनुसार करण्यात आली आहे व महामंडळ पदसिध्द (Ex-officio) नियुक्त्या याच तरतुदीनुसार करत आहे. महामंडळाने स्वतंत्र संचालकाच्या नियुक्तीचा प्रस्ताव राज्य शासनाला पाठविलेला असुन याबाबत शासनाच्या सुचना व मताची प्रतीक्षा आहे. आढावा कालावधीत काही प्रसंगी संचालक मंडळाच्या रचनेत आर्टिकल ऑफ असोसिएशन च्या तरतुदीनुसार बदल घडुन आले आणि याबाबत आवश्यकतेनुसार कंपनी कायदानुसार अहवाल देण्यात आले, काही घटनांमध्ये अतिरिक्त शुल्क भरून विवरण दाखल करण्यात आले.

संचालक मंडळाच्या ठरलेल्या सभेपुर्वी सभेची सुचना व विषयसूची संचालकांना सात दिवसापुर्वी टपालाने, ई मेलद्वारे आणि अस्तित्वात असलेल्या पध्दतीद्वारे विषयसुचीवर संचालक मंडळाचे सभेपुर्वी त्यांचेकडुन माहिती, सुचना काही स्पष्टता मागविण्याकरीता व त्याचा सभेमध्ये योग्य सहभाग रहावा या करिता पाठविण्यात आल्या आहेत.

सभेचे इतिवृतामध्ये बहुमताने घेतलेले निर्णय व सभासदांची संबंधित विषयावरील मतभिन्नतेचा समावेश करण्यात आला.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

आम्ही अहवाल सादर करतो की, महामंडळाला लागू असलेल्या विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी यांची पूर्तता करण्यात आली आहे. आमचे असे मत आहे की, विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक बाबी यांच्या तरतुदींची पूर्तता ही भिन्न अधिकारी व विभाग प्रमुख यांचेमार्फत समर्थपणे व्हावी, विकेंद्रीत पध्दतीपेक्षा केंद्रीभूत पध्दतीचा अवलंब केल्यास याचा प्रभाव व पूर्तता वेळेवर होईल.

आम्ही अहवाल सादर करतो की, अंकेक्षण कालावधी दरम्यान महामंडळाकडे उपरोक्त उल्लेखित विविध नियम, कायदे, मार्गदर्शक तत्वे, आणि निश्चित मानके यांच्या अनुषंगाने महामंडळाच्या घडामोडीवर गोष्टीवर मोठा परिणाम असणारा कोणताही विशिष्ट कार्यक्रम/क्रिया नाहीत.

स्वाक्षरी

राम ठक्कर अँड असोसीएट्स्
FCS NO-7452
C P No- 4903

ठिकाण - अकोला
दिनांक - २५/१०/२०२१
UDIN :- F007452C001266292

स्वतंत्र अंकेक्षकांचा अहवाल

सन्माननीय सभासद,
महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. अकोला

वित्तीय विवरणाबाबत अहवाल

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. यांचा दि. ३१ मार्च, २०२१ रोजीचा ताळेबंद व त्यात समीलीत असलेले वर्ष अखेरचे नफा-तोटा पत्रक (इतर सर्व उत्पन्नासह), मागील वर्षाच्या ईक्वीटी आणि कॅश फ्लो स्टेटमेंट मधील बदलासह आणि महत्वपूर्ण लेखा धोरणाचा संक्षिप्त अहवाल आणि इतर स्पष्टीकरणात्मक माहिती या वित्तीय विवरणाचे आम्ही अंकेक्षण केलेले आहे.

आमच्या मते आणि आमच्या माहितीनुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार स्व:तचे वित्तीय विवरणे आणि दिलेली माहिती कंपनी कायदा २०१३ च्या आवश्यक मानकानुसार सत्य आणि प्रामाणिक दृष्टीकोन प्रदान करणारे व भारतामध्ये मान्य असलेल्या लेखा तत्वाप्रमाणे आहेत याची खात्री केलेली आहे. त्यामध्ये भारतामध्ये स्विकार्य असणाऱ्या लेखांकन तत्वानुसार महामंडळाची वास्तविक आर्थिक स्थिती, वित्तीय उपलब्धता, तरल रोख विवरण तसेच कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १३३ चे नियम ७ चे कंपनी Indian Accounting Standards (Ind AS) आणि इतर लेखांकन तत्वे साधारणपणे भारतामध्ये मान्य आहेत त्यानुसार महामंडळाच्या ईक्वीटी मधील बदल व त्या संबंधीची सत्य व प्रामाणिक दृष्टी व माहिती देण्याची जबाबदारी महामंडळाच्या संचालक मंडळाची आहे. ताळेबंदाच्या संंधात महामंडळाची दर्शविलेली स्थिती ही दि. ३१ मार्च, २०२१ अखेरची आहे. नफा तोटा पत्रकाच्या संदर्भात दर्शविलेला नफा हा त्या वर्षा अखेरीचा आहे. ईक्वीटी विवरणाच्या बदलाच्या संदर्भामध्ये दर्शविलेला ईक्वीटीतील बदल व रोख तरल विवरणाचे बाबतीत दर्शविलेली रोख तरल हे त्या वर्षा अखेरीचे आहे.

मताचा आधार

कलम १४३(१०) अंकेक्षणासंबंधी दिलेल्या मानकांचे आधारे आम्ही लेखापरीक्षण केलेले आहे, सदर मानकानुसार असलेली आमची जबाबदारी आमच्या अहवालाच्या स्व:तच्या वित्तीय विवरण पत्रकाच्या लेखापरीक्षकाच्या जबाबदाऱ्यामध्ये पुढे वर्णन केलेले आहे. ICAI ने जाहिर केलेल्या नैतिकतेच्या अनुषंगाने आमची कंपनी स्वतंत्र आहे. सोबतच आर्थिक विवरणपत्रक संबंधित असलेल्या स्वतंत्र गरजेनुसार कायद्यातील तरतूदी आणि त्या अंतर्गत केलेल्या नियम आणि ICAI ने नेमून दिलेल्या नैतिक जबाबदाऱ्या आम्ही पूर्ण केलेल्या आहेत. आम्ही असा विश्वास ठेवतो की वित्तीय विवरण पत्रकावरील लेखापरीक्षणाच्या मतासाठी आम्ही पुरेसे व योग्य लेखा पुरावे प्राप्त केलेले आहे.

विशेष बाबी

आम्ही खालील बाबीकडे लक्ष वेधू इच्छितो:

ज्याची ओळख पटलेली नाही अशी बँक खात्यात जमा झालेली रक्कम:

आम्हाला असे आढळले आहे की, महाबीज आपल्या लेख्यांमध्ये ओळख न पटलेली व बँकेच्या खात्यात जमा झालेली रकमेचे नोंद घेत आहे. या खात्यामध्ये एकूण निव्वळ जमा रक्कम रु. ९७.९२ लाख एवढी आहे. अशा रकमेचा उल्लेख लेख्यामध्ये करण्याऐवजी बँक जुळवणी पत्रकामध्ये दाखविले पाहिजे. व्यवस्थापकडून मिळालेल्या माहितीनुसार राज्यभरात विविध बँकेत शेतकऱ्याकडून जमा केलेल्या रोख रकमेच्या अनेक नोंदी आहेत आणि अशा शेतकऱ्यांची ओळख पटविण्यात असमर्थ आहोत. त्यासाठी त्यासंबंधी नियंत्रण सुधारले पाहिजे आणि सर्व थकीत नोंदीचा समेट लवकरात लवकर करण्यात यावा.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

मुदत बाह्य धनादेश खाते /RTGS रद्दीकरण खाते:

कंपनीकडे मुदत बाह्य धनादेश खाते/जुन्या चेकचे RTGS रद्दीकरण खाते/परत आलेल्या RTGS खाते आहे. सदर खात्यामध्ये रु. ८७.०२ लाख जमा आहेत. कंपनी मुदतबाह्य /RTGS रद्दीकरण करण्यात आलेले चेक खर्चाला जमा करण्याऐवजी कंपनी सदर खात्याला जमा करते.

अंतर्गत अंकेक्षण:

वैधानिक लेखापरीक्षण सुरु होण्यापूर्वी अंतर्गत अंकेक्षण पूर्ण केले जावे, आणि अंतर्गत लेखापरीक्षण अनुपालन वैधानिक लेखापरीक्षका सोबत सामायिक केले जावे.

कोविड-१९:

कोविड-१९ महामारीची दुस या लाटेच्या देशभर प्रसारामुळे व केंद्र सरकार/राज्य सरकार/स्थानिक प्रशासन यांनी लादलेल्या निर्बंधामुळे आम्ही कंपनीच्या विविध कार्यालयांना आणि प्रक्रीया केंद्रांना प्रत्यक्ष भेट देऊ शकलो नाही. व्यवस्थापनाने आर्थिक पडताळणी करीता आवश्यक ती माहिती ही सॉफ्ट कॉपी स्वरूपात मुख्य कार्यालयात उपलब्ध करून दिली होती आणि त्या आधारावर आमचे आर्थिक विवरणावरील मत अवलंबून आहे.

या प्रकरणात आमचे मत बदलत नाही.

वित्तीय विवरण पत्रका व्यतिरिक्त आणि लेखापरीक्षक अहवालाशिवाय इतर माहिती

इतर माहिती तयार करण्यासाठी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहे. इतर माहितीमध्ये व्यवस्थापकीय चर्चा व त्यामध्ये काढलेले निष्कर्ष, संचालक मंडळाच्या अहवालासह परिशिष्ट व्यावसायिक जबाबदारीचा अहवाल, कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स, परंतु त्यामध्ये वित्तीय विवरणपत्रक व लेखा परीक्षकाचा अहवाल समाविष्ट नसतो.

वित्तीय विवरण पत्रकामध्ये आम्ही इतर माहितीचा समावेश करित नाही आणि आम्ही त्यावर कोणत्याही प्रकारचे हमी व निष्कर्ष व्यक्त करित नाही.

लेखापरीक्षकाच्या आर्थिक विवरण पत्रकासंदर्भात, आम्हाला मिळालेली इतर माहिती वित्तीय विवरण पत्रकाशी बांधील आहे की नाही किंवा आम्हाला लेखापरीक्षणामध्ये माहिती प्राप्त झाली की नाही अन्यथा विवरण पत्रकामध्ये चुकीची माहिती आहे. आम्ही केलेल्या कामकाजावरून चुकीची माहिती वाटत असल्यास जर आम्ही असा निष्कर्ष काढतो की, आम्हाला मिळालेली इतर माहिती चुकीची आहे तर आम्हाला त्या वास्तविकतेची नोंद करणे आवश्यक आहे. तसेच आमच्याकडे या संदर्भात अहवाल देण्यासारखे काही नाही.

व्यवस्थापनाच्या आणि वित्तीय विधानासाठी कारभारावरील जबाबदारी

कंपनीचे संचालक मंडळाने आर्थिक स्थिती, आर्थिक कामगिरी, एकुण व्यापक उत्पन्न व बदलाचा खरा आणि योग्य दृष्टिकोन देणे, इत्यादी हे स्वतंत्र वित्तीय विवरण कंपनी कायद्याच्या कलम १३४(५) मध्ये नमुद केलेल्या बाबींसाठी प्रतिसाद देणारे आहे. भारतात सामान्यतः "IND AS" आणि इतर लेखा कंपनीच्या ईक्विटी आणि रोख प्रवाहात स्विकारले जाते. या जबाबदाऱ्यांमध्ये कंपनीच्या मालमत्तेचे रक्षण करण्याच्या कायद्यातील तरतूदीनुसार पुरेसे लेखा रेकॉर्डची देखभाल करणे आणि फसवणुक आणि इतर अनियमितता रोखण्यासाठी आणि त्याचा शोध घेण्यासाठी योग्य लेखाधोरणांची निवड आणि वाजवी व विवेकपूर्ण निर्णय आणि अनुमान काढणे आणि लेखापुस्तकांची अचुकता आणि संपुर्णता सुनिश्चित करण्यासाठी प्रभावीपणे कार्य करणाऱ्या वास्तविक आणि योग्य दृष्ट्य देणारे स्वतंत्र आर्थिक विवरणाचे सादरीकरण आणि सामग्रीपासून मुक्त असणारी पर्याप्त आंतरिक वित्तीय नियंत्रणे, डिझाइन, अंमलबजावणी आणि देखभाल, चुकीची माहिती, चुकीने अयोग्य माहिती याचा समावेश आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

स्वतंत्र वित्तीय विवरण पत्रक तयार करतांना पुढील येणाऱ्या वर्षात व्यवसाय सुरळीत रित्या चालवणे शक्य आहे व त्यासंबंधित उद्भवलेले प्रकरण व लेखा धोरण याची खात्री करून घेण्याची जबाबदारी संचालक मंडळाची आहे शिवाय त्यांचा महामंडळ बंद करण्याच्या किंवा उत्पादन थांबवण्याचा हेतू नाही.

कंपनीच्या वित्तीय अहवालाच्या प्रक्रियेवर देखरेख ठेवण्यासाठी संचालक मंडळदेखील जबाबदार आहे.

वित्तीय विवरणाबाबत लेखापरीक्षकाची जबाबदारी

आमचे उद्दिष्ट संपूर्णपणे स्वतंत्र आर्थिक विवरण पत्रक भौतिक घोटाल्यापासून मुक्त आहे की नाही याविषयी वाजवी आश्वासन मिळविणे, फसवणुक किंवा त्रुटीमुळे झाले आहे की नाही याबाबत आमचे मत समाविष्ट असणारे लेखापरीक्षकांचा अहवाल देणे ही आमचे उद्दिष्टे आहेत. वाजवी आश्वासन ही उच्च पातळीची हमी असते. फसवणुक किंवा त्रुटीमुळे चुकीचा दावा उद्भवू शकतो. लेखापरीक्षणामध्ये एखादी सामग्री चुकीची नसते परंतु ती नेहमी बरोबर आढळेल याची हमी देता येत नाही.

लेखामानकानुसार लेखापरीक्षणाचा एक भाग म्हणून आम्ही व्यावसायिक कौशल्याचा उपयोग करून व्यावसायिक संशयास्पदपणा कायम ठेवतो.

आपण सुध्दा :

- वित्तीय विवरणपत्रकामध्ये दिलेल्या माहितीची जोखीम ओळखून त्याचे मुल्यांकन करा. ते कोणाच्या फसवणुकीमुळे किंवा चुकीने झाले आहे का? त्या जोखीमीस प्रतिसाद देणारा लेखापरीक्षण प्रक्रीयेचा आराखडा तयार करा आणि आपल्या लेखापरीक्षणाविषयी मत देण्यासाठी योग्य पुरावे मिळावा. चुकीची माहिती शोधून न काढण्याची जोखीम चुकांमुळे उद्भवणा या त्रुटीपेक्षा जास्त आहे. फसवणुकीमध्ये मिलीभगत, खोटेपणा, हेतुपुरस्कर, चुकीची माहिती आणि अंतर्गत नियंत्रण अधिलिखित करण्याचा समावेश असू शकतो.
- अशा परिस्थितीत योग्य अशा लेखापरीक्षण प्रक्रीयेची रचना करण्यासाठी लेखापरीक्षण संबंधित आर्थिक नियंत्रणाची माहिती आकलन करा. कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४३ (३) (i) नुसार, कंपनीकडे पर्याप्त योग्य अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणाली आहे की नाही अशा नियंत्रण प्रणालीची कार्यक्षमता प्रभावी आहे की नाही यावर आपले मत व्यक्त करण्यासाठी आम्ही जबाबदार असतो.
- व्यवस्थापनाने वापरलेल्या लेखा धोरणांचे, लेखा अंदाजाचा वाजवीपणा आणि व्यवस्थापनाने केलेले संबंधित खुलासे यांचे मुल्यमापन करा.
- लेखांकनानुसार आणि लेखा परीक्षकाच्या पुराव्याच्या आधारावर, महामंडळ हे शाश्वत राहिल की नाही हे व्यवस्थापनाच्या वापराच्या योग्यतेवर निष्कर्ष काढा. कशाच्या संबंधित वास्तविक अनिश्चितता उपलब्ध असल्यास किंवा अशी परिस्थिती जी महामंडळ सुरु ठेवण्याच्या क्षमतेवर लक्षणीय शंका घेऊ शकते. जर आपण असा निष्कर्ष काढतो की वास्तविक अनिश्चितता उपलब्ध आहे. तर वित्तीय विवरण पत्रक तयार करतांना लेखा परीक्षकाच्या अहवालात खुलासा सादर करावा लागेल जर खुलासे पुरेशे नसतील तर आपले मत सुधारित करा. लेखा परीक्षकांचा निष्कर्ष हा अहवालांच्या तारखेपर्यंत प्राप्त केलेल्या पुराव्यावर आधारित आहे. तथापि भविष्यातील कार्यक्रम किंवा परिस्थिती महामंडळाच्या व्यवसायावर नकारात्मक प्रभाव टाकू शकतात.
- वित्तीय विवरण पत्राची प्रस्तुती, रचना, त्यामधील खुलासे वित्तीय विवरण पत्रका अंतर्गत व्यवहार आणि कार्यक्रमाचे प्रतिनिधित्व करतात किंवा नाही याचे मुल्यांकन करा.

वित्तीय विवरण पत्रात वास्तविक चुकीच्या बाबींची नोंद करणे हे मोठेपणाचे आहे किंवा वैयक्तिकपणे किंवा सर्वांनी मिळून आर्थिक निर्णय त्यात निपुण अशा व्यक्तित्वांनी केल्याने वित्तीय विवरण पत्रात त्याचा प्रभाव पडतो.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

गुणात्मक घटक, परिमाणात्मक वास्तविकता, लेखापरीक्षण कार्याचे (i) नियोजन करून आम्ही केलेल्या कामाच्या व्याप्तीचे मूल्यांकन करू (ii) वित्तीय विवरण पत्रामध्ये चुकीची माहिती आढळली तर त्याचे काय परिणाम होतील याचे मूल्यांकन करू.

आम्ही आमच्या लेखापरीक्षणा दरम्यान ओळखल्या जाणाऱ्या अंतर्गत नियंत्रणातील कोणत्याही महत्वपूर्ण कमतरतासह अन्य गोष्टी बरोबरच अंकेक्षणाची नियोजित व्याप्ती आणि लक्षणीय अंकेक्षणाच्या निष्कर्षा विषयी जबाबदार लोकांशी आम्ही संवाद साधतो.

आम्ही विवरण देतो, आम्ही स्वतंत्रपणे नैतिक आवश्यकतांचे पालन केलेले आहे आणि त्यांच्याशी सर्व संबंधाच्या बाबतीत आणि इतर बाबींच्या बाबतीत, जेथे लागू असेल तेथे, आणि सुरक्षतेच्या बाबतीत संवाद साधला आहे.

आम्ही चालू वर्षाच्या वित्तीय विवरण पत्रामध्ये ही सर्वात महत्वाची बाब ठरविली आहे हे प्रकरण महत्वाचे आहे. जर कायदा आणि नियम या प्रकरणाबद्दल सार्वजनिक प्रकटीकरण रोखले तर आम्ही आमच्या लेखा परीक्षकाच्या अहवालात या बाबीचे वर्णन करू किंवा अत्यंत दुर्मिळ परिस्थिती असेल तर आम्ही असे ठरवितो की आमच्या अहवालात कोणतीही बाब कळविणार नाही कारण प्रतिकूल परिणामाद्वारे अशा संवादाचे सार्वजनिक हितसंबंधाचे फायदे जास्त आहेत.

इतर कायदेशीर आणि नियामक आवश्यकतेनुसार अहवाल

- १) आम्ही कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३ च्या पोट कलम (११) च्या अनुषंगाने केंद्र सरकारने जारी केलेल्या आदेश २०१६ च्या आवश्यकतेनुसार आम्ही आदेशाच्या परिच्छेद ३ आणि ४ मध्ये निर्देशित केलेल्या बाबीविषयी **परिशिष्ट “अ”** हे जोडले आहे.
- २) कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३(५) अन्वये आवश्यक सुचविलेल्या कार्यपध्दतीचे पालन केल्या नंतर भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी दिलेले दिशा निर्देशाबाबतचे विवरणपत्रक आम्ही **परिशिष्ट “ब”** मध्ये दिले आहेत. त्याचा परिणाम कंपनीच्या खात्यावर आणि स्वतंत्र वित्तीय विधानावर झालेला आहे.
- ३) कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३(३) च्या आवश्यकतेनुसार आम्ही अहवाल देतो की,
 - अ) आमच्या माहितीप्रमाणे अंकेक्षणकरिता आवश्यक असलेली माहिती व स्पष्टीकरणे आम्ही मिळविलेली आहेत.
 - ब) आमच्या मतानुसार व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणानुसार, महामंडळाने कायद्याच्या आवश्यकतेनुसार असणारे लेखापुस्तके योग्य रितीने आतापर्यंत ठेवलेली आहेत. त्या पुस्तकाचे आम्ही लेखापरीक्षण केलेले आहे.
 - क) ताळेबंद, इतर उत्पन्नासह नफा तोटा पत्रक, ईक्विटीतील बदलांचा अहवाल आणि कॅशफ्लो अहवाल या अहवालाशी संबंधित लेखापुस्तके हे परस्परांशी जुळतात.
 - ड) आमच्या मते वरील वित्तीय विवरणे कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३३ आणि कंपनी (लेखा) नियम, २०१४ च्या नियम ७ च्या मानांकनांचे पालन करतात.
 - इ) दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी संचालक मंडळाने दिलेल्या लिखित विवरणानुसार दिनांक ३१ मार्च, २०२१ रोजी कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १६४(२) नुसार नेमणुक झाल्यापासून त्यांच्या संचालक पदाच्या कालावधीत कोणीही संचालक अपात्र ठरलेला नाही.
 - फ) महामंडळाच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणालीवर परिणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी कंपनीच्या वित्तीय अहवाल नियंत्रणाचे कार्यशिलते करिता आमचे **परिशिष्ट-क** पहा. आमचा अहवाल कंपनीच्या अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणाची पर्याप्तता आणि परिणामकारकता यावर सुधारित मत व्यक्त करतो.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

- ग) आमच्या मते आमच्या सर्वोत्तम माहिती नुसार आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणानुसार कंपन्यांच्या (अंकेक्षण आणि अंकेक्षक) नियम ११ नुसार लेखापरीक्षकांच्या अहवालात समाविष्ट केलेल्या इतर बाबींच्या संदर्भात:
- १) कंपनीने दिनांक ३१ मार्च, २०२१ पर्यंत त्यांच्या वित्तीय विवरण पत्रकामधील आर्थिक स्थितीवर प्रलंबित खटल्यांच्या प्रभावाचा खुलासा केला आहे. वित्तीय जबाबदाऱ्यांशी संबंधित नोट ३१ पहा.
 - २) महामंडळ अशा कोणत्याही दिर्घमुदती करारामधे गुंतलेले नाही की, ज्यामुळे महामंडळाला नुकसान होईल.
 - ३) कंपनीद्वारे गुंतवणूकदार शिक्षण आणि संरक्षण निधीमध्ये हस्तांतरित करणे आवश्यक असलेली रक्कम हस्तांतरित करण्यास विलंब झालेला नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम एस. गुप्ता
भागीदार
सभासद क्रमांक १७४१०१

ठिकाण:- अकोला
अहवालाची तारीख :- ३० सप्टेंबर, २०२१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितच्या स्वतंत्र लेखा परीक्षण अहवाला नुसार
“परिशिष्ट-अ”

(कंपनी कायदा २०१३ मधील कलम १४३ च्या पोट कलम ११ नुसार केंद्र सरकारने जारी केलेल्या कंपनीच्या २०१६ च्या (लेखापरीक्षक अहवाल) आदेशानुसार लेखापरीक्षण अहवाल वर्ष २०२०-२१ साठी कायदेशीर व नियामक आम्ही परिच्छेद १ मध्ये दिलेले आहे.)

आमच्याद्वारे मागविलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे या संदर्भात कंपनीने दिलेली पुस्तके आणि दस्तऐवज आमच्याद्वारे साधारण तपासणी केलेल्या लेखापरीक्षणाच्या अभ्यासातून आणि आमच्या ज्ञानातून आम्ही असे नमूद करतो की:-

स्थिर संपत्ती :-

- १ अ) महामंडळाने सर्व अभिलेखे योग्य रितीने ठेवलेले आहेत, ज्यामध्ये मात्रात्मक व इतर परीपूर्ण विवरण आहे आणि स्थावर संपत्तीची स्थितीजन्य माहिती आहे.
- ब) आम्हाला मिळालेल्या माहितीनुसार स्थावर संपत्तीची प्रत्यक्ष भौतिक तपासणी नियमितपणे व्यवस्थापनाकडून होत असते व अशा तपासणीमध्ये कोणत्याही त्रुटी निदर्शनास आलेल्या नाहीत.
- क) अचल संपत्तीच्या मालकी हक्काचे दस्तऐवज महामंडळाच्या नावे आहेत. फक्त मुख्य कार्यालय, अकोला येथील जमिन महाबीजच्या नावे होणे बाकी आहे.

साठा :-

- २ अहवाल वर्षामध्ये साठ्याची प्रत्यक्ष भौतिक तपासणी व्यवस्थापनाने केलेली आहे. आमच्या मते अशी वेळोवेळी करण्यात येणारी तपासणी योग्य आहे आणि साठा पडताळणीमध्ये कोणत्याही त्रुटी आढळून आल्या नाही.

कर्ज व आगाऊ रक्कम :-

- ३ कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १८९ अंतर्गत ठेवण्यात येणाऱ्या नोंदीप्रमाणे महामंडळ कोणत्याही कंपनीला, फर्म अथवा इतर संस्थांना सुरक्षित/असुरक्षित असे कुठलेही कर्ज देत नाही.
- ४ कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १८५ आणि १८६ चे तरतुदी नुसार महामंडळ कर्ज, गुंतवणूक, हमी आणि सुरक्षा यातील कोणतेही व्यवहार करीत नाही

ठेवीचे स्वीकार :-

- ५ महामंडळ लोकांमधून कोणत्याही ठेवी स्विकारत नाही, त्यामुळे रिझर्व बँक ऑफ इंडियाने निर्गमित केलेली मार्गदर्शक तत्वे आणि कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम ७३ ते ७६ मधील संबंधित तरतुदी आणि कंपनी (ठेवी स्विकारणे) नियम, २०१५ च्या तरतुदी महामंडळास लागू होत नाहीत.

कॉस्ट रेकॉर्ड :-

- ६ आम्हाला दिलेल्या माहिती नुसार केंद्र शासनाने कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४८(१) नुसार कॉस्ट रेकॉर्ड ठेवण्याबाबत विहित केलेले नाहीत.

वैधानिक देणे :-

- ७ (अ) आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार आणि आम्ही केलेल्या रेकॉर्डच्या तपासणी नुसार, भविष्य निर्वाह निधी, आयकर, विक्रीकर, संपत्ती कर, सेवा कर, जकातकर, उत्पादन कर आणि इतर वैधानिक वादरहित देयतांचे शोधन महामंडळ नियमित स्वरूपात संबंधीत प्राधिकरणाकडे जमा करते.
- (ब) आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार आणि आम्ही केलेल्या अभिलेख्याच्या तपासणी नुसार आयकर, विक्रीकर, संपत्ती कर, सेवा कर, जकात कर, उत्पादन कर याबाबतची कोणतेही देय राशी खाली नमुद केलेल्या बाबी व्यतिरिक्त जमा केलेली नाही किंवा रक्कम वादग्रस्त नाही.

अधिनियमाचे नाव	देयतेचा प्रकार	वादग्रस्त रक्कम (रूपयामधे)	कालावधी	वाद प्रलंबित असलेले न्यायाधिकरण
मध्यप्रदेश प्रवेश कर	नियम ५२ प्रमाणे दंड	१२,७७ लक्ष	२००८-०९	अपिलीय प्राधिकरण

कर्जाची परतफेड :-

- ८ राज्य शासनाने निर्देशित केल्यानुसार राज्य शासनाचे रु.५०० लाख रकमे व्यतिरिक्त महामंडळाने कोणत्याही वित्तीय संस्था अथवा बँकेकडून ऋण घेतलेले नाही आणि ऋणपत्रे निर्गमित केलेली नाहीत.
- ९ वर्षभरात महामंडळाने कोणतेही प्रारंभिक किंवा पुढील पब्लिक ऑफर करिता रक्कम दिलेली नाही आणि मुदत कर्ज ज्या उद्देशाने उभे केले त्या उद्देशाने ते लागू केले.

फसवणुक :-

- १० आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणानुसार आर्थिक वर्ष २०२०-२१ मध्ये व्यवस्थापनाला कोणतीही फसवणूक आढळून आलेली नाही.

व्यवस्थापकीय मानधन :-

- ११ आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे आणि व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार दिलेले व्यवस्थापकीय मानधन आवश्यक मानांकनानुसार व कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १९७ परिशिष्ट-५ नुसार आहे.

निधी कंपनी :-

- १२ आमच्या मते व आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे या नुसार महामंडळ हे निधी कंपनी नाही. त्यामुळे आदेशातील क्लॉज ३ (XII) महामंडळाला लागू होत नाही.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

संबंधित पार्टीसोबत व्यवहार :-

१३ आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे आणि आम्ही केलेल्या अभिलेख्याच्या तपासणीनुसार महामंडळाचे संबंधित पार्टीसोबत झालेले सर्व व्यवहार कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १७७ आणि १८८ नुसार आहेत. या संबंधीचा सर्व तपशिल वित्तीय विवरणामध्ये आवश्यक त्या लेखा मानांकनानुसार दिलेला आहे.

समभाग व ऋणपत्रकाचे खाजगी वाटप

१४ व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे महामंडळाने अहवाल वर्षात कोणत्याही समभागाचे प्राधान्याने आवंटन किंवा खाजगी वाटप केलेले नाही किंवा अंशतः किंवा पुर्ण परिवर्तनीय ऋणपत्र प्रारंभिक किंवा पुढील पब्लिक ऑफर, ऋणपत्रे घेतलेले नाहीत.

संचालकासह रोख स्वरूपात नसलेले व्यवहार

१५ व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे व आम्ही केलेल्या अंकेक्षणाच्या आधारे अहवाल वर्षात महामंडळ संचालक किंवा त्यांच्या कोणत्याही संबंधित व्यक्तीसोबत कोणत्याही आर्थिक व्यवहारामध्ये गुंतलेले नाही. सबब आदेशातील क्लॉज ३(XV) महामंडळाला लागू होत नाही.

भारतीय रिझर्व बँके सोबत संबंध

१६ आम्हाला दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे आणि सादर केलेल्या कागदपत्रानुसार महामंडळ हे, भारतीय रिझर्व बँकेचे अधिनियम, १९३४ च्या कलम ४५ (IA) नुसार नोंदणीकृत नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सीए. शुभम एस. गुप्ता

भागीदार

सभासद क्रमांक १७४१०१

ठिकाण:- अकोला

अहवालाची तारीख :- ३० सप्टेंबर, २०२१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितच्या स्वतंत्र लेखा परिक्षण अहवाला नुसार
परिशिष्ट 'ब'

(भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक यांनी वर्ष २०२०-२१ साठी जारी केलेल्या कायदेशीर आणि
नियामक गरजेनुसार कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम १४३(५) परिच्छेद-२ प्रमाणे)

आम्हाला कंपनीकडून मिळालेल्या माहिती आणि स्पष्टीकरण तसेच आम्ही केलेल्या अंकेक्षणा दरम्यान तपासलेल्या माहिती पुस्तके आणि रेकॉर्डच्या आधारे आम्ही असे विधान करतो की,

अ.क्र.	विवरण	लेखा परीक्षकाचे निरीक्षण	वित्तीय प्रभाव
१	जर कर्जे/व्याज माफ केले असेल किंवा वजा केलेले असल्यास सदर बाबीची समाविष्ट रक्कम आणि कारणे	सदर वित्तीय वर्षात कोणत्याही प्रकारचे कर्जे/व्याज माफ किंवा वजा केलेले नाही	निरंक
२	तृतीय पक्षाकडे साठवलेल्या साठ्या-बाबतीत संबंधी असलेले रेकॉर्ड आणि सरकार किंवा इतर अधिकृत मान्यते-नुसार मिळालेल्या भेट/ अनुदानाच्या स्वरूपात मिळालेली संपत्ती असेल तर	होय, तृतीय पक्षाकडे साठवलेल्या साठ्या-बाबतीत असलेले रेकॉर्ड व्यवस्थितरीत्या जतन करून ठेवले आहे, जसे, कंपनीचे अधिकृत एजंट आणि वितरक तसेच सरकार किंवा इतर अधिकृत मान्यतेनुसार मिळालेल्या भेट / अनुदानाच्या स्वरूपात मिळालेली संपत्ती संबंधी असलेले रेकॉर्ड व्यवस्थितरीत्या जतन करून ठेवले आहे.	निरंक
३	कायदा/लवाद संबंधीत प्रकरणाचे वयानुसार विश्लेषणात्मक अहवाल तसेच त्या संबंधीत समाविष्ट असलेले प्रलंबित असण्याची प्रकरणांची वगळणे तसेच (विदेशी/स्थानिक) असलेल्या कायदेशीर प्रकरणांवर केलेल्या खर्चाचा प्रभाव	कंत्राटदार, शेतकरी आणि ग्राहकांनी कंपनीच्या विरोधात अनेक प्रकरणे न्यायालयात दाखल केलेली आहेत. सदर प्रकरणी रु. ५३०.०३ लाख चा समावेश आहे. (मागील वर्षी रु.५५५.८९ लाख) सदर बाबत न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रकरणांची संख्या ३१४ आहे असे कळविण्यात आले. कंपनीने सुध्दा विविध पक्षांविरुद्ध अनेक प्रकरणे न्यायालयात दाखल केलेली आहेत. सदर बाबतीत ५८८ खटले न्यायालयात प्रलंबित आहेत.	जर न्यायालयामध्ये महामंडळाचा पराभव झाला तर रु. ५३०.०३ लक्ष रकमेचा भरणा करावा लागेल.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

४	जर कंपनीने निर्गुतवणूक करण्याचा विचार केला तर संपत्तीच्या मुल्यमापनाचा अहवाल (अमुर्त आणि स्थावर मालमत्ता) तसेच देयके (वचनबद्ध आणि सामान्य राखीव) मध्ये समाविष्ट असलेल्या निर्गुतवणूकीची रित आणि पध्दत.	नाही, कंपनीने कोणत्याही प्रकारची निर्गुतवणूक केलेली नाही.	निरंक
५	माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीद्वारे सर्व लेखा व्यवहार करण्यासाठी कंपनीची व्यवस्था आहे का? जर होय, माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीबाहेरील लेखा व्यवहाराचे परिणाम आर्थिक परिणामासह खात्याच्या अखंडतेवर, जर असेल तर सांगितले जाऊ शकतात.	होय, माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीद्वारे सर्व लेखा व्यवहार करण्यासाठी कंपनीची व्यवस्था आहे. माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीबाहेर कोणतेही लेखा व्यवहार केले गेले नाहीत.	निरंक
६	महामंडळाच्या कर्जाची परतफेड करण्यास असमर्थतेमुळे कर्जदाराद्वारे महामंडळाला केलेले चालू कर्जाचे पुनर्गठन किंवा माफी/ कर्जमाफी/ कर्ज/ व्याज वगळण्याची प्रकरणे आहेत का? जर होय, असेल तर आर्थिक परिणाम सांगितले जाऊ शकते. अशा प्रकरणांचा योग्य हिशेब केला जातो का? (जर सावकार सरकारी कंपनी असेल, तर ही दिशा सावकार कंपनीच्या वैधानिक लेखापरीक्षकासाठी देखील लागू आहे)	नाही, महामंडळाच्या कर्जाची परतफेड करण्यास समर्थतेमुळे महामंडळाला कर्जदारा कडून केलेले चालू कर्जाचे कोणतेही पुनर्गठन किंवा कर्ज/ व्याज/ कर्जमाफी वगळण्याची कोणतेही प्रकरणे नाहीत.	निरंक
७	केंद्र / राज्य सरकारकडून त्याच्या संस्थांच्या विशिष्ट योजनांसाठी प्राप्त / प्राप्त करण्यायोग्य निधी (अनुदान/ सबसिडी इ.) त्याच्या अटी व शर्तीनुसार योग्यरित्या हिशोबात/ वापरण्यात आला आहे का? विचलनाच्या प्रकरणांची यादी करा.	होय. केंद्र/राज्य सरकारकडून त्याच्या संस्थांच्या विशिष्ट योजनांसाठी प्राप्त / प्राप्त करण्यायोग्य निधी (अनुदान/ सबसिडी इ.) त्याच्या अटी व शर्तीनुसार योग्यरित्या हिशोब / वापर केला गेला.	निरंक

विशिष्ट क्षेत्रानुसार असलेले उप-दिशानिर्देश

अ.क्र.	विवरण	लेखा परीक्षकाचे निरीक्षण
१	<p>वैयक्तिक साठापडताळणी दरम्यान मिळालेल्या तुट किंवा अतिरिक्त साठ्याच्या बाबत समायोजन केल्यानंतर पॅकींग / प्रमाणपत्र सामुग्री वापरली जाते का?</p> <p>गुणवत्तेचा न्हास / गुणवत्ता नष्ट होत असलेल्या जुन्या साठ्याचा पुर्नविचार / योग्य विचार होत आहे का ? की ज्यामुळे साठ्याची किंमत वाढत आहे?</p>	<p>होय, वैयक्तिक साठापडताळणी दरम्यान मिळालेल्या तुट किंवा अतिरिक्त साठ्याच्या बाबत समायोजन केल्यानंतर पॅकींग / प्रमाणपत्र सामुग्री वापरली जाते.</p> <p>मागील वर्षाचा आलेला, ज्या साठ्याची वैधता संपलेली आहे असा साठा पुनर्चाळणीसाठी किंवा कंपनी धारेणानुसार नॉन-सीड म्हणुन निविदेद्वारे विकला जातो. सर्व जुना साठा हा निव्वळ प्राप्त मुल्य या प्रकारे मोजमाप करण्यात येते, की ज्यामुळे सदरील साठ्याची वाढीव किंमत येण्याची शक्यता खूप कमी आहे.</p>
२	<p>कंपनीची कर्जे / अनुदान / शेतीविषयक इनपुट लाभार्थीना परत फेडीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे का ? तसेच व्याजासहीत वसुलीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे का ?</p>	<p>कंपनीची कर्जे/ अनुदान/ शेतीविषयक इनपुट लाभार्थीना परत फेडीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे. तसेच व्याजासहीत वसुलीची कार्यक्षम यंत्रणा आहे. कंपनीने थेट लाभार्थीच्या बँक खात्यांवर NEFT/RTGS द्वारे परतफेड करण्याचे ठरविले आहे.</p>
३	<p>सदरील वित्तीय वर्षात अनुदान आणि सुट मिळालेली आहे का ? जर मिळालेली असेल तर सदर अनुदान/सुट ही संबंधीत लेखामानकानुसार घेण्यात आली आहे का ?</p> <p>मिळालेले अनुदान हे निर्देशीत केलेल्या उद्दिष्टांसाठी वापरले गेले काय ?</p>	<p>होय, सदरील वित्तीय वर्षात मिळालेले अनुदान आणि सुट हे संबंधीत लेखामानकानुसार घेण्यात आले आहे.</p> <p>आमच्या निरीक्षणानुसार, मिळालेले अनुदान हे निर्देशीत केलेल्या उद्दिष्टांसाठीच वापरले गेले आहे.</p>
४	<p>अंकेक्षण अहवालामध्ये कंपनीने दर्शविलेला नफा/तोटा हा नफा/तोटा पत्रकानुसार आहे का ?</p>	<p>होय, अंकेक्षण अहवालामध्ये कंपनीने दर्शविलेला नफा/तोटा हा नफा/तोटा पत्रकानुसारच आहे.</p>

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितच्या स्वतंत्र लेखा परीक्षण अहवाला नुसार

परिशिष्ट - क

(कंपनी कायदा २०१३ मधील कलम १४३(३)(i) नुसार वैधानिक व नियामक आवश्यकतेनुसार
माहिती वर्ष २०२०-२१ साठी, हमी परिच्छेद ३(f) मध्ये दिलेली आहे.)

कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३ च्या उप-कलम ३(i) अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणावर अहवाल

आम्ही सदरील अहवाल वर्ष ३१ मार्च, २०२१ पर्यंत महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या वित्तीय विवरणाशी निगडित असलेल्या, अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे अंकेक्षण केले आहे.

अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणासाठी व्यवस्थापनाची जबाबदारी:

सनदी लेखापाल संस्थेच्या (ICAI) मार्गदर्शक तत्वानुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण जे की कंपनीने तयार केलेले आहे त्याची स्थापना आणि देखभाल करणे हे व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. या जबाबदाऱ्यांमध्ये पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची रचना, अंमलबजावणी आणि देखभाल करणे समाविष्ट आहे. कंपनी कायदा, २०१३ च्या अंतर्गत आवश्यक असलेल्या विश्वसनीय वित्तीय माहिती साठी कुशल आचरण, मालमत्तेचे संरक्षण, कंपनीचे धोरणांचे पालन, फसवणुक चुका शोधने आणि वित्तीय अचूकता आणि पूर्णता या सर्व गोष्टींचा समावेश होतो.

अंकेक्षकाचे कर्तव्य :-

कंपनीच्या आर्थिक उत्तरदायित्वावर आणि अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावर मत व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी आहे. सनदी लेखापाल संस्थेच्या (ICAI) अंतर्गत कायद्यातील कलम १४३ (१०) नुसार निर्धारित केलेल्या मानकांनुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे अंकेक्षण केले आहे. त्या मानकानुसार आणि मार्गदर्शक तत्वानुसार पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे स्थापित केली गेली आहेत आणि ती काळजीपूर्वक राखून ठेवली आहेत. अशा नियंत्रणास सर्व भौतिक गोष्टींमध्ये प्रभावीरित्या कार्यरत असलेल्या आणि वाजवी हमीप्राप्त करण्यासाठी नैतिक आवश्यकतेची पूर्तता करण्यात आली आहे.

आमच्या लेखापरीक्षणात आर्थिक अहवाल आणि त्यांच्या प्रभावाखाली अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणालीच्या पर्याप्ततेबद्दल लेखापरीक्षण पुरावे प्राप्त करण्याची प्रक्रीया समाविष्ट आहे. ज्यामध्ये आर्थिक अहवाला अंतर्गत जोखिमीचे मूल्यमापन करणे, आर्थिक आराखड्याची तपासणी आणि मूल्यमापन करणे आणि अंतर्गत नियंत्रण यंत्रणा ही अशा मूल्यमापन केलेल्या जोखिमीवर आधारित आहे. वित्तीय विवरणाशी निगडित असलेल्या प्रभावी जोखिमीचे मूल्यमापन, वित्तीय धोके किंवा त्रुटी आणि भौतिक चुकांमुळे होणाऱ्या जोखिमीच्या आकलनांचा देखील समावेश होतो.

आमचा असा विश्वास आहे की, आमचे अंकेक्षणीय मत प्रगट करण्यासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यंत्रणा ही वित्तीय अहवालासाठी पुरेशी आणि योग्य आहे.

आर्थिक अहवालाप्रती अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा आशय :-

कंपनीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यंत्रणा ही आर्थिक अहवालांची विश्वसनियता आणि सामान्यतः स्विकार्य लेखा नियमांनुसार आर्थिक उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यासाठी आणि वाजवी आश्वासन पुरविण्यासाठी योग्य ठरेल अशी तयार करण्यांत आली आहे. कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणात आर्थिक अहवालामध्ये अंतर्भूत असणारी धोरणे आणि पध्दतींचा समावेश होतो की, (१) अभिलेख्याच्या योग्यतेनुसार, पुरेसा तपशील, तपशीलाची अचुकता आणि त्याचा प्रामाणिकपणा दर्शविला जातो तसेच कंपनीच्या मालमत्तेबाबत योग्य माहिती दर्शविली जाते. (२) सामान्यतः स्विकृत लेखापध्दती तत्वानुसार आर्थिक विवरणांची तयारी करण्यास आवश्यक असलेल्या व्यावहारिक तपशीलांची तरतूद करणे आणि कंपनीची प्राप्ती व खर्च हे फक्त व्यवस्थापन आणि संचालकांच्या अधिकृततेनुसारच दर्शविले जातात. (३) योग्य माहिती उपलब्ध करणे जेणेकरून कंपनीच्या मालमत्तेचे अनधिकृत संपादन, वापर किंवा मालमत्तेबाबत अयोग्य माहिती जिचा वित्तीय विवरणावर परिणाम होण्याची शक्यता असते अशी माहिती दर्शविली जाते.

आर्थिक अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या मूळ मर्यादा :-

आर्थिक अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या विहित मर्यादेमुळे जसे की, अयोग्य व्यवस्थापन, व्यवस्थापनाचे संगनमत आणि फसव्या कारणांमुळे भौतिक दुवर्तन उद्भवू शकते; परंतु आढळू शकत नाहीत. तसेच भविष्यामध्ये होणाऱ्या व्यवहारांबाबत आर्थिक अहवालाच्या अटीमध्ये बदल झाल्यास किंवा प्रक्रिया आणि धोरणांच्या पूर्ततेत अधोगती झाल्यास अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे आर्थिक अहवालावर होणारे मूल्यमापन प्रभावित होण्याची शक्यता आहे.

अहवाला बाबतीत मत :-

आमच्या मते, कंपनीकडे सर्व महत्वपूर्ण विषयाबाबत वित्तीय अहवालावर पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण पध्दती आहे आणि अशा पध्दती ३१ मार्च, २०२१ पर्यंत प्रभावीपणे कार्यरत होत नाहीत आणि कंपनीद्वारा स्थापित वित्तीय अहवालावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण मापदंडाच्या आधारावर तसेच भारताच्या सनदी लेखापाल संस्थेद्वारा निर्गमित वित्तीय अहवाला अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परीक्षण व मार्गदर्शक तत्वानुसार अंतर्गत नियंत्रणाच्या आवश्यक घटकावर विचार करण्यांत आलेला आहे.

विशेष बाबी

- अ) महामंडळाने आय. एफ. सी मॅन्युअल तयार केलेले आहे परंतु ते सनदी लेखापाल संस्थेद्वारा निर्गमित वित्तीय अहवालाच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परीक्षण व मार्गदर्शक तत्वानुसार नियंत्रण निकषावर आधारित मार्गदर्शक सूचनेनुसार नाही.
- ब) अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासाठी आवश्यक असणारे अंतर्गत लेखा परीक्षण करण्याकरीता अंतर्गत अंकेक्षण विभागात मनुष्यबळाची कमतरता आहे.

- क) अहवाल वर्षामध्ये एकूण ३० महाबीज कार्यालयांमध्ये वित्तीय अंतर्गत अंकेक्षण होणे आवश्यक होते. त्यापैकी फक्त १८ कार्यालयांचेच वित्तीय अंतर्गत अंकेक्षण आयोजित करण्यात आले. आमच्या मते महामंडळाने अंतर्गत अंकेक्षण अधिक वेळेवर आणि प्रभावीपणे करावे.
- ड) आम्हाला असे निदर्शनास आले की, काही महामंडळाच्या कार्यालयांत आर्थिक लेखे पूर्ण करण्यास विलंब होत आहे. व्यवस्थापनाने हे सुनिश्चित केले पाहिजे की लेखे वेळेत पूर्ण केल्या गेली पाहिजे आणि त्यामध्ये आठवडा किंवा महिनाभराचा विलंब नको.
- इ) सुट ही स्वहस्ते (मॅन्यूअल पध्दतीने) मोजल्या जात आहे आणि त्यांची यंत्रणेमध्ये नोंद केली जात आहे. यंत्रणेमध्ये सुट मोजण्याकरीता कुठलेही पडताळणी नियंत्रण ठेवण्यात आलेले नाही.
- फ) महामंडळाच्या सीड फ्लो संगणकीय प्रणालीमध्ये खालील प्रमाणे अभाव दिसून येतो.
- १) प्रणालीमध्ये मागील तारखेच्या नोंदीना परवानगी आहे.
 - २) सीड फ्लो संगणकीय प्रणालीतील नोंदीमध्ये सुधारणा/हटविण्याची शक्यता आहे.
 - ३) सीड फ्लो संगणकीय प्रणाली मधील तारखेव्यतिरिक्त इतर तारखेमध्ये नोंदी होऊ शकतात. व्हाउचर तारीख आणि नोंदीची तारीख वेगळी नोंदु शकत नाही.
 - ४) बऱ्याच वेळेस लॉगिन फेल झाल्यानंतर पुन्हा प्रयत्न केले तर सीड फ्लो संगणकीय प्रणालीमध्ये कोणताही अडथळा येत नाही/ओळख गोठवून ठेवत नाही.

जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सीए. शुभम एस. गुप्ता
भागीदार
सभासद क्रमांक १७४१०१

ठिकाण:- अकोला
अहवालाची तारीख :- ३० सप्टेंबर, २०२१
UDIN: २११७४१०१AAAAEN३१०७

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

३१ मार्च, २०२१ रोजीचे ताळेबंद

(रुपये लक्षात)

विवरण	टिपणी	३१ मार्च, २०२१ रोजी	३१ मार्च, २०२० रोजी
१	२	३	४
संपत्ती			
१ अचल संपत्ती			
अ)मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे	३	३९११.६२	४१०१.७५
ब)काम चालू असलेली संपत्ती	४	०.००	२३५.४७
क)इतर अमूर्त संपत्ती	५	२८.८९	४७.९३
ड)विकासा अंतर्गत अमूर्त संपत्ती		०.४०	०.००
इ)इतर अचल संपत्ती	६	३२२.९६	८२८.८१
२ चल संपत्ती			
अ)साठा	७	६२२०.००	७७११.००
ब)मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे व्यतिरिक्त असलेली जैविक संपत्ती	८	८.००	९.००
क) आर्थिक संपत्ती			
१. व्यापारी येणे	९	७२७.२९	१९०९.२३
२. रोख आणि रोख सममुल्य	१०	१७७७९.४१	८६०६.३५
३. बँकेत जमा रक्कम (२ व्यतिरिक्त)	११	२४७३२.५५	२७४०८.७२
४. इतर आर्थिक संपत्ती	११.१	५६९.०२	६५७.५७
ड) चल कर संपत्ती (निव्वळ)	१२	७५७.७६	९५९.१९
इ) इतर चल संपत्ती	१३	१९१२८.०६	२०९३१.७९
एकूण संपत्ती		७४१८५.९७	७३४०६.८१
समभाग व देयता			
समभाग			
अ) समभाग भांडवल	१४	४१८.४५	४१८.४५
ब) इतर संचिती व अधिक्व	१५	३८८८०.८९	३६८८४.९८
देयता			
१ अचल देयता			
अ) भांडवल अनुदान	१६	३१४९.६८	३४५६.५४
ब) राज्य सरकारचा फिरता ऋणनिधी	१७	५००.००	५००.००
क) स्थगित कर देयता (निव्वळ)	४१	२१.९२	३२.९४
२ चल देयता			
अ)आर्थिक देयता			
१. कर्ज	१८	०.००	०.००
२. व्यापारी देयता	१९	३२५०.८४	२८७२.८२
३. इतर आर्थिक देयता		०.००	०.००
ब) इतर चल देयता	२०	२७२२०.३३	२८०७८.३३
क) तरतुदी	२१	३०.४३	२९०.६५
ड) चालू कर देयता (निव्वळ)	२२	७१३.४५	८७२.१०
एकूण समभाग आणि देयता		७४१८५.९७	७३४०६.८१

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिपणी १ ते ४६

में. जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम गुला

भागीदार,

सभासद क्र. १७४१०१

UDIN: 21174101AAAAEN3907

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

राहुल रेखावार, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०९१३९१८८

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

मनिष यादव
महाव्यवस्थापक (वित्त)

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या वर्षाचे नफा तोटा पत्रक

(रुपये लक्षात)

	विवरण	टिपणी	३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या वर्षाकरीता	३१ मार्च, २०२० रोजी संपणाऱ्या वर्षाकरीता
I	व्यवसायातून प्राप्ती	२३	४४६७५.५९	६६४३९.४७
II	इतर उत्पन्न	२४	२४५८.२२	२२३७.४३
III	एकूण उत्पन्न (I+II)		४७१३३.८१	६८६७६.९०
IV	खर्च			
	वापर झालेल्या सामग्रीचा खर्च	२५	१०२७.८८	१८५३.११
	व्यापारातील सामग्रीची खरेदी	२६	३१६१४.६९	४६६३९.२२
	तयार मालाच्या साठ्यातील बदल	२७	१४६२.००	६६८७.००
	तयार होत असलेला माल आणि व्यापारातील माल			
	कर्मचारी लाभ खर्च	२८	४५३२.०२	४५२१.४७
	वित्तीय खर्च	२९	७.४०	८.५०
	घसारा आणि परिशोधन	३०	५२५.४२	४८६.२३
	इतर खर्च	३०	५१२९.६६	५०१६.२४
	एकूण खर्च (IV)		४४२९९.०७	६५२११.७७
V	अपवादात्मक बाबी आणि करपुर्व नफा/तोटा(I-V)		२८३४.७४	३४६५.१३
VI	अपवादात्मक बाबी		०.००	०.००
VII	करपुर्व नफा/तोटा		२८३४.७४	३४६५.१३
VIII	कर खर्च			
	१. चालू कर		७१३.४५	८७२.१०
	२. स्थगित कर	४१	-११.०२	-१६.४९
	३. पुर्वीच्या वर्षाचा कर		०.००	०.००
	एकूण कर खर्च		७०२.४२	८५५.६१
IX	चालू कामातून कालावधीसाठी नफा/(तोटा)(VII-VIII)		२१३२.३२	२६०९.५२
X	खंडीत कामामधुन नफा/(तोटा)		०.००	०.००
XI	खंडीत कामाचा कर खर्च		०.००	०.००
XII	खंडीत कामामधुन कर नंतरचा नफा/(तोटा)(X-XII)		०.००	०.००
XIII	चालू कालावधीतील नफा/(तोटा)(IX+XII)		२१३२.३२	२६०९.५२
X	इतर सविस्तर उत्पन्न			
	अ) ज्या बाबी नफा/(तोटा) पत्रकामध्ये पुनर्वागीकृत केले जाणार नाहीत (परिभाषित फायद्रीयाची योजनेअंतर्गत आणि पुर्नमोजनीमुळे येणारा तोटा)	२८	-३६.९७	३९.९६
	एकूण सविस्तर उत्पन्न		२०९५.३४	२६४९.४८
XI	कालावधीसाठीचा एकूण सविस्तर नफा(IX-X)			
XII	कमा प्रति समभाग(खंडीत कामामधुन मिळालेले)	४०	५००.७५	६३३.१७
	१. बेसिक (रुपयामध्ये)			
	२. डा ल्युटेड(रुपयामध्ये)			
XVII	कमा प्रति समभाग(खंडीत कामामधुन मिळालेले)		०.००	०.००
	१. बेसिक			
	२. डा ल्युटेड			
XIII	कमा प्रति समभाग(खंडीत व अखंडीत कामामधुन मिळालेले)		५००.७५	६३३.१७
	१. बेसिक (रुपयामध्ये)			
	२. डाईल्युटेड (रुपयामध्ये)			

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिपणी १ ते ४६

मॅ. जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम गुप्ता

भागीदार,

सभासद क्र. १७४१०१

UDIN: 21174101AAAAEN3907

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

राहुल रेखावार, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
दिन क्र. ०९१३९१८८

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
दिन क्र. ०६६५६८६०

मनिष यादव
महायवस्थापक (वित्त)

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

३१ मार्च, २०२१ रोजी समभागातील बदलाचे विवरण

(रुपये लक्षात)

अ) समभाग भांडवल	अहवाल वर्षातील प्रारंभिक शिल्लक	अहवाल वर्षातील समभाग भांडवलातील बदल	अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक
३१ मार्च, २०२० ची शिल्लक	४१८.४५	०.००	४१८.४५
३१ मार्च, २०२१ ची शिल्लक	४१८.४५	०.००	४१८.४५

ब) इतर समभाग

इतर समभाग	संचिती आणि अधिक्त्य				एकूण
	भांडवली संचिती	संशोधित संचिती	साधारण संचिती	रोखलेली कमाई	
३१ मार्च, २०२० ची शिल्लक					
अहवाल कालावधीतील प्रारंभिक शिल्लक	१४.३०	१११९.५३	९०४.५७	३२१४७.८३	३४१८६.२३
लेखा धोरण किंवा पुर्वीच्या कालावधीतील त्रुटीमधील बदल	०.००	०.००	०.००	९९.७२	९९.७२
अहवाल वर्षातील प्रारंभिक पुर्नसंचयित शिल्लक	१४.३०	१११९.५३	९०४.५७	३२२४७.५५	३४२८५.९४
वर्षातील एकूण सविस्तर उत्पन्न	०.००	०.००	०.००	२६४९.४८	२६४९.४८
लाभांश	०.००	०.००	०.	(५०.४५)	(५०.४५)
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडे हस्तांतरण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडून हस्तांतरण	०.००	५२.९९	६६.२४	(११९.२३)	०.००
सि. एस. आर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक	१४.३०	११७२.५१	९७०.८१	३४७२७.३६	३६८८४.९८
३१ मार्च, २०२१ रोजीची शिल्लक					
अहवाल कालावधीतील प्रारंभिक शिल्लक	१४.३०	११७२.५१	९७०.८१	३४७५७.३६	३६८८४.९८
लेखा धोरण किंवा पुर्वीच्या कालावधीतील त्रुटीमधील बदल	०.००	०.००	०.००	(५७.५९)	(५७.५९)
अहवाल वर्षातील प्रारंभिक पुर्नसंचयित शिल्लक	१४.३०	११७२.५१	९७०.८१	३४६६९.७७	३६८२७.३९
चालू वर्षातील एकूण सविस्तर उत्पन्न	०.००	०.००	०.००	२०९५.३५	२०९५.३५
लाभांश	०.००	०.००	०.००	(४१.८४)	(४१.८४)
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडे हस्तांतरण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
राखुन ठेवलेल्या कमाईकडून हस्तांतरण	०.००	४१.९१	५२.३८	(९४.२९)	०.००
सि. एस. आर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अहवाल वर्षातील अंतिम शिल्लक	१४.३०	१२१४.४२	१०२३.१९	३६६२८.९८	३८८८०.८९

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिप्पणी १ ते ४६

में. जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम गुप्ता

भागीदार,

सभासद क्र. १७४१०१

UDIN: 21174101AAAEN3907

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

राहुल रेखावार, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
डिन क्र. ०११३९१८८

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
डिन क्र. ०६६५६८६०

मनिष यादव
महाव्यवस्थापक (वित्त)

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाया वर्षाकरीता रोखप्रवाह विवरण

(रुपये लक्षात)

विवरण	३१ मार्च, २०२१ रोजी	३१ मार्च, २०२० रोजी
अ) रोख प्रवाह प्रत्यक्ष व्यवहारतुन		
अहवाल वर्षातील नफा	२८३४.७४	३४६५.१२
समायोजनेसाठी		
घसारा	५२५.४२	४८६.२२
व्याज उत्पन्न	-२०१२.५७	-१६८३.८५
आयकर खर्च	७०२.४२	८५५.६१
भांडवल अनुदान समायोजन	-३०६.८६	-३२१.५७
आर्थिक खर्च	७.४०	८.५०
मागिल वर्षीय समायोजन	-५७.५९	९९.७२
संपत्ती विक्रीतुन नफा	-०.०१	०.००
वजा/वळती केलेले भाडे	२.०७	२.०७
	-११३९.७१	-५५३.३०
व्यावहारिक संपत्ती आणि देयता मधिल बदलपुर्व	१	१
व्यावहारिक नफा समायोजनेसाठी	१६९५.०३	२९११.८३
जैविक संपत्तीतील घट/(वाढ)	१.००	-२.००
साठ्यातील घट/वाढ	१४९१.००	७३८९.००
व्यापारी आणि इतर येणे मधिल घट/(वाढ)	१०८१.९४	२६९२.७०
इतर संपत्तीमधील घट/(वाढ)	१६९५.७१	९५४०.७३
व्यापारी देय, इतर देय आणि तरतुदी मधिल घट/(वाढ)	-७४०.२१	-२१६३.७३
परिभाषिक लाभांची पुनर्मोजनीचा परिणाम	-३६.९७	३९.९६
	२	२
व्यवहारतुन रोख निर्मिती	१५२	५२८७.५०
	१५२	२०४०८.४८
शोधन केलेला आयकर	-६७०.६८	-४२९.९०
सी. एस. आर खर्च	०.००	०.००
अनुदानाचा वापर	०.००	-२१५.३०
		-६७०.६८
एकूण व्यवहारतुन मिळालेली रोख	४६१६.८२	१९७६३.२९
ब) गुंतवणुकीतुन रोख प्रवाह		
मालमत्ता विक्री किंवा विल्हेवाट	०.००	०.००
मालमत्ता, वनस्पती व उपकरणे आणि इतर अमुर्त संपत्तीची खरेदी	-८३.२५	-३०२.९९
भांडवली काम प्रगतीपथावर	०.००	०.००
व्याज येणे	२०१२.५७	१६८३.८५
गुंतवणुक कृतीमध्ये वापरलेली निव्वळ रोख	१९२९.३२	१३८०.८६
क) आर्थिक व्यवहारतुन रोख प्रवाह		
लाभांश शोधन (लाभांश करासहित)	-४१.८४	-५०.४५
आर्थिक खर्च	-७.४०	-८.५०
कर्ज/(कर्जाची परतफेड)	०.००	०.००
भांडवली अनुदान	०.००	१८.५९
आर्थिक व्यवहारतुन निव्वळ रोख निर्मिती	-४९.२४	-४०.३५
ड) रोख व रोख समतुल्यमधील निव्वळ वाढ/(घट)(अ.ब.क)	६४९६.८९	२११०३.८०
इ) प्रारंभिक रोख व रोख समतुल्य	३६००४.४६	१४९००.६६
अंतिम रोख व रोख समतुल्य	४२५०१.३५	३६००४.४६
रोख व रोख समतुल्यातील समेट	६४९६.८९	२११०३.८०
रोख व रोख समतुल्यामध्ये समाविष्ट असलेल्या :		
हातातील रोख	०.५७	०.५८
बँकत असलेली रोख		
चालू खाते	१७७७८.८५	८६०५.७८
घनादेश, मागणी घनाकर्ष आणि स्टॅप		
निश्चित ठेव	२४७२१.९४	२७३९८.१०
सुरक्षित रोख पत		
ताळेबंदाप्रमाणे रोख व रोख समतुल्य	४२५०१.३५	३६००४.४६

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिप्पणी १ ते ४६

मॅ. जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करीता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम गुप्ता

भागीदार,

सभासद क्र. १७४१०१

UDIN: 21174101AAAAEN3907

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

संचालक मंडळाच्या वतीने व करीता

राहुल रेखावार, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
दिन क्र. ०९१३९१८८

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
दिन क्र. ०६६५६८६०

मनिष यादव
महायवस्थापक (वित्त)

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या वर्षाकरीता वित्तीय विवरणावर टिपणी

१. महामंडळाची माहिती

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित (महाबीज) या कंपनीची स्थापना, कंपनी अधिनियम, १९५६ च्या तरतुदीनुसार भारतात स्थापन झालेली कंपनी आहे. या कंपनीचे नोंदणीकृत मुख्य कार्यालय महाबीज भवन, कृषि नगर, मुर्तिजापूर रोड, अकोला - ४४४१०४ येथे आहे. कंपनीचे कामकाज २८ एप्रिल, १९७६ पासून सुरु झालेले आहे. महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादितचे मुख्य कार्यालय अकोला येथे असून, २७ जिल्हा कार्यालये, ६ विभागीय कार्यालये व महाराष्ट्र राज्यामध्ये २३ बिजप्रक्रिया केंद्र आहेत. तसेच इतर राज्यामध्ये ४ कार्यालये आहेत. महामंडळाचे भागधारक महाराष्ट्र शासन, राष्ट्रीय बियाणे महामंडळ, बिजोत्पादक शेतकरी आणि कृषी विद्यापीठे हे आहेत.

सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, महाराष्ट्र शासन हे महामंडळाचे पदसिद्ध अध्यक्ष आहेत. दैनंदिन कारभार स्वतंत्र व्यवस्थापकीय संचालक यांच्याकडून सांभाळण्यात येतो. महामंडळाचे संचालक मंडळामध्ये कृषक भागधारकांचे प्रतिनिधी, महाराष्ट्र शासनाचे प्रतिनिधी व राष्ट्रीय बियाणे महामंडळ यांचे प्रतिनिधी यांचा समावेश आहे. महामंडळाचा व्यवसाय बिजोत्पादन आणि विपणन हा आहे. महामंडळाची शेतकरी बांधवांमध्ये चांगली प्रतिष्ठा असून 'महाबीज-आपल्या विश्वासाचे बियाणे' या नावाने महामंडळाचे बियाणे बाजारामध्ये उत्कृष्ट गुणवत्तेकरीता ओळखले जाते.

महाराष्ट्र शासन आणि भारत सरकार कडून शेतकऱ्यांकरिता विविध योजना राबविण्यात येतात. यामध्ये तेलबिया आणि तेल पाम राष्ट्रीय योजना (NMOOP) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजना (NFSM), ग्राम बिजोत्पादन योजना (SVS) व इतर योजना राबविण्यात महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ महत्वाची भूमिका पार पाडत आहे.

२. महत्वाचे लेखाधोरण

२.१ वित्तीय विवरणे तयार करण्याचा आधार

अ) नियमांचे पालन:

कंपनीने वित्तीय विवरणे (भारतीय लेखा मानक) (सुधारणा) नियम, २०१६ अन्वये आणि कंपनी अधिनियम, २०१३ मधील तरतुदीनुसार भारतीय लेखा मानक, २०१५ च्या अंतर्गत अधिसूचित भारतीय लेखामानकानुसार सर्व साहित्यासंबंधीची पूर्तता करून वित्तीय विवरणे तयार केलेली आहेत.

ब) मापन आधार:

कंपनीची आर्थिक विवरणे, सामान्यतः स्विकृत भारतीय लेखांकन तत्वानुसार (GAAP) असून, मागील किंमत व त्यासोबत मालमत्तेचा मेळ लावून वित्तीय विवरण तयार केलेले आहेत. यामध्ये काही असे तत्व ज्याची वास्तविक किंमत संबंधित लेखामानकानुसार करणे आवश्यक असते त्याचा समावेश नसून ते खाली दिलेल्या धोरणामध्ये स्पष्ट केले आहे.

क) अंदाजाचा उपयोग:

वित्तीय विवरणे तयार करतांना मालमत्ता व देयता रकमेचे जाहीर प्रगटीकरण करण्यासाठी अहवालाच्या तारखेला कळविलेली रक्कम आणि त्याचा अहवाल वर्षात होणारा परिणाम याचा अंदाज व अनुमानाचे व्यवस्थापन असणे आवश्यक आहे. जरी मालमत्ता व देयताबाबतचे अंदाज व्यवस्थापनाने त्यांच्या चांगल्या अनुभवानुसार चालू घटना व क्रिया विचारात घेऊन केलेले असले तरी त्याचा प्रत्यक्षात परिणाम वेगळा होतो. व्यवस्थापनाचे दृष्टीकोनातून वित्तीय विवरणे तयार करतांना उपयोगात आणलेले अनुमानानुसार वित्तीय विवरणे हे दूरदर्शी व वाजवी आहेत. लेखा अंदाज अपेक्षित बदल सद्यस्थितीत व भविष्यात काळात मान्य असू शकतात.

ड) चलनाचे कार्यात्मक सादरीकरण

वित्तीय विवरणे हे भारतीय रुपयामध्ये तयार केलेले असून रुपया हे महामंडळाचे वास्तविक चलन आहे.

- अ) परकीय चलनाचे व्यवहार हे ज्यावेळेस असे व्यवहार करण्यास आले असतील त्यावेळेस असलेल्या विनिमय दराला गृहीत धरून नफा व तोटा पत्रकात दर्शविण्यात आले आहे.
- ब) आर्थिक बाबी या विनिमय दराला गृहीत धरून ताळेबंदाच्या तारखेपर्यंत रुपयापासून परकीय चलनामध्ये रुपांतरित करून नफा व तोटा पत्रकात दर्शविण्यात आले आहे.

२.२ महत्वपूर्ण लेखाधोरणे सांराश

I. कॅश फ्लो स्टेटमेंट:

कॅश फ्लो स्टेटमेंट भारतीय लेखामानक ७ मधील अप्रत्यक्ष पध्दतीने तयार केलेले आहे. भारतीय लेखामानक ७ प्रमाणे रोख आणि बँकेतील रोख समकक्षामध्ये आणि हातातील रोख व डिमांड डिपॉझिट्स ज्यांची वैधता मूळ मुदतीसह तीन महिने किंवा त्यापेक्षा कमी असते आणि अशा गुंतवणूकीची रोख रकमेत सहजतेने रुपांतर करता येते. बँक ओव्हर ड्राफ्टच्या बदलाचे मूल्य जे की, जोखिमीच्या अधिन असतात ते कंपनीच्या रोख व्यवस्थापनाचे अविभाज्य भाग मानले जातात.

II. मालमत्ता, यंत्रसामग्री व उपकरणे:

- १- मालमत्ता, यंत्रसामग्री व उपकरणे यांची किंमत घसारा मूल्यासह आणि हानी जर असेल तर त्या किंमतीसह दर्शविली आहे.
- २- किंमतीमध्ये मालमत्तांची प्रत्यक्ष अधिग्रहण किंमत आणि स्थावर मालमत्तेचा स्थापना खर्च असे सर्व थेट खर्च समाविष्ट आहेत, ज्यामध्ये कर, मालवाहतूक व आकस्मिक खर्च आणि निश्चित मालमत्तेला कार्यान्वित करण्याच्या स्थितीत आणण्यासाठी येणारा खर्च इत्यादीचा समावेश आहे.
- ३- भाडेतत्वावर असलेल्या जमीनीकरीता भरलेले अधिग्रहण अधिमूल्य किंमत म्हणून गृहीत धरलेले आहे.
- ४- प्रगतीपथावर असलेल्या मालमत्तेची किंमत ही त्या मालमत्तेची थेट किंमत, संबंधित प्रासंगिक खर्च आणि त्याकरीता घेतलेल्या कर्जावरील व्याज या तत्वावर घेण्यात आलेली आहे.
- ५- मुख्य प्रकल्प आणि पुनर्विकास खर्चाच्या खात्यांतर्गत दर्शविण्यात आलेला खर्च हा प्रकल्पाच्या बांधकाम अंमलबजावणीनंतर झालेल्या सर्व खर्चाचे भांडवलीकरण प्रोराटा पध्दतीचे अनुसरण करून स्थावर मालमत्तेची किंमत अंतिम करून लेख्यात घेण्यात येईल.
- ६- पुर्नस्थापनेची किंमत, प्रमुख बदल, महत्वपूर्ण भागाची दुरुस्ती आणि दिर्घकालीन बांधकाम प्रकल्प याचे भांडवलीकरण मानांकीत मापदंड पूर्ण झाल्यास करण्यात येईल.
- ७- मालमत्ता विक्रीनंतरचे मूल्य व संचयित घसारा हे वित्तीय विवरण व परिणामी नफा नूकसान यामधून वगळून नफा व तोटा पत्रकामध्ये दर्शविण्यात आलेले आहे.

III. अमूर्त मालमत्ता:

अमूर्त मालमत्तेमध्ये भविष्यात होणारे आर्थिक फायदे ज्याची किंमत विश्वसनियपणे मोजली जाऊ शकते. अशी मालमत्ता मागील गृहीत धरलेली किंमत वजा अपायकारक नूकसान या सूत्रावर निर्धारित करण्यात आलेली आहे.

IV. मालमत्तेची तरतूद/परतफेड:

व्यवस्थापनाने विविध व्यावसायिक प्राप्ती व अल्पकालीन मालमत्ता ज्याची पुर्नप्राप्तीची संभावना संशयास्पद आहे. अशा मालमत्तेवर १०० टक्के तरतूद केलेली आहे.

V. महसूल आधार:

कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १२८ (१) नुसार कंपनीने खाते विनोद पध्दतीचा अवलंब करून प्रत्यक्ष स्वरूपात झालेल्या व्यवहाराला गृहीत धरून तयार केलेले आहे. खालील बाबी वगळता सर्व जमा खर्च हा प्रत्यक्ष स्वरूपात झालेल्या व्यवहाराच्या तत्वानुसार लेखांकीत करण्यात आलेला आहे.

- अ) रोजंदारी श्रमिकाबाबतचे उपदान व रजेचे रोग्हीकरण
- ब) बिजोत्पादकाकडून वसूल करावयाचे रीग्रेडींग, रीसेप्लींग आणि तपासणी शुल्क
- क) विमा कंपनीकडून मिळालेली दाव्याची रक्कम.
- ड) शासनाच्या विविध योजनेअंतर्गत झालेल्या खर्चाची परतफेड.
- इ) निम्नस्तर नापास बियाणे विक्रीपोटी वसूल केलेला सेवा खर्च.
- ई) स्वमालकीच्या व भाड्याच्या मालमत्तेवरील कर.

VI. भाडेपट्टी:

१) भाडेपट्टेधारक

- अ) भाडेपट्टा सुरू होण्याच्या तारखेला कंपनी वापरात येणारी मालमत्ता आणि भाडेपट्टी दायित्व ओळखते. मालमत्ता वापरण्याचा अधिकार सुरुवातीला किंमतीवर मोजल्या जातो. ज्यामध्ये सुरुवातीच्या तारखेला किंवा त्यापूर्वी केलेल्या कोणत्याही भाडेपट्टी शोधनासाठी समायोजित केलेल्या भाडेपट्टी दायित्वाची प्रारंभीक रक्कम, तसेच कोणतीही प्रारंभिक थेट किंमत आणि मूलभूत मालमत्ता काढून टाकण्यासाठी किंमतीचा अंदाज समाविष्ट असतो. मूलभूत मालमत्ता ज्या जागेवर आहे ती पुनर्संचयित करण्यासाठी कोणत्याही भाडेपट्टीला प्रोत्साहन प्राप्त होते.
- ब) भाडेपट्टीचा वापर अधिकार आणि मालमत्ता सुरुवातीच्या तारखेपासून शेवटच्या किंवा भाडेपट्टा मुदत समाप्तीच्या आधी सरळ रेषा पध्दतीचा वापर करून अवमूल्यन केले जाते. उपयोगात असलेल्या मालमत्तेचे अंदाजे उपयुक्त जिवीत मालमत्ता आणि उपकरणांच्या आधारावर अवमूल्यन निश्चित केल्या जाते. याव्यतिरिक्त मालमत्तेच्या वापराचा अधिकार अधूनमधून तोटा असेल तर कमी केला जातो आणि भाडेपट्टीच्या मोजमापांसाठी समायोजित केला जातो.
- क) भाडेपट्टी सुरुवातीला भाडेपट्टी शोधनाच्या चालू मूल्यावर मोजली जाते. जी सुरुवातीच्या तारखेला दिली जात नाही. भाडेपट्टीमध्ये अंतर्भूत व्याज दर वापरून सूट दिली जाते किंवा, जर तो दर सहजपणे निर्धारित केला जाऊ शकत नसेल तर कंपनीचा वाढीव कर्ज घेण्याचा दर निर्धारित केल्या जातो.

- ड) भाडेपट्टी देयक हे प्रभावी व्याज पध्दतीचा वापर करून अमूर्त किंमतीत मोजली जाते. भविष्यात भाडेपट्टीच्या शोधनामध्ये निर्देशांक किंवा दरामध्ये बदल झाल्यावर बदल केला जातो. जेव्हा उपयोगात असलेल्या मालमत्तेची वहन राशीत घट करून शून्य केली असता, भाडेपट्टी देणे हे तदनुसार परत मोजले जाते. उपयोगात असलेल्या संपत्तीच्या वहन राशीचे एक समान समायोजन केले जाते व त्या राशीची नफा व तोट्यात नोंद केली जाते.
- इ) कंपनी वापरात येणारी योग्य मालमत्ता सादर करते जी गुंतवणुकीच्या मालमत्तेची व्याख्या वापर मालमत्तेचा अधिकार मध्ये स्वतंत्रपणे ताळेबंदातील “इतर आर्थिक दायित्वांमध्ये” भाडेपट्टी सादर करते.
- फ) अल्पमुदतीच्या मालमत्तांचे अल्प मुदती भाडे आणि भाडे कंपनी १२ महिन्यांच्या किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीच्या भाडेपट्टे आणि कमी किंमतीच्या मालमत्तेच्या भाडेपट्टे असलेल्या अल्पकालीन भाडेपट्ट्यांसाठी वापरात नसलेली मालमत्ता आणि भाडेपट्टी देयता ओळखते व निवडते. या भाडेपट्टीशी संबंधित भाडे शोधन कंपनी भाडेपट्टी मुदतीवर सरळ रेषेच्या आधारावर खर्च म्हणून ओळखते.

२) भाडेपट्टेदार:

जेव्हा कंपनी भाडेपट्टेदार म्हणून कार्य करते. तेव्हा प्रत्येक भाडेपट्टी आर्थिक भाडेपट्टी आहे की, कार्यरत भाडेपट्टी आहे हे भाडेपट्टी सुरू झालेवर ठरवते. प्रत्येक भाडेपट्टीचे वर्गीकरण करण्यासाठी कंपनी एक संपूर्ण मूल्यांकन करते की, अंतर्भूत मालमत्तेच्या मालकीला परतावा देते की भाडेपट्टी संपूर्णपणे जोखीम हस्तांतरीत करते, जर असे असेल तर भाडेपट्टी आर्थिक भाडेपट्टी आहे जर नसेल तर ती कार्यरत भाडेपट्टी आहे. मूल्यांकनाचा एक भाग म्हणून कंपनी काही विशिष्ट निर्देशकांचा विचार करते जसे की, भाडेपट्टी मालमत्तेच्या मिळकतीचा मुख्य भाग आहे का. कंपनी ‘इतर उत्पन्नाचा’ भाग म्हणून भाडेपट्टी मुदतीवर सरळ रेषेच्या आधारावर कार्यरत भाडेपट्टी अंतर्गत प्राप्त भाडेपट्टी शोधनाला इतर मिळकत म्हणून ओळखते.

VII. घसारा आणि परिशोधन:

मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे:

- अ) कंपनी कायदा, २०१३ च्या परिशिष्ट II मध्ये निर्देशित केल्यानुसार, मालमत्तेच्या उपयुक्त कालावधीवर लिखित मूल्य पध्दती Written Down Value Method (WDV) नुसार घसारा आकारण्यात आलेला आहे.
- ब) कंपनी कायदा, २०१३ नुसार खरेदी/विक्री केलेल्या मालमत्तेवर घसारा प्रोराटा आधारावर आकारण्यात आलेला आहे.
- क) कंपनी कायद्याच्या परिशिष्ट II नुसार सर्व उपयोगी मालमत्तेचे मूल्य ज्याचा उपयोगी कालावधी ३१ मार्च, २०१४ रोजी संपलेला आहे व त्याची ५ टक्के पेक्षा कमी रक्कम पुढे नेण्यात आली आहे अशी मालमत्ता व इतर सर्व मालमत्ता बाबतीत उर्वरीत मूल्य मालमत्तेच्या मूळ किंमतीच्या ५ टक्के गृहीत धरण्यात आलेले आहे.

मालमत्ता यंत्रसामग्री व उपकरणे यांचे वर्तमान आणि तुलनात्मक कालावधीसाठी मालमत्तेचे अंदाजे उपयुक्त आयुष्य खालीलप्रमाणे आहे.

विवरण	अंदाजे उपयुक्त आयुष्य
कार्यालयीन इमारत	६० वर्षे
गोडावून	३० वर्षे
यंत्रसामग्री व उपकरणे	१५ वर्षे
संगणक	३-६ वर्षे
कार्यालयीन उपकरणे	५ वर्षे
फर्निचर अँड फिक्स्चर	१० वर्षे
वाहन	८ वर्षे

- ड) परिशिष्ट II नूसार मोजण्यात येणाऱ्या भाडेपट्ट्यावरील संपत्तीचा अनुमानित उपयुक्त कालावधी हा किमान गृहीत धरून मालमत्तेचे भांडवलीकरण करण्यात येते.
- इ) अहवाल तारखेत घसारा पध्दती उपयुक्त जीवनमान व अवशिष्ट मूल्याचे पुनरावलोकन केले जाते.
- ई) भाडेपट्ट्याचे कालावधी शिवाय भाडेपट्ट्याचे जमिनीचे प्रीमियम भाडेपट्ट्याचे कालावधीच्या वेळेस परिशोधित केलेले आहे.

VIII. अमूर्त मालमत्ता:

अमूर्त मालमत्तेचा संबंधित अंदाज उपयुक्त कालावधीवर सरळ रेषेत बसण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या तारखेपासून अंमलबजावणी केली जाते. अमूर्त मालमत्तेचा अंदाजीत उपयोगिता कालावधी खालील प्रमाणे आहे.

विवरण	अंदाजित आयुष्य	स्वतः तयार केलेले/खरेदी केलेले
सॉफ्टवेअर	१ - ५ वर्षे	खरेदी केलेले

प्रत्येक अहवालाच्या तारखेला कर्जेमाफीच्या पध्दती, उपयुक्त जीवन आणि शेष मुल्यांचे पुनरावलोकन केले जाते.

IX. गैरआर्थिक मालमत्तेचा अपव्यय:

- अ) INDAS-36 च्या प्रावधानानुसार नुकसानीचे काही संकेत आहेत का हे निर्धारित करण्यासाठी महामंडळाच्या मालमत्तेची चालू किंमत प्रत्येक ताळेबंदाच्या तारखेवर तपासली जाते.
- ब) जेव्हा मालमत्तेवरील खर्च हा त्याच्या वसूली योग्य मूल्यापेक्षा जास्त होतो, तेव्हा त्याला मालमत्तेचे मूल्य कमी होणे असे म्हणतात. असा खर्च हा सदरील अहवाल वर्षातील नफा आणि तोटा तक्त्यामध्ये दर्शविण्यात आला आहे.
- क) प्रत्येक अहवालाच्या तारखेस महामंडळ नुकसानीची अनुमानित रक्कम मोजतो. पूर्वसूचनेच्या कालावधीमध्ये ओळखल्या गेलेल्या नुकसानीस तोटा परत मिळविता येण्याजोग्या अंदाजानुसार बदल झाला आहे आणि अशा प्रकारचे नुकसान यापूढे अस्तित्वात नाही किंवा कमी झाले आहे. नफ्यात झालेल्या नुकसानीची परतफेड नफा आणि तोटा विवरणामध्ये ओळखली जाते.

X. स्कंध (साठा) मुल्यांकन:

- अ) विविध प्रकारचे बियाणे व प्रक्रिया सामुग्री व इतर उपलब्ध सामुग्रीचे मूल्यांकन प्रत्यक्षपणे साठ्याची पडताळणी करून व्यवस्थापनाद्वारे प्रमाणित करण्यात आले आहे.

पायाभुत बियाणे, प्रमाणित बियाणे यांच्या साठ्याचे मूल्यांकन हंगामातील सरासरी भारांकीत मूल्य वा नक्त वसुलीयोग्य मूल्य यापैकी जे कमी असेल त्या आधारावर करण्यात आलेले आहे. सदर मूल्यात खरेदी मूल्य, प्रक्रिया खर्च याचा समावेश आहे.

महामंडळाच्या व्यवसायाचे स्वरूप हे हंगामी असल्याने प्रति किंवल खर्चाचे मापन हे त्यापुर्वीच्या हंगामातील प्रति किंवल सरासरी मूल्याच्या आधारावर करण्यात आले आहे.

प्रक्रिया सामुग्रीचे मूल्यांकन हे भारांकीत सरासरी व्यय ज्यात प्रत्यक्ष खर्च व अन्य खर्चाचा समावेश नाही. या आधारावर करण्यात आलेले आहे.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

- ब) ज्या बियाण्याची वैधता संपलेली आहे, असे बियाणे पुनर्प्रमाणित करण्यात येते अथवा नॉनसीड म्हणुन विकण्यात येते. ज्या बियाण्याचे पुनर्प्रमाणिकरण झालेले आहे; परंतु ज्याचे निकाल ३१ मार्च नंतर प्राप्त झाले, अशा संभाव्य प्रमाणित बियाण्याचे मूल्यांकन उपरोक्त (अ) प्रमाणे करण्यात आलेले आहे. नापास/निम्नस्तर/नॉन सीड इत्यादीचे मूल्यांकन नक्त वसुलीयोग्य किंमतीच्या आधारावर करण्यात आलेले आहे.
- क) प्रक्रियेत असलेल्या नवीन साठ्याचे त्याचप्रमाणे ज्या नवीन साठ्याचे निकाल अद्याप अप्राप्त आहेत अशा बियाण्याच्या साठ्याचे मूल्यांकन खालीलप्रमाणे करण्यात आलेले आहे.
- i. महामंडळाच्या स्वतःच्या साठ्याबाबत:**
चांगले बियाणे व निकाल अप्राप्त असलेल्या बियाण्याचे बाबतीत खरेदी खर्च, अधिक वापरात आणलेला बारदाना व कापडी पिशव्या यावरील खर्च अशा एकूण किंमतीने मूल्यांकन केलेले आहे. तथापि, ३१ मार्च नंतर जो साठा नापास झाला त्याची किंमत एकूण किंमतीतून कमी करण्यात आलेली नाही.
- ii. बिजोत्पादकांच्या साठ्याबाबत:**
ज्या बियाण्याबाबत निकाल हा अप्राप्त आहे अशा बियाण्याबाबत वापरात आणलेला बारदाना व कापडी पिशव्याच्या किंमतीचे मूल्यांकन केलेले आहे.
- ड) नूतनीकरण साठ्याबाबत पुनःप्रक्रिया करण्याचा खर्च रिप्लेसमेंट कॉस्ट म्हणुन त्याची गणना करण्यात आलेली आहे.

XI. जैविक मालमत्ता:

१. जैविक मालमत्तेत वाढ होत असलेल्या रोपांचा समावेश आहे. जे की प्रत्येक अहवाल वर्षाच्या शेवटी विक्रीसाठी कमी किंमतीवर मोजली जातात. महामंडळ मालाच्या किंमतीमध्ये जैविक मालमत्तेसाठी पुनर्उत्पादित जैविक मालमत्ते पासून मिळणारे फायदे आणि नुकसान यांचे वर्गीकरण करते.
२. उभी रब्बी पीके व नर्सरीचा साठा याची किंमत खरे मूल्य वजा विक्री मूल्य म्हणजे सदर साठा विपणन योग्य करण्यासाठी खर्च तसेच अद्यापपर्यंत खर्च करावयाचा भत्ता मिळविल्यानंतर आणि शेतविषयक जोखिमीची कामे याचा खर्च गृहीत धरुन ठरविण्यात येतो. पुर्व खरीपाचे किंमती हे त्याच्या उचित किंमतीचे अंदाज लावून ठरविल्या जातात आणि जैविक मालमत्ता खात्याच्या अंतर्गत याचा समावेश होतो.
३. पडीत जमीन/बांधावर उगवलेली व्यावसायीक झाडे किंवा वृक्षारोपणाकरीता उपयोगात येणा या झाडाच्या कटाईसाठी आवश्यक प्राधिकरणाची परवानगी घेण्यात येते. उभ्या वृक्षाचे मूल्य हे वनविभागाद्वारे निश्चित केलेल्या वृक्षाच्या घेरानूसार प्रति क्यूबिक मिटर प्रमाणे ठरविण्यात येते.

अ.क्र.	विवरण	रक्कम (रु. लाखात)
१.	सुरुवातीची शिल्लक	९.००
२.	खरेदी	४९.८९
३.	विक्री	५०.८९
४.	अखेरचा साठा	८.००

XII. घेतलेल्या कर्जाची लागत:

१. घेतलेल्या कर्जाची लागत ही संपादित करण्यासाठी संपत्तीचे एकत्रिकरण व भांडवलीकरण करून पात्र संपत्तीची एकूण किंमत गृहीत धरण्यात येते. पात्र संपत्ती म्हणजे अशी संपत्ती जिचा नियोजित वापरासाठी किंवा विक्रीसाठी तयार होण्यास बराच कालावधी लागतो.
२. इतर सर्व घेतलेल्या कर्जाची लागत ही नफा व तोटा पत्रकात दर्शविली आहे.

XIII. शासकीय अनुदान:

भारतीय लेखामानक २० अनुसार शासकीय अनुदानाकरीता खालील लेखाधोरण अनुसरीत करण्यात आलेले आहे.

- अ) खेळते भांडवल म्हणून मिळालेले शासकीय अनुदान उत्पन्न म्हणून संबोधले आहे जे की हेतुपरस्पर संबधित असलेल्या खर्चाशी पध्दतशीर सुसंगत केलेले आहे.
- ब) विशिष्ट प्रकल्पाकरीता मिळालेले अनुदान हे स्थगित उत्पन्नाशी संयोजित करून ताळेबंदामध्ये दर्शविले आहे. संयोजित केलेले स्थगित उत्पन्न हे संपत्तीच्या उपयुक्त जीवनाशी पध्दतशीर सुसंगत केले आहे.
- क) महसुली स्वरूपाचे जे अनुदान मिळालेले आहे त्या पैकी ज्या अनुदानाचा वापर झालेला आहे ते नफा-तोटा खात्याला जमा केलेले आहे.

XIV. कर्मचा यांचे लाभ:

अ) कर्मचा यांचे अल्पमुदती लाभ:

महामंडळाच्या कर्मचा यांचे सेवा संबंधी अल्प मुदती लाभाचे मान्यताप्राप्त खर्च नफा-तोटा पत्रकामध्ये दर्शविण्यात येतात.

ब) कर्मचा यांना निवृत्ती नंतरचे लाभ:

i. भविष्य निर्वाह निधी

कर्मचाऱ्यांचे भविष्य निर्वाह निधीचे महामंडळाचे अंशदानाचा मासिक दर निश्चित आहे. हे निश्चित मासिक अंशदान नियमितपणे दरमहा कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी संगठन, भारत सरकार यांचेकडे विहित काल मर्यादित जमा केल्या जाते व ही रक्कम नफा-तोटा पत्रकामध्ये नावे टाकण्यात येते.

ii. उपदान

महामंडळाच्या आस्थापनेवरील पात्र कर्मचा यांकरीता उपदान (सेवा निवृत्ती लाभ) योजना आहे. निवृत्त होणारे कर्मचारी, नोकरी दरम्यान मृत्यु अथवा बडतर्फ कर्मचारी यांना सेवा झालेल्या प्रत्येक पुर्ण वर्षाकरीता १५ दिवसाच्या वेतनाएवढा लाभ दिला जातो. कंपनीने भारतीय आयुर्विमा महामंडळाकडे उपदान निधी पॉलीसी काढलेली आहे. या निधी करीता भारतीय आयुर्विमा महामंडळ प्रोजेक्टेट युनिट क्रेडीट मेथड पध्दतीने महामंडळाची देयता दरवर्षी निश्चित करते व ही देयता रक्कम नफा-तोटा पत्रकामध्ये नावे टाकण्यात येते.

iii. अर्जित रजा रोखीकरण-

नियमित कर्मचा यांच्या अर्जित रजा रोखीकरण करीता भारतीय आयुर्विमा महामंडळाकडे पॉलीसी काढलेली आहे या पॉलीसी च्या देय रकमेचे निर्धारण भारतीय आयुर्विमा महामंडळ प्रोजेक्टेट युनिट क्रेडीट मेथड पध्दतीने महामंडळाची देयता दरवर्षी निश्चित करते व ही देयता रक्कम नफा-तोटा पत्रकामध्ये नावे टाकण्यात येते.

XV. विविध कर:

उत्पन्नावरील कर, विक्रीकर, वस्तु व सेवा कर:

- i. अहवाल वर्षातील करामध्ये वर्तमान आयकर आणि स्थगित कर यांचा समावेश आहे.
- ii. चालू वर्षाचा कर हा आयकर कार्यालयाकडे प्रचलीत कर दरानुसार परिगणना करून अपेक्षित रक्कमेचा भरणा करण्यात येतो.
- iii. कराचा दर व कर आकारण्याकरीता ज्या देशामध्ये महामंडळाचे व्यवसायिक क्षेत्र आहे व ज्या क्षेत्रामध्ये करयोग्य रक्कम कमविण्यात आलेली आहे त्याचा विचार करून कर भरण्यात येतो.
- iv. चालू करामध्ये इतर सर्वसाधारण उत्पन्न म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या उत्पन्नाचा समावेश असून त्याला (OCI) म्हणून संबोधित करण्यात येते.
- v. विक्रीकर, उत्पन्नकर आणि वस्तु व सेवा कर याबाबतीत देय किंवा प्राप्त असलेल्या शासकीय आदेशाचे लेखांकन ज्यावर्षी असे आदेश प्राप्त झाले आहेत त्याचवर्षी करण्यात येते.
- vi. खरेदी केलेल्या वस्तूवर आकारलेल्या विक्रीकर आणि वस्तु व सेवाकर पोटी मिळालेल्या टॅक्स क्रेडीट/सेंटऑफ यामधील फरक प्रत्यक्ष मिळालेल्या टॅक्स क्रेडीट/सेंटऑफ च्या पोटी खातेजमा करण्यात येतो व त्याचे लेखांकन ज्यावर्षी शासकीय आदेश प्राप्त झाले आहेत त्याचवर्षी करण्यात येते.

स्थगित कर:

भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने निर्धारित केलेल्या भारतीय लेखा मानांक १२ (INDAS) नुसार 'मिळकतीवरील कर' प्रमाणे

- i. स्थगित मिळकत कर संपत्ती आणि देयता हे तात्पुरत्या फरकासाठी ओळखले जाते. जे की अहवाल तारखेस असलेल्या कर दर आणि कर कायदा यामधील आकडेमोडी नंतर गुणन केले जाते.
- ii. स्थगित मिळकत कर संपत्ती, कर दायित्व असलेला नफा हा वजायोग्य तात्पुरते फरक असलेला, वर्षानुवर्षे पुढे चालत आलेला परंतु न वापरात आलेला आणि तसेच जमा असलेला कर आणि न वापरलेला तोटा असलेला कर यासोबत वापरण्यात येवू शकतो.
- iii. स्थगित मिळकत कर संपत्तीची प्रवाहीत किंमत ही प्रत्येक अहवाल तारखेला पुनरावलोकित केली जाते आणि तिच किंमत स्थगित मिळकत कर दायित्व असलेला नफा हा स्थगित मिळकत कर संपत्ती यासोबत वापरण्यात येण्यापर्यंत वजा होवू शकतो.
- iv. OCI (इतर सविस्तर उत्पन्न) शी संबंधित असलेले स्थगित कर हे इतर सविस्तर उत्पन्न म्हणून संबोधले जातात.

XVI. प्रति भाग उत्पन्न :

१. मुळ प्रतिभाग लाभ हा अहवाल वर्षातील नफा किंवा तोटा याला अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग यांनी विभागून निर्धारित केला जातो. समभागांची विभागणी आणि अधिलाभांश भाग निर्धारित करण्यासाठी अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग हे समायोजित केले जातात.
२. सौम्य प्रतिभाग लाभ हा अहवाल वर्षातील नफा किंवा तोटा याला अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग यांनी विभागून निर्धारित केला जातो. सर्व संभाव्य समभाग निर्धारित करण्यासाठी अहवाल वर्षातील थकबाकीत असलेले सरासरी सर्व समभाग आणि समभाग धारक हे समायोजित केले जातात.

XVII. संभाव्य देयता आणि संभाव्य मालमत्ता:

- अ) संभाव्य देयता खालील दिलेल्या बाबींनुसार दर्शविल्या जातात.
- मोजमापनामध्ये अंतर्भूत केलेल्या अशा तरतुदी की, ज्या मध्ये अंदाज पत्रकाचा उल्लेखनीय सहभाग असतो मागील घटना मध्ये अशा तरतुदी विश्वसनीय पध्दतीनुसार अंदाजपत्रक करून निर्धारित करण्यात आले आहे. किंवा
 - आजच्या दायित्वाची संपूर्णपणे विश्वसनीय अंदाजपत्रक दिल्या जाऊ शकत नाही किंवा
 - शक्य असलेले दायित्व ज्यांची अंदाजपत्रकामध्ये परतावा होण्याची शक्यता असते.
- ब) शक्य असलेले अंतर्भूत होणारे आर्थिक लाभ हे संभाव्य संपत्ती म्हणून दर्शविल्या जाते.
- क) प्रत्येक अहवालाच्या तारखेला संभाव्य देयता आणि संभाव्य संपत्तीचे पुनरावलोकन केले जाते.
- ड) संभाव्य देयता ही निव्वळ अंदाजपत्रीत तरतुदीचा तोडगा काढण्याची संबंधीत शक्य असलेला बर्हीप्रवाह आहे.

XVIII. समभागधारकांना देण्यात येणारा लाभांश:

वर्षाकरीता देय असलेला लाभांश हा समभागधारक किंवा संचालक मंडळ यांनी मान्य केल्या नंतर त्याच वर्षी देय राहिल.

XIX. संशोधन व विकास खर्च:

IND-AS-३८ च्या पुर्ततेकरीता (अमूर्त संपत्ती) महामंडळामार्फत नवीन संशोधित बियाणे वाण विकसीत करण्यासाठी महसुली/भांडवली खर्च करण्यात येतो तो नफा-तोटा पत्रकामध्ये त्याच वर्षी नावे टाकण्यात येते.

XX. वाजवी मूल्यमापन:

- अ) कंपनी अहवाल दिनांकापर्यंत काही आर्थिक साधनाचे वाजवी मूल्यांकन करते. वाजवी मूल्य ही अशी किंमत आहे की, जी मालमत्ता विकण्यासाठी प्राप्त होईल किंवा दायित्व हस्तांतरित करण्यासाठी दिली जाईल, यामुळे निश्चित तारखेला बाजार सहभागीमधील सुस्थितीत व्यवहार कळतो. असे गृहीत केले जाते की, वाजवी मूल्याचे मापन हे मालमत्ता विक्रीसाठी किंवा दायित्वाचे हस्तांतरण करण्यासाठी मुख्य बाजारपेठ किंवा मुख्य बाजारपेठ नसताना, मालमत्ता आणि दायित्वासाठी मूल्यमापन हे फायदेशीर ठरते.
- ब) कंपनीसाठी मुख्य किंवा सर्वात फायदेशीर बाजार उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. मालमत्ता किंवा दायित्वाचे वाजवी मूल्य बाजारातील सहभागी असणाऱ्यांच्या हितासाठी सर्वोत्तम कार्य करतात, असे गृहीत धरून मालमत्ता किंवा दायित्वाची किंमत ठरविताना बाजारातील सहभागी वापरतील अशा गृहितकांचा वापर करून मोजले जाते. कंपनी मूल्यांकनाचे तंत्र वापरते ज्या परिस्थितीमध्ये योग्य मूल्य मोजण्यासाठी पुरेशी माहिती उपलब्ध असते, संबंधित निरीक्षण करण्यायोग्य स्रोताचा जास्तीत जास्त उपयोग करणे आणि न पाहता येणाऱ्या साधनाचा उपयोग कमी करणे.

स्थावर मालमत्ता, यंत्रसामुग्री आणि उपकरणे २०२०-२१

संपत्ती	०१.०४.२०२० रोजी		स्थूल संपन्न				धसारा				नक्सा संपन्न	
	वाढ	अनुदान	काढलेली रक्कम		एकूण ३१.०३.२०२१	वर्षाकरीता	विक्री	IND AS Transition	एकूण ३१.०३.२० २१	३१.०३.२०२१ रोजी	३१.०३.२०२० रोजी	
			स्थायी	अनुदान								
३. स्थावर मालमत्ता, यंत्रसामुग्री आणि उपकरणे												
जमिन		१०.८०	०.००	०.००	३३५.५२	०.००	०.००	०.००	०.००	३३५.५२	३२४.७२	३२४.७२
कपट्टा जमीन		१८१.०४	०.००	३.०७	१७८.९७	०.००	०.००	०.००	०.००	१७८.९७	१८१.०४	१८१.०४
इमारती		५४२३.३७	२६८.१९	०.००	५६९१.५६	३०८८.६२	१०३.५१	०.००	१३८.८३	३३२०.९६	२३६०.६०	२३३४.७५
यंत्रसामुग्री		३५७८.२८	१९.६२	०.००	३५९७.९०	२६८४.३७	१३.६९	०.००	१५२.७४	२८५०.८१	७४७.१०	८१३.९१
विद्युतस्थापना		४९.३३	२४.७५	०.००	५२४.०८	२७३.७७	४३.२१	०.००	१३.३२	३३०.१९	१९३.८९	२२५.५६
फर्निचर		२४१.०४	११.०९	०.००	२५२.१३	२०६.०७	७.०७	०.००	०.००	२५२.१३	३८.१९	३४.१७
कार्यालयीन सामुग्री		१२७.०९	५.९२	०.००	१३२.०१	९१.२०	१६.२०	०.००	०.००	१३२.०१	२५.४४	३५.८९
वाहने		१२२.४८	०.००	०.००	१२२.४८	९६.४०	६.८६	०.००	१.८८	१०५.१४	१७.३४	२६.०८
संगणक		३१८.३३	०.१४	०.००	३१८.३७	२९४.६२	८.९९	०.००	०.१८	३०३.७९	१४.५८	२३.६२
एकूण मुक्त संपत्ती		१०८१५.५८	३४०.५२	०.००	१११५२.५०	६७३५.८५	१९९.५२	१.३५	३०६.८६	७२४०.८८	३९१५.६२	४०७९.७४
५. अचुत संपत्ती												
सॉफ्टवेअर विक्री		५३.५७	०.००	०.००	५३.५७	५.६४	१९.०४	०.००	०.००	२४.६८	२८.८९	४७.९३
प्रांती पथावर असलेले सॉफ्टवेअर		०.००	०.४०	०.००	०.४०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.४०	०.००
एकूण अचुत संपत्ती		५३.५७	०.४०	०.००	५३.५७	५.६४	१९.०४	०.००	०.००	२४.६८	२९.२९	४७.९३
४. प्रांतीयवावर असलेले भांडवल												
प्रांती पथावर असलेले भांडवल		२३५.४७	०.००	२३५.४७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२३५.४७
एकूण स्थावर मालमत्ता		१११०४.६२	३४०.९२	२३९.०६	११२०६.४७	६७४१.४९	२१८.५६	१.३५	३०६.८६	७२६५.५६	३९४०.९२	४३६३.१२
एकूण मागिल वसांचे		१०६०७.६३	५०५.४१	२०४.८२	१११०४.६२	६२३३.५७	१६४.६५	०.३३	३२१.५७	६७१९.४७	४०२७.५६	४३७४.०६

चालवणी २.०७ लक्ष भाडेपट्ट्याची रक्कम उचल करण्यात आलेली आहे. ताळेबटाच्या तारखेपर्यंत कोणतेही नुकसान/तोटा झालेला नाही.

वित्तीय विवरणाच्या टिपणीचा भाग

	३१ मार्च, २०२१ रोजी (रूपये लाखात)	३१ मार्च, २०२० रोजी (रूपये लाखात)
६. इतर अचल संपत्ती		
(स्वतंत्र उल्लेख नसल्यास असुरक्षित समजलेले)		
सुरक्षा आणि इतर ठेवी	३४.६०	३४.७७
शासकीय प्राधिकरणाकडे ठेवी	२१०.२१	२२४.७०
कर प्राधिकरणाचा परतावा	७८.१५	५६९.३४
	३२२.९६	८२८.८१
७. साठा		
किंमत व्यवस्थापनातर्फे लागत खर्च किंवा बाजारभाव यापैकी जी कमी असेल ती		
चांगले बियाणे	५०९०.००	६८०५.००
अनुपयुक्त बियाणे	८६०.००	६०६.००
संवेष्टन सामग्री	२७०.००	३००.००
	६२२०.००	७७११.००
७.१. चांगले बियाणे		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	१००.००	२८.००
प्रमाणित, सत्यप्रत आणि कच्चे बियाणे	४९९०.००	६७७७.००
	५०९०.००	६८०५.००
७.२. अनुपयुक्त बियाणे		
लोग्रेड, नापास आणि नॉनसिड	८६०.००	६०६.००
७.३. प्रक्रीया सामग्री	२७०.००	३००.००
८. मालमत्ता, यंत्रसामग्री आणि उपकरणे व्यतिरिक्त असलेली जैविक संपत्ती	८.००	९.००
९. व्यापारी येणे		
तारणरहित सहा महिन्यापेक्षा जास्त कालावधीचे येणे		
वसुलीयोग्य असलेले	६८६.३०	१६५८.८४
संशयास्पद वसुली	३४२.१६	२५८.१६
	१०२८.४६	१९१७.००
इतर		
वसुलीयोग्य असलेले	४०.९९	२५०.३९
संशयास्पद वसुली	२.३२	२.३२
	४३.३१	२५२.७१
	१०७१.७६	२१६९.७१
वजा- संशयास्पद वसुलीची तरतुद	३४४.४८	२६०.४८
	७२७.२९	१९०९.२३
१०. रोख व रोख सममूल्य		
हातातील रोख	०.५७	०.५८
चालू खात्यातील शिल्लक	१८६८.८५	३०९५.७८
३ महिन्यापेक्षा कमी मुदत ठेवी खात्याची शिल्लक	१५९१०.००	५५१०.००
	१७७७९.४१	८६०६.३५
११. वरील व्यतिरिक्त बँकेतील शिल्लक रक्कम		
मुदत ठेव (३ महिन्यापेक्षा जास्त मुदत ठेव खात्याची शिल्लक)	२४७००.००	२७३७५.००
लाभांश	२१.९४	२३.१०
मुदत ठेव	१०.६१	१०.६१
	२४७३२.५५	२७४०८.७२
११.१ इतर आर्थिक संपत्ती		
मुदत ठेवीवरील अप्राप्त व्याज	५६९.०२	६५७.५७
१२. चालू कर संपत्ती	७५७.७६	९५९.१९
१३. इतर चल संपत्ती		
(स्वतंत्र उल्लेख नसल्यास असुरक्षित समजलेले)		
१३.१. ग्राहक अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	१८८०५.००	२०८३६.२०

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

संशयास्पद वसुली	५०५.०३	५०५.०३
१३.२. कर्मचारी अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	२८१.८८	६०.८६
१३.३ इतर अग्रिम		
वसुलीयोग्य असलेले	०.००	८.८५
संशयास्पद वसुली	३.००	३.००
	१९५९४.९१	२१४१३.९४
वजा संशयास्पद वसुलीची तरतुद	५०८.०३	५०८.०३
	१९०८६.८८	२०९०५.९१
१३.४. इतर चल संपत्ती		
आगाड केलेला खर्च	४१.१९	२५.८८
	४१.१९	२५.८८
	१९९२८.०६	२०९३१.७९
१४. समभाग भांडवल		
अधिकृत		
१०,००,००० समभाग प्रत्येकी रू. १००/- प्रमाणे	१०००.००	१०००.००
	१०००.००	१०००.००
विक्री केलेले समभाग		
५,००,००० सामान्य भाग प्रत्येकी रू. १००/- प्रमाणे	५००.००	५००.००
मागिल वर्षी ५,००,००० सामान्य समभाग		
	५००.००	५००.००
विक्री केलेले आणि भरणा झालेले		
४,१८,४४५ सामान्य भाग प्रत्येकी रू. १००/- प्रमाणे पुर्ण भरणा झालेले (मागिल वर्षी ४,१८,४४५ सामान्य समभाग)	४१८.४५	४१८.४५
	४१८.४५	४१८.४५
टिपणी — १ अ भाग व्यवस्था आणि भाग भांडवल		
समभाग १ एप्रिल रोजी ४,१८,४४५	४१८.४५	४१८.४५
अहवाल वर्षी विक्री भाग		
अहवाल वर्षी परत घेतलेले भाग		
३१ मार्च रोजीचे भाग— ४,१८,४४५	४१८.४५	४१८.४५
टिपणी १ ब ५ टक्क्यापेक्षा जास्त भाग धारण करणाऱ्या भागधारकांची नावे		
भागधारक टक्केवारी		
महाराष्ट्र शासन ४८.९९ टक्के	२०५०००	२०५०००
नॅशनल सिड्स कॉर्पोरेशन ३५.४४ टक्के	१४८३३०	१४८३३०
टिप:- भागधारकात काही बदल नाही.		
समभागाशी संलग्नीत अटी/अधिकार		
महामंडळाकडे रु. १०० प्रति समभाग मूल्य असलेला समभागाचा एक वर्ग आहे. प्रत्येक भागधारक हा प्रति समभाग एका मतासाठी पात्र आहे. संचालक मंडळाने प्रस्तावित/प्रस्तावित करावयाचा लांभाश, अंतरिम लांभाश बाबतीत वगळता आगामी वार्षिक सर्वसाधारण सभेत भागधारकांच्या मान्यतेच्या अधीन आहे. दिवाळखोरीच्या परिस्थितीमध्ये भागधारक प्राधान्य रकमेच्या वितरणानंतर महामंडळाच्या उर्वरीत मालमत्ता त्यांच्या भागांच्या प्रमाणात प्राप्त करण्यास पात्र आहेत.		
१५ इतर समभाग		
नफा आणि तोटा पत्रकातील अधिक्य		
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक	३४७२७.३५	३२१४७.८३
अधिक या वर्षातील नफा	२०९५.३५	२६४९.४८
मागील वर्षातील समायोजन	-५७.५९	९९.७२
चालू वर्षासाठीचा निव्वळ मागील वर्षाचे समायोजन		
वजा: सामान्य संचतीतील स्थानांतरीत	-५२.३८	-६६.२४
संशोधन संचतीतील स्थानांतरीत	-४१.९१	-५२.९९
लांभाश व वितरण कर	-४१.८४	-५०.४५
अ	३६६२८.९८	३४७२७.३५
ब) सामान्य संचिती		
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक	९७०.८१	९०४.५७
अधिक : या वर्षातील जमा	५२.३८	६६.२४
ब	१०२३.१९	९७०.३१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

क) संशोधन संचिती					
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक				११७२.५१	१११९.५३
अधिक : या वर्षातील जमा				४१.९१	५२.९९
	क			१२१४.४२	११७२.५१
ड) भांडवल संचिती					
वर्षाचे सुरुवातीची शिल्लक				१४.३०	१४.३०
अधिक : या वर्षातील जमा				००.००	००.००
	ड			१४.३०	१४.३०
अहवाल वर्षाचे शेवटची शिल्लक (अ+ब+क+ड)					
				३८८०.८९	३६८४.९८
१६. भांडवली अनुदान					
	०१ एप्रिल, २०२० रोजी	वाढ	काढून घेतलेले	३१ मार्च, २०२१ रोजी	३१ मार्च, २०२० रोजी
NSP III अंतर्गत भांडवली अनुदान	८०६.०३	०.००	०.००	८०६.०३	८०६.०३
बीज बँक : फिरते निधी	६४.३३	०.००	०.००	६४.३३	६४.३३
बीज बँक : फिरते निधी NSR	९०.८२	०.००	०.००	९०.८२	९०.८२
कापूस डिलीव्हींग केंद्र	१०१.१५	०.००	०.००	१०१.१५	१०१.१५
प्रक्रिया बळकटीकरण आणि साठवण सुविधा	२५.००	०.००	०.००	२५.००	२५.००
बिज बँक : गोडावून बांधकामासाठी	८.४१	०.००	०.००	८.४१	८.४१
स्थावर संपत्तीसाठी भांडवली अनुदान	२३६०.८०	०.००	३०६.८६	२०५३.९४	२३६०.८०
	एकूण			३४५६.५४	३४५६.५४
१७. राज्य शासनाकडून खेळता ऋणनिधी					
राज्य शासनाचा खेळता ऋणनिधी	५००.००	००.००	००.००	५००.००	५००.००
	एकूण			५००.००	५००.००
१८. ऋण					
बँकेकडून ऋण		००.००			००.००
१९. व्यापारी देयता					
MSME					
MSME साठीचा पुरवठादार आणि खर्च		२१२.०७			१४५.२८
इतर					
बियाणासाठी देणी		११७३.६८			१५२५.२०
पुरवठा व खर्च		१८६५.१०			१२०२.३४
		३२५०.८४			२८७२.८२
२०. इतर चल देयता					
ग्राहकाकडून स्विकारलेली अग्रिम रक्कम		१९३१२.३८			२०९८४.२८
दावा न केलेले लाभांश		२१.९४			२३.१०
व्यापारी / सुरक्षा ठेवी		२३४२.४४			२३८६.००
कर्मचारी खाते		११४.१६			९१.८७
सरकारी खाते		१०.४९			१०.४९
वैधानिक भरणा		३९.३८			२५.५०
इतर		५३७९.५४			४५५७.०९
		२७२२०.३३			२८०७८.३३
२१. तरतुदी					
कर्मचारी लाभ तरतुद					
समुह उपदान		०.००			२६३.७०
रजा रोखीकरण		३०.४३			२६.९६
		३०.४३			२९०.६५
२२. चालू कर देयता(निव्वळ)					
		७१३.४५			८७२.१०
२३. व्यवसायातून प्राप्ती					
सामग्री विक्री					
बियाणे विक्री		४३२४९.४३			६५७७१.६०
प्रक्रिया सामग्री विक्री		४९.३७			६१.०६
इतर व्यवहारातून प्राप्ती		१३७६.७९			६०६.८२
		४४६७५.५९			६६४३९.४७
२३.१ बियाणे विक्री					
पायाभूत, मुलभूत बियाणे		४८७४.९९			४२१५.६३
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे		३६८८७.२७			५२३७४.७७

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

लोग्रेड, नापास, नॉनसिड बियाणे	१३३३.१८	९०४२.४१
उतीसंवर्धन फुलझाडे, लॅडस्केपींग	१५३.९९	१३८.७९
	४३२४९.४३	६५७७९.६०
२३.२ प्रक्रिया सामग्री विक्री		
प्रक्रिया सामग्री	१०.२१	११.००
जुनी प्रक्रिया सामग्री	३९.१६	५०.०६
	४९.३७	६१.०६
२३.३ इतर व्यवहारातुन प्राप्ती		
खर्चाची प्रतिकृती	११८७.९८	२८७.८२
विक्री परत व प्रक्रिया शुल्क	१६८.००	९५.४६
गतवर्षाची देयता वर्ग	२०.८१	२२३.५४
	१३७६.७९	६०६.८२
२४ इतर प्राप्ती		
व्याज (शोधनातुन आयकर कपात रू. १५२.३० लक्ष)	२०१२.५७	१६८३.८५
गतवर्षी रू.९३.०४ लक्ष		
इतर अव्यवहारातुन प्राप्ती		
किरकोळ प्राप्ती	१३८.७९	२३२.०१
संपत्ती विक्रीवरील नफा	०.०१	००.००
भाडवली अनुदान उत्पन्न ओळख खाते	३०६.८६	३२१.५७
	२४५८.२२	२२३७.४३
२५ प्रक्रिया सामग्री उपयोग		
सुरवातीचा साठा	३००.००	१०००.००
अधिक खरेदी	९९७.८८	११५३.११
	१२९७.८८	२१५३.११
वजा: अखेरचा साठा	२७०.००	३००.००
	१०२७.८८	१८५३.११
२६ बियाणे खरेदी		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	२८०८.२४	५८४०.७३
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	२८७५६.५६	४०७५५.४९
उतीसंवर्धन फुलझाडे, लॅडस्केपींग	४९.८९	४३.००
	३१६१४.६९	४६६३९.२२
२७ चांगले आणि व्यापारी साठा यातील बदल		
सुरवातीचा साठा		
चांगले आणि व्यापारी साठा	७४२०.००	१४१०७.००
अखेरचा साठा		
चांगले आणि व्यापारी साठा	५९५८.००	७४२०.००
सादयामधील वाढ/घट	१४६२.००	६६८७.००
२७.१ सुरवातीचा साठा		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	२८.००	२५०.००
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	६७७७.००	१२८००.००
लोग्रेड, नापास, नॉनसिड बियाणे	६०६.००	१०५०.००
जैविक संपत्ती	९.००	७.००
	७४२०.००	१४१०७.००
२७.२ अखेरचा साठा		
पायाभूत, मुलभूत बियाणे	१००.००	२८.००
प्रमाणित, सत्यप्रत बियाणे	४९९०.००	६७७७.००
लोग्रेड, नापास, नॉनसिड बियाणे	८६०.००	६०६.००
जैविक संपत्ती	८.००	९.००
	५९५८.००	७४२०.००
२८ कर्मचारी लाभ खर्च		
वेतन, भत्ते व इतर लाभ	३८९६.४६	३७८१.४८
रजा रोखीकरण	६६.४४	५६.५०
Ind AS नुसार कर्मचारी लाभ गणना	-३६.९७	३९.९६
भविष्य निर्वाह निधी अंशदान	३२१.२८	३७५.३९
कर्मचारी कल्याण खर्च	४.९७	४.४६
उपदान	२७९.८३	२६३.७०
	४५३२.०२	४५२१.४७
२९ वित्तीय खर्च		
व्याज	०.००	४.५८
बँक चार्जेस	७.४०	३.९१

	७.४०	८.५०
३० इतर खर्च		
अ) प्रक्रिया व इतर खर्च		
हाताळणी	२०५.१६	२२१.३१
सुरक्षा-देखरेख खर्च	४२७.५५	३९१.५३
श्रमिक बोनस	२५.७६	२५.५८
कंत्राटदारांना दिलेला प्रक्रिया खर्च	३७३.०४	४४३.८२
विद्युत व उर्जा	१५०.४५	१२४.२२
इंधन खर्च	२९.९२	२३.३३
बियाणे विमा	४९.३७	५७.२१
मजुरी	४७२.१८	४२२.७९
श्रमीक भविष्य निर्वाह निधी अंशदान	३८.८५	३६.०४
प्रमाणीकरण खर्च	७०५.२८	७२८.५९
वाहतुक व जकात	१४३.७८	१३६.६०
प्रक्रिया केंद्र व गोदाम भाडे	९१.३८	१३४.६२
किरकाळ खर्च	१५२.८२	१२५.०३
यंत्रसामुग्री दुरुस्ती व देखभाल	१२.३६	२०.६७
अ	२८७७.८९	२८९१.३४
(ब) प्रशासकीय खर्च		
भरती व प्रशिक्षण	०.००	३.८९
वाहन खर्च	६.३१	१०.४५
छपाई व लेखन सामुग्री	३५.२३	३९.२३
सामान्य जाहिरात खर्च	१३.८८	२३.२९
भाडेपट्टी	२.०७	२.०७
भाडे	२९.३६	२५.६६
दर व कर	५२.१८	३३.४२
सी.एस.आर खर्च	७१.६१	१५२.७३
अंकेक्षकांना शोधन		
अंकेक्षण शुल्क	२.५७	४.६१
कर अंकेक्षण शुल्क	०.२५	०.२५
किरकोळ खर्च	०.१८	०.८९
संचालक बैठक व्यवस्था	०.०७	०.१४
कर्मचारी प्रवास खर्च	७५.६८	१४४.१८
संचालक प्रवास खर्च	१.८७	४.०६
विमा	१७.२६	११.६५
टपाल व दुरध्वनी	३९.२०	३६.२३
दुरुस्ती व देखभाल		
इमारती	७०.१४	५०.७०
वाहणे	८.२८	६.६२
इतर सपल्टी	७६.३५	९०.०३
इतर कार्यालयीन खर्च	१९५.७७	१९०.७४
ब	६९८.२५	८२७.९०
क) विक्री व वितरण खर्च		
वाहतुक, जकात व हाताळणी	७१५.७३	१०३६.३५
गोडावुन भाडे व जकात खर्च	३९.२३	४३.६७
जाहिरात व प्रसिध्दी	७१.४३	९५.५४
पीक नुकसान भरपाई	४३१.७१	—३२.७१
इतर व्याज	११.२८	११.६५
सी आणि एफ कमिशन	०.००	११.२५
डूबित रक्कम	८४.००	०.००
क	१३५३.३७	११६५.७५
ड) संशोधन व विकास खर्च		
गुणवत्ता नियंत्रण प्रयोगशाळा खर्च	५०.४९	२७.५५
संशोधन आणि विकास खर्च	१४९.६७	१०३.७१
ड	२००.१६	१३१.२५
एकूण इतर खर्च(अ+ब+क+ड)	५१२९.६६	५०१६.२४
पुर्वकालावधीतील समायोजन (नक्त)	५७.५९	९९.७२
	५७.५९	९९.७२

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

३१. संभाव्य देयता :

अ) महामंडळाविरुद्ध असलेले दावे जे देय म्हणून स्वीकृत केलेले नाही.

१. सन २००८-२००९ या कालावधीत मध्यप्रदेश राज्याकरीता असलेला रू. १२.७८ लक्ष (सकल) विक्री कर विषयक राशी (मागील वर्षी रूपये १२.७८ लक्ष (सकल) मध्यप्रदेश आणि महाराष्ट्र राज्याकरीता) याबाबत अपीलपीय प्राधिकरणाकडे अपील प्रलंबीत आहेत.
२. कंत्राटदार/बिजोत्पादक/ग्राहक यांनी महामंडळाविरुद्ध रू. ५३०.०३ लक्ष रूपयाचे दावे दाखल केलेले आहेत. (मागील वर्षी रू. ५५५.८९ लक्ष)
३. कामगार व कर्मचारी यांनी महामंडळाविरुद्ध दाखल केलेल्या दाव्याबाबत देयता रक्कम अनिश्चीत आहे.
४. निम्नस्तर/नापास बियाणे व नॉनसीड विक्री बाबत कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे शुल्क निर्धारित नाही यामुळे उल्लेखित केले नाही.
५. फिरता ऋण निधी वरील व्याजाबाबत राज्य शासनाकडून माहीतीची प्रतीक्षा आहे, ही रक्कम निर्धारित केलेली नसल्यामुळे पुरविण्यात आलेली नाही.
६. मध्यप्रदेशातील एका आयोजकाने एकल लवादासमोर दाखल केलेला असून दावा प्रक्रिया चालु आहे.
७. दर आणि कर रू. ७५.४७ लक्ष (मागील वर्षी रू. ६६.३५ लक्ष)
३२. करारातील भांडवली खर्चाची अनुमाणीत रक्कम रू. ५५.३१ लक्ष भांडवली लेख्याला टाकावयाची बाकी आहे. (मागील वर्षी रू. ३८.८९ लक्ष)
३३. महामंडळाकडे उपलब्ध माहीती नुसार कुठल्याही पुरवठादाराकडून १ लाखपेक्षा जास्त व ३० दिवसाकरीता देय रक्कम व व्याजासंदर्भात कुठलेही दावे नाहीत आणि लघु/किरकोळ पुरवठादारांची बाकी मुळ रक्कम आणि/किंवा व्याजाची स्थिती वर्षाचे शेवटी दर्शविलेली आहे.

(रूपये लक्षात)

अ.क्र	विवरण	३१ मार्च २०२१ पर्यंत	३१ मार्च, २०२० पर्यंत
१	लघू व किरकोळ पुरवठादारांना देय असलेली मूळ रक्कम	२१२.०७	१४५.२८
२	वरील रक्कमेवर देय असलेले व्याज	निरंक	निरंक
३	सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याच्या कलम १६ अंतर्गत चालू वर्षात केलेले शोधन व त्यावरील व्याज	निरंक	निरंक
४	विलंब झाल्यामुळे देय असलेले व्याज ज्यामध्ये सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याअंतर्गत देय असलेल्या व्याजाचा समावेश नाही.	निरंक	निरंक
५	वर्षा अखेरीस जमा असलेले व शोधन न केलेले व्याज	निरंक	निरंक
६	सुक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योग विकास कायद्याच्या कलम २३ अंतर्गत असे खर्च जे वजा करण्याकरीता मान्य केलेले नाही. त्यावरील जमा व देय असलेले व्याज. (ज्या तारेखेपर्यंत लघुपुरवठाद्वारे रक्कमेचे शोधन व त्यावरील देय असलेले व्याज देण्यात येत नाही.)	निरंक	निरंक

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

३४. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३५(१) नुसार कंपनीने अहवाल वर्षात संयुक्त सामाजिक जबाबदारी CSR समिती स्थापन केलेली आहे. या समितीचे कार्यक्षेत्र कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या अनुसूची ७ प्रमाणे आहे. कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १३५(५) नुसार कंपनीने मागील ३ वर्षांच्या निव्वळ नफ्याच्या सरासरीच्या किमान २ टक्के खर्च करणे आवश्यक आहे. कंपनीने अहवाल वर्षात रु. ७१.६१ लक्ष रुपये संयुक्त सामाजिक जबाबदारीच्या कार्यावर खर्च केलेले आहेत.

३५. कर्मचारी लाभ खर्च व्यवस्थापकीय संचालक यांचे मानधनासह खालील प्रमाणे:

(रुपये लक्षात)

विवरण	२०२० -२१	२०१९ -२०
१- वेतन व भत्ते	१४.८९	१३.१५
२- रजा वेतन अंश दान	-	-
एकूण	१४.८९	१३.१५

३६. विविध ऋणको व धनको आणि अग्रीम व आधिक्ये यांची लेखा पुस्तकानुसार संबंधीतांकडून खात्री व्हावयाची आहे व याबाबत काही लेखा पुस्तकात समायोजन असल्यास याची खात्री झाल्यानंतर करण्यात येईल.

३७. चालू वर्षाचे वर्गीकरणाची पुष्टी करण्यासाठी मागील वर्षाच्या आकडेवारीची पुनर्रचना आवश्यक त्या ठिकाणी केली गेली आहे आणि ते जवळच्या रुपयामध्ये दिले आहे.

३८. कंपनीने उद्योगीय विकास महामंडळाकडून/शासनाकडून १५ ठिकाणी जमीन ९९ वर्षांच्या भाडेतत्वावर घेतलेली आहे. यावरील भाड्याची रक्कम रुपये २.०७ लक्ष नफा व तोटा खात्याला वर्ग करण्यात आलेली आहे.

३९. भारतीय लेखामानकाचे अनुपालन केलेले आहे.

I. कर्मचारी लाभ

कर्मचाऱ्यांच्या लाभाचे सविस्तर विवरण खालीलप्रमाणे:

भविष्य निर्वाह निधी:

भविष्य निर्वाह निधी हे निवृत्ती नंतरच्या लाभाची व्याख्या असून याचा महामंडळाचे अंशदान निधी दरवर्षी नफा-तोटा खात्यामध्ये संबंधीत खात्याचे नावे दाखविण्यात येतो.

उपदान: (ग्रॅज्युइटी)

उपदान योजने अंतर्गत प्रत्येक पात्र कर्मचा यांना त्याच्या शेवटच्या वेतनाचा विचार करून महामंडळामध्ये त्याच्या रुजू तारखेपासून त्याने पुर्ण केलेल्या प्रत्येक सेवा वर्षाला १५ दिवसाचे वेतन याप्रमाणे लाभ देण्यात येतो. हा लाभ मृत्यु, राजीनामा, सेवेतून बडतर्फी इ. जे अगोदर असेल त्याकरीता देण्यात येतो. हा लाभ ५ वर्ष सेवा पुर्ण झाल्यानंतर किंवा मृत्युनंतर देय राहतो.

३१ मार्च, २०२१ साठी उपदानाविषयी योजना खालील तक्त्याप्रमाणे आहे.

(रूपये लक्षात)

विवरण	उपदान योजना	
	३१ मार्च २०२१	३१ मार्च २०२०
१- गृहितके		
सूट दिलेला दर	७.००%	७.२५%
पगारवाढ	१०.००%	९.००%
२- वास्तविक किंमतीच्या दायित्वांमध्ये झालेले बदल खालील तक्त्याप्रमाणे		
वर्षाचे सुरुवातीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	२,२५८.८१	२,२५१.११
व्याजाचा खर्च	१६३.७६	१६८.८३
चालू सेवा खर्च	१२०.७८	१३०.२१
शोधन केलेला लाभ	-२९८.८२	५५३.१२
नियोजित दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	११७.८२	२६१.७८
वर्षाचे अखेरीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	२,३६२.३५	२,२५८.८१
३- नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य बदल दर्शविणारा तक्ता		
वर्षाचेसुरुवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	२,२८१.०९	२,६५९.२१
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१७२.३७	१६९.८१
योगदान	५३५.२३	५.२०
शोधन केलेला लाभ	-२९८.८२	५५३.१२
नियोजित संपत्तीवर वास्तविक नफा/(तोटा)	निरंक	निरंक
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२,६८९.८८	२,२८१.१०
४- नियोजित संपत्तीचे वर्षा अखेरीस वास्तविक मूल्य दर्शविणारा तक्ता		
वर्षाचेसुरुवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	२,२८१.०९	२,६५९.२१
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	१७२.३७	१६९.८१
योगदान	५३५.२३	५.२०
शोधन केलेला लाभ	-२९८.८२	५५३.१२
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२,६८९.८८	२,२८१.१०
अनुदानाची स्थिती	३२७.५२	२२.२९
नियोजित संपत्तीतून अपेक्षित परतावाव्यापेक्षा जास्त असलेला वास्तविक परतावा	निरंक	निरंक
(वास्तविक परतावाचे दर = अंदाजीत परतावाचे दर जे की ३१ मार्च लाARD होते.)		
५- वास्तविक नफा/तोटा		
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	-११७.८२	२६१.७८
नियोजित संपत्तीवर पूर्ण वर्षाचा वास्तविक (नफा)/तोटा	निरंक	निरंक
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	११७.८२	२६१.७८
नियोजित संपत्तीवर जाणवलेला वास्तविक (नफा)/तोटा	११७.८२	२६१.७८
६- ताळेबंद आणि नफातोटा पत्रकामध्ये जाणवलेल्या किंमती		
वर्षाअखेरीस दायित्वाची चालू मूल्य	२,३६२.३५	२,२५८.८१

नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	२,६८९.८८	२,२८९.९०
अनुदानाची स्थिती	३२७.५२	२२.२९
ताळेबंदातील निव्वळ संपत्ती/देयता	३२७.५२	२२.२९
७- नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च		
चालू सेवा खर्च	१२०.७७	१३०.२९
व्याज खर्च	१६३.७६	१६८.८३
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	-१७२.३७	१६९.८९
वर्षाकरीता आढळलेला निव्वळ (नफा)/तोटा	११७.८२	२६९.७८
नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च	२२९.९९	३९९.०९

अर्जित रजा रोखीकरण

३१ मार्च २०२१ साठी रजा रोखीकरणाविषयी योजन खालील तक्त्याप्रमाणे आहे. (रूपये लक्षात)

विवरण	अर्जित रजा रोखीकरण योजना	
	३१ मार्च २०२१	३१ मार्च २०२०
१- गृहितके		
सूट दिलेला दर	७.००%	७.२५%
पगारवाढ	९.००%	९.००%
२- वास्तविक किंमतीच्या दायित्वांमध्ये झालेले बदल खालील तक्त्याप्रमाणे		
वर्षाचे सुरुवातीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	१५६८.११	१७३५.३२
व्याजाचा खर्च	११३.३०	१३८.३७
चालू सेवा खर्च	१४.६६	१७.०९
शोधन केलेला लाभ	-१६९.०६	५९०.९५
नियोजित दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	३३.३२	२३६.४६
वर्षा अखेरीस दायित्वाची वास्तविक किंमत	१५६०.४५	१५३६.२९
३- नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य बदल दर्शविणारा तक्ता		
वर्षाचेसुरुवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	१६९७.०३	१८३५.१७
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	११८.००	४२२.७७
योगदान	५१.५१	३०.०४
शोधन केलेला लाभ	-१६९.०६	५९०.९५
नियोजित संपत्तीवर वास्तविक नफा/(तोटा)	निरंक	निरंक
नियोजित संपत्तीचे वर्षाचे अखेरीस वास्तविक मूल्य	१६९७.४८	१६९७.०३
४- नियोजित संपत्तीचे वर्षाचे अखेरीस वास्तविक मूल्य दर्शविणारा तक्ता		
वर्षाचेसुरुवातीस नियोजित संपत्तीचे वास्तविक मूल्य	१६९७.०३	१८३५.१७
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	११८.००	४२२.७७
योगदान	५१.००	३०.०४
शोधन केलेला लाभ	-१६९.०६	५९०.९५
नियोजित संपत्तीचे वर्षाचे अखेरीस वास्तविक मूल्य	१६९७.४८	१६९७.०३
अनुदानाची स्थिती	१३७.१३	१६०.७४
नियोजित संपत्तीतून अपेक्षित परतावाव्यापेक्षा जास्त असलेला वास्तविक परतावा	निरंक	निरंक
(वास्तविक परतावाचे दर = अंदाजीत परतावाचे दर जे की ३१ मार्च ला ARD होते.)		
५- वास्तविक नफा/तोटा		
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	-३३.३२	२३६.४६
नियोजित संपत्तीवर पूर्ण वर्षाचा वास्तविक (नफा)/तोटा	निरंक	निरंक
दायित्वावर वास्तविक (नफा)/तोटा	३३.३२	२३६.४६
नियोजित संपत्तीवर जानवलेला वास्तविक (नफा)/तोटा	३३.३२	२३६.४६

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

६- ताळेबंद आणि नफातोटा पत्रकामध्ये जानवलेल्या किंमती		
वर्षाअखेरीस दायित्वाची चालू मूल्य	१५६०.३४	१५३६.२९
नियोजित संपत्तीचे वर्षाअखेरीस वास्तविक मूल्य	१६९७.४८	१६९७.०३
अनुदानाची स्थिती	१३७.१३	१६०.७४
ताळेबंदातील निव्वळ संपत्ती/देयता	१३७.१३	१६०.७४
७- नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च		
चालू सेवा खर्च	१४.६६	१७.०९
व्याज खर्च	११३.३०	१३८.३७
संपत्तीतून अपेक्षित परतावा	-११८.००	४२२.७७
वर्षाकरीता आढळलेला निव्वळ (नफा)/तोटा	३३.३२	२३६.४६
नफा तोटा पत्रकामध्ये आढळणारे खर्च	४३.२९	७७.२६

४०. प्रती समभाग उत्पन्न

विवरण	३१ मार्च, २०२१	३१ मार्च, २०२०
मुळ उत्पन्न प्रती समभाग खालीलप्रमाणे परिगणीत केलेले आहे		
सामान्य समभागधारकांना देण्यायोग्य निव्वळ नफा (रुपये लक्षात)	२०९५.३४	२०९५.३४
आकडेवारीने थकीत सामान्य समभाग	४१८४४५	४१८४४५
प्रत्येक समभागावरील मुळ उत्पन्न (दर्शनी मूल्य ₹१०० प्रती समभाग)	५००.७५	६३३.१७

अहवाल तारखेपर्यंत महामंडळाकडे कोणतीही संभाव्य सौम्य भाग नाही.

४१. प्रलंबीत करदेयता/संपत्ती

प्रलंबीत कर देयता व संपत्ती यांची स्थिती, सनदी लेखापाल संस्थेच्या विस्थगीत कर संपत्ती व देयते बाबत एएस-१२ नुसार विभागणी केली ती खालीलप्रमाणे:

(रुपये लक्षात)

विस्थगीत करदेयता	३१ मार्च २०२१ पर्यंत		३१ मार्च २०२० पर्यंत	
	संपत्ती	देयता	संपत्ती	देयता
ताळेबंदानुसार सुरुवातीची शिल्लक	-	३२.९४	-	४९.४३
IND-AS प्रमाणे परीभाषित नियोजित लाभ असलेल्या तोट्याची पुर्नमोजणी (३१ मार्च २०२१ ₹ ३६.९७ लक्ष)	-	९.३०	१०.०५	-
कंपनी अधिनियम २०१३ नुसार काढलेला घसारा ₹ २४०.९९ लक्ष व आयकर अधिनियमानुसार काढलेला घसारा ₹ १८८.१८ लक्ष व यातील फरक ५२.८१ लक्ष	१३.२९	-	-	-
बोनस देय व इतर बाबी ₹ २७.९७ लक्ष	७.०३	-	६.४४	-
एकूण	२०.३२	९.३०	१६.४९	-
अखेरची निव्वळ देयता		२१.९२		३२.९४

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

४२. विभाजित (सेगमेंट) अहवाल:

महामंडळाचा प्रमुख व्यवसाय फक्त बियाण्यापुरता व भौगोलीक प्रदेशापुरता मर्यादित असल्यामुळे IND-AS १०८ नुसार वेगळे अहवाल दर्शविण्याची आवश्यकता नाही.

४३. संबंधीत व्यक्ती प्रगटन

अ) संबंध:

महत्वपूर्ण व्यवस्थापन व्यक्ती आणि नातेवाईक:

अ.क्र.	नावे	पदनाम
१.	श्री अनिल भंडारी, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
२.	श्री जी. श्रीकांत, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
३.	श्री राहुल रेखावार, भाप्रसे	व्यवस्थापकीय संचालक
४.	श्री विनय वर्मा	कंपनी सचिव
५.	श्रीमती. अनिता बी. चोरे	महिला स्वतंत्र संचालक
६.	श्री व्ही. टी. देशमुख	संचालक
७.	श्री बी. व्ही. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांचा मुलगा
८.	श्रीमती एन. व्ही. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांची पत्नी
९.	श्री एच. व्ही. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांचा मुलगा
१०.	श्री डी. व्ही. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांचा मुलगा
११.	श्रीमती एस. बी. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांची सुन
१२.	श्रीमती पि. डी. देशमुख	श्री व्ही. टी. देशमुख यांची सुन

ब) अहवाल वर्षात संबंधितांशी केलेले सर्वसाधारण व्यवहार

अ.क्र.	नाव	रक्कम (रुपये लक्षात)	विवरण
१.	श्री अनिल भंडारी, भाप्रसे	१०.०६	मानधन
२.	श्री जी. श्रीकांत, भाप्रसे	२.८५	मानधन
३.	श्री राहुल रेखावार, भाप्रसे	१.९८	मानधन
४.	श्री विनय वर्मा, कंपनी सचिव	१०.१४	मानधन
५.	प्रवास भत्याची प्रतिपूर्ती	१.८०	प्रवास खर्च
६.	श्री व्ही. टी. देशमुख	०.०६५	बैठक फी
		१.३८	बियाणे खरेदी
७.	श्री बी. व्ही. देशमुख	२.६१	बियाणे खरेदी
८.	श्रीमती एन. व्ही. देशमुख	०.५६	बियाणे खरेदी
९.	श्री डी. व्ही. देशमुख	०.४३	बियाणे खरेदी
१०.	श्री एच. व्ही. देशमुख	१.७८	बियाणे खरेदी
११.	श्रीमती एस. बी. देशमुख	२.२५	बियाणे खरेदी
१२.	श्रीमती पि. डी. देशमुख	०.८८	बियाणे खरेदी

४४. खरेदी विक्री साठा याबाबत विवरण:

	विवरण	२०२०-२०२१		२०१९-२०२०	
		मात्रा (क्विंटल)	रक्कम (रुपये लक्षात)	मात्रा (क्विंटल)	रक्कम (रुपये लक्षात)
अ)	पायाभुत बियाणे:				
	प्रारंभण स्कंध	४९५	२८.००	५१३१	२५०.००
	खरेदी	५५४५४	२८०८.२४	११९३९०	५८४०.७३
	विक्री	६९४८५	४८७४.९९	११७५८४	४२१५.६३
	संवरण स्कंध	६०४	१००.००	४९५	२८.००
ब)	प्रमाणीत, कच्चे आणि सत्यप्रत बियाणे:				
	प्रारंभण स्कंध	१२९९७१	६७७७.००	३२८४९०	१२८००.००
	खरेदी	६५६३८१	२८७५६.५६	८८५५३२	४०७५५.४९
	विक्री	५५९८३५	३६८८७.२७	९०७९९२	५२३७४.७७
	संवरण स्कंध	९९८३३	४९९०.००	१२९९७१	६७७७.००

टिपणी:- संवरण स्कंधामध्ये १,१२,५४३ क्विंटल बियाणे हे निम्नस्तर, नापास, नॉन सिड प्रक्रिया तुट व इतर तुट असलेले दर्शविण्यात आलेले नाही. (मागील वर्षी अशा बियाण्याची मात्रा १,८२,५०१ क्विंटल होती)

४५. पूर्व कालावधीवर खुलासा

१. पूर्व कालावधीच्या विवरणामध्ये नुकसान भरपाई रक्कम रु. ३७.४४ लक्ष आहे.
२. मागील वर्षी पूर्ण झालेल्या इमारती व कार्यालयीन उपकरणांवर घसारा रु. २२.०२ लाख आकारलेला आहे.

४६. कोविड-१९ चा परिणाम (जागतिक महामारी)

कोविड-१९ च्या दुसऱ्या लाटेने आर्थिक वर्ष २०२०-२१ च्या अखेरीस भारतावर गंभीर परिणाम केला. पहिल्या लाटेप्रमाणे दुसऱ्या लाटेचा परिणाम ग्रामीण भागावरही झाला. तथापि, बहुसंख्य लोकसंख्येसाठी कृषि प्राथमिक क्षेत्र म्हणून उपजीवीकेचे मुख्य स्रोत आहे. कृषि क्षेत्राबाबत शासन अनुकूल असून सध्याची लाट शमल्यावर उपक्रम पुन्हा जोरात सुरू होण्याची अपेक्षा आहे.

व्यवस्थापनाने आर्थिक अंदाज आणि उद्योग अहवालासह माहितीच्या अंतर्गत आणि काही बाह्य स्रोतांचा विचार केला आहे. ज्यामध्ये आर्थिक विवरण मंजूरीच्या तारखेपर्यंत आर्थिक विवरणाच्या विविध घटकांवर प्रभाव निश्चित करण्यासाठी व्यवस्थापनाने विश्लेषणासह निर्णय, अंदाज आणि गृहितके लागू करण्यासाठी सुक्ष्म घटकाच्या तत्वांचा वापर केला आहे. सध्याच्या अंदाजाच्या आधारावर, व्यवस्थापनाला अपेक्षित आहे की, मालवाहतुकीची रक्कम, व्यापार प्राप्ती, कर्ज आणि आगाऊ रक्कम आणि गुंतवणूक पूर्णपणे पुनर्प्राप्त होईल. जागतिक आरोग्य साथीच्या परिणामाचा अंतिम परिणाम या आर्थिक विवरणाच्या मंजूरीच्या तारखेच्या अंदाजापेक्षा वेगळा असू शकतो.

आजपर्यंत अंतर्गत सुरक्षा मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करून कंपनीने भारतातील विविध भागातील उत्पादन सुविधा कार्यरत केलेल्या आहेत. या कालावधीत कंपनीने त्यांच्या उत्पादनांची विक्री चालू ठेवली आणि या क्षणी कोणत्याही विपरीत परिस्थितीचा परिणाम होण्याची शक्यता नाही. कंपनीचा असा विश्वास आहे की ३१ मार्च, २०२१ पर्यंत आर्थिक देयतेची स्थिती आणि इतर आर्थिक तरतुदीमधून रोख उत्पन्नाची अपेक्षा लक्षात घेता चालू आर्थिक वर्षात कर्ज आणि इतर वित्तपुरवठा करण्याची क्षमता आहे.

आमच्या सोबतच्या अहवालाला लावलेली टिपणी १ ते ४६

मॅ. जे. एस. उबेरॉय आणि कंपनी करिता

सनदी लेखापाल

फर्म नोंदणी क्रमांक ११११०७ W

सी.ए. शुभम गुप्ता

भागीदार,

सभासद क्र. १७४१०१

UDIN: 21174101AAAAEN3907

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

राहुल रेखावार, भा.प्र.से
व्यवस्थापकीय संचालक
दिन क्र. ०९१३९१८८

एकनाथ डवले, भा.प्र.से
अध्यक्ष
दिन क्र. ०६६५६८६०

विनय वर्मा
कंपनी सचिव

मनिष यादव
महायवस्थापक (वित्त)

अकोला, ३० सप्टेंबर, २०२१

३१ मार्च २०२१ रोजी संपलेल्या महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या., अकोला यांच्या लेख्यांबाबत
कंपनी कायदा, २०१३ अनुच्छेद १४३(६)(ब)च्या अनुसार भारताचे नियंत्रण व महालेखाकार यांची
लेख्या बाबत टिपणी

कंपनी कायदा, २०१३ मधील लेखांकनाच्या मान्य मानकानुसार ३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षाचे लेखे तयार करण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळाच्या व्यवस्थापनाची आहे. कंपनी कायदा, २०१३ च्या अनुच्छेद १३९(५) नुसार भारताचे नियंत्रक महालेखाकार यांनी वैधानिक लेखापरिक्षकांची नियुक्ती केली असून कंपनी कायदा, कलम १४३(१०) अंतर्गत ह्या आर्थिक लेख्याबाबत इन्स्टिट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊंटंट्स ऑफ इंडिया या संस्थेद्वारा नमुद केल्यानुसार ह्या आर्थिक लेख्याबाबत स्वतंत्ररित्या मत प्रदर्शित करण्यास पुर्णतः जबाबदार आहे. हे त्यांनी केल्याचे त्यांच्या दिनांक ३० सप्टेंबर, २०२१ रोजीच्या लेखा अहवालामध्ये दर्शविले आहे.

आम्ही भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार यांच्या वतीने महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्या. अकोला यांचे ३१ मार्च, २०२१ रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षाचे कंपनी कायदा, २०१३ च्या अनुच्छेद १४३(६)(अ) नुसार पुरवणी अंकेक्षण केलेले आहे. सदर पुरवणी अंकेक्षण वैधानिक लेखापरिक्षकांच्या कोणत्याही नोंदीच्या तपासणी शिवाय स्वतंत्रपणे तसेच काही बाबतीत वैधानिक लेखापरिक्षकांच्या अहवालावर प्राथमिक चौकशी करून आणि निवडक बाबतीत लेख्यांच्या रेकॉर्डची तपासणी करून करण्यांत आलेली आहे.

आमच्या पूरक लेखापरीक्षणाच्या आधारावर, कायद्याच्या कलम १४३(६)(ब) आणि माझ्या दृष्टिने वैधानिक लेखापरीक्षकांच्या द्वारे केले गेलेले लेखापरीक्षण अहवालबाबत कोणतेही आक्षेपार्ह बाबी निदर्शनास आल्या नाही.

भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार करिता
स्वाक्षरांकीत

(एस.के.जयपुरीयार)
प्रधान महालेखाकार (लेखापरिक्षा)-I

ठिकाण : मुंबई
दिनांक : २५/११/२०२१

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

नोंदणीकृत कार्यालय : महाबीज भवन, कृषीनगर, अकोला ४४४ १०४

प्रतिनिधी नेमावयाचा फॉर्म

४४ वी वार्षिक सर्वसाधारण सभा

मी/आम्ही (जर भागधारक संयुक्त भागधारक असतील तर) _____

राहणार _____ तालुका _____ जिल्हा _____ महाराष्ट्र राज्य _____

बियाणे महामंडळ मर्यादित चा/चे भागधारक याद्वारे श्री/श्रीमती/कु. _____

_____ रा. _____ ता. _____ जि. _____

यांची _____ दिनांक _____ रोजी दुपारी

१.०० वाजता भरणाऱ्या ४४ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेसाठी माझे/आमचे प्रतिनिधी म्हणुन उपस्थित राहण्यास व माझा/आमच्या तर्फे आमसभेची संबंधीत कार्यवाही बाबत असणाऱ्या ठरावा बाबत जर मतदान झाल्यास मतदान करण्यासाठी नियुक्त करतो.

प्रतिनिधीची स्वाक्षरी _____

भागधारक प्रमाणांकित

स्वाक्षरी

पत्ता _____

एक
रुपयाचा
रेव्हेंयु
स्टॅम्प

धारण केलेल्या भागांची संख्या() व फोलिओ नं.()

टिप : प्रतिनिधीत्वाचा फॉर्म एक रुपयाचा रेव्हेंयु स्टॅम्प लावून महामंडळाच्या नोंदणीकृत कार्यालय महाबीज भवन, कृषीनगर, अकोला- ४४४ १०४ येथे नियोजित वेळेपूर्वी ४८ तास अगोदर दाखल करणे आवश्यक.

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ

उपस्थिती पत्रक

मी _____ रा. _____ ता. _____ जि. _____ महामंडळाचा भागधारक/भागधारकाने

नेमलेला प्रतिनिधी असून म.रा.बि.मं.मर्यादितच्या _____ दुपारी १.०० वाजता _____

_____ येथील _____ होणाऱ्या ४४ व्या सर्वसाधारणसभेसाठी

माझी उपस्थिती नोंदवितो.

टिप-सभेसाठी उपस्थित राहणारे भागधारक अथवा भागधारकांनी नियुक्त केलेले प्रतिनिधी यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी उपस्थिती पत्रिका भरून सभेच्या प्रवेशद्वारा वर सादर करावी.

नामांकन अर्ज
(Nomination Form)
(एकल किंवा संयुक्त अर्ज करणाऱ्यांनी वैयक्तिक भरावे.)

प्रति, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, मर्यादित महाबीज भवन, कृषिनगर, अकोला. ४४४ १०४	प्रेषक-भागधारकांचे नाव व पत्ता नोंदणी क्रमांक- एकूण समभाग-
---	---

ममी/आम्ही वरील नमुद केल्या प्रमाणे महामंडळाचे भागधारक आहे/आहेत. या अर्जाद्वारे खालील व्यक्तीचे नांव नामांकन करतो की, माझ्या/आमच्या मृत्यूनंतर वर नमुद केलेले समभाग तसेच देय असणारा लाभांश हया व्यक्तीला हस्तांतरीत करण्यात यावा.

*नामांकीत अज्ञान असल्यास नामांकीताचे नांव	जन्मतारीख	वय	
पालकाचे नांव व पत्ता			

* नामांकीताचे नांव	जन्मतारीख	वय	
पत्ता			

टेलिफोन / भ्रमणध्वनीक्रमांक	
नामांकीत स्वाक्षरी/ * पालक (नामांकीत अज्ञान असल्यास)	

* (नामांकीत अज्ञान असल्यास भरावयाचा)
कृपया वर नमूद केलेल्याचे सविस्तर नोंद घ्यावी. धन्यवाद!
आपला विश्वासु दि. / /

समभागधारकांचे नाव व पत्ता (समभागावर असल्याप्रमाणे)	(स्वाक्षरी नमुना स्वाक्षरीप्रमाणे)
एकमेव भागधारक	
पता	
२ रा धारक	
३ रा धारक	
४ था धारक	

दोन साक्षीदारांचे नाव

अ.क्र.	नाव व पत्ता	स्वाक्षरी/दिनांकासह
१		
२		

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

बिजोत्पादक/भागधारक यांचेकडून बँक खाते क्रमांकाची माहिती भरून घ्यावयाचा

अर्ज

१- नाव : _____

२- भागधारक आहे का ? - होय/नाही.

३- फोलिओ क्रमांक :

४- पत्ता _____

गांव _____ तालुका _____ जिल्हा _____

५- पॅननंबर :

६- आधारकार्ड नंबर :

७- मोबाईल क्रमांक : १

२

८. बँकेचे नांव-राष्ट्रीयकृत बँक-उदा. (SBI, BOM, BOI, CBI etc.) व इतर बँक

_____ शाखा _____

९- बँकेचा खाते क्रमांक

१०-बँकेच्या शाखेचा IFSC Code No.

मी संस्थेला माझा खाते क्रमांक माझ्या नावाने अदा होणारी रक्कम, ही नमुद केलेल्या खात्यात RTGS/ECS/NEFT द्वारे जमा करण्यास माझी संमती आहे.

दिनांक : / / २०२१ सही _____

बिजोत्पादक/भागधारकाची

वरील प्रमाणे महाबीज बिजोत्पादक/भागधारकाने भरून दिलेली माहिती त्यांनी सादर केलेल्या बँकेच्या पासबुकाची पहिल्या पानाची सत्यप्रत/बँकस्टेटमेंटची सत्यप्रत/रदद् केलेला चेकची प्रत आणि पॅनकार्ड नंबर व आधारकार्डची सत्यप्रत सादर केली आहे.

सहाय्यक क्षेत्र अधिकारी यांची सही _____

नाव _____

जिल्हा कार्यालयाचे नांव: -महाबीज _____

फोलिओ क्रमांक पत्याचे स्टिकरवर दर्शविलेला आहे.

नोंदणीकृत कार्यालय : महाबीज भवन, कृषीनगर, अकोला ४४४ १०४

महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ मर्यादित

